

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

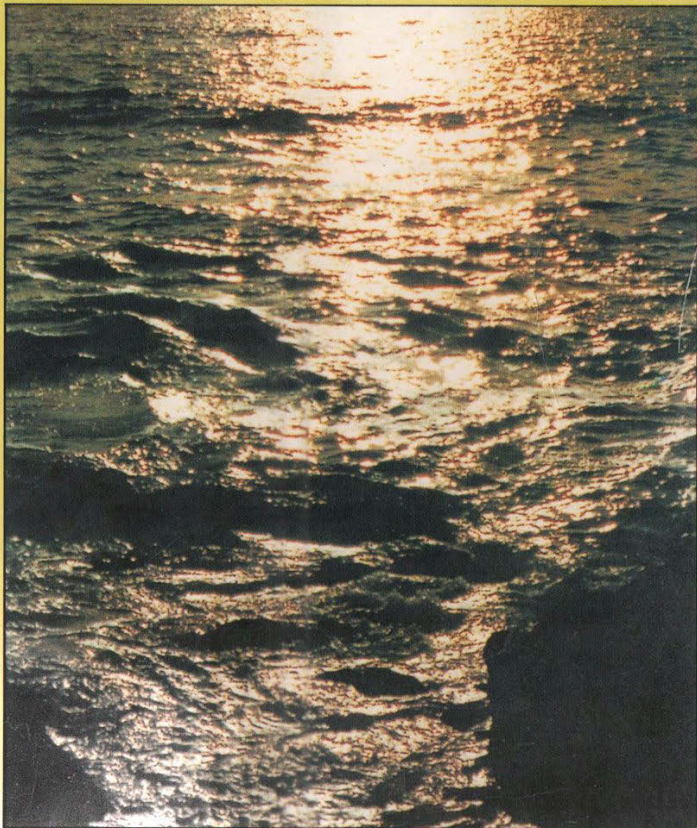
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ANLATACAK NE KALDI HER YOLU
AYNI YERE ÇIKAN HAYATTAN BAŞKA?

ENGİN ERKİNER GÜZEL BİR ÖLÜM

ENGİN ERKİNER • GÜZEL BİR ÖLÜM

“Hep başka bir son için yaşadım ben. Yanlış mıydı inançlarım ve hayat kocaman bir hata mıydı? Zafere doğru yeni bir atılım öncesinde birden gitti ışıklar, görünmüyor artık yol. Beklesem, umut var mı, yanlış olamaz her şey; hayır, dayanamayacağım.”

1950’de Adana’da doğan Engin Erkiner, Orta Doğu Teknik Üniversitesi’ni bitirdi. Politik mücadelesinden ötürü 1977-1980 arasını cezaevinde geçirdi. 1981’de yurtdışına çıktı.

Avrupa’da politik faaliyetinin yanında, edebiyatla ilgili çalışmalarını da sürdürdü. Avrupa’da Türkiyelilerin kültür ve sanat dergisi olarak yayınlanan YAZIN dergisinin 1985’den itibaren Genel Yayın Yönetmenliğini yapmaktadır.

1985’de “Bir İşçinin Dönüşü”, 1986’da “Taşınamayan Özgürlük” isimli öykü kitapları F. Almanya’da yayınlandı.

Yazarın 12 Eylül’ün hemen sonrasında geçen olayları ele aldığı ilk romanı olan “Yolun Sonu” 1989 yılında İstanbul’da yayınlandı.

Erkiner ikinci romanı olan “Güzel Bir Ölüm” de ise bir devrimcinin eylemleri eşliğinde çalkantılı bir dönemin panoramasını çiziyor.

82

GÜZEL BİR ÖLÜM

ENGİN ERKİNER

ROMAN DİZİSİ

E YAYINLARI

**Klodfarer Cad. İletişim Han, No:7 Kat: 2
34400 Cağaloğlu – İstanbul**

Tel: 516 22 07

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

**Engin
Erkiner**

Güzel Bir Ölüm

GÜZEL BİR ÖLÜM
ENGİN ERKİNER

E YAYINLARI

Kasım 1992

ISBN 975-390-082-1

Dizgi ve ofset hazırlık : Gözlem Yayıncılık ve Matbaacılık Ltd. Şti.
Baskı : Orhan Ofset - 1992

ENGİN ERKİNER

GÜZEL BİR ÖLÜM

I

Her Şey yolunda! Kapıdan vuran ışıkta önüne düşen gölgesine bakıyor. Duruğu güvenli, sağlam. Sağ kolunu açıyor biraz. Şimdi silahın gölgesini de görüyor. Gerilla tipi otomatik silahlı! Radyoda böyle söylerler. Öğle haberlerine yetişir mi? Yılmaz ilk kasayı bitirdi. İki büyük torba da doldu. Çok para çıktı. Silahın namlusuyla veznedara işaret ediyor, yana geç diye. Kısa boylu, kel kafalı sürekli terleyen bir adam. Öbür veznedar müdürün odasındaydı bankaya girdiklerinde. Şimdi ikisi de en dipte yüzleri duvara dönük duruyorlar, altı memur ve bir o kadar müşteriyle birlikte. Arada bir gürültüyle nefes alıyor müdür. Başlarında Gülay var. Dişi terörist! Yarın böyle yazar gazeteler. Arkadan duruşuna bakıyor. İlk eylemi, ama soğukkanlı. Silahı eğri tutuyor yalnız. Torba bulmalı para için. Parmağını şaklatınca dönüyor Gülay. Gerçekten yetenekli bu kız. Sevgiyle bakıyor ona, istememesine karşın. Müşterilerden birinin yanındaki pazar çantasını gösteriyor. Alıp getiriyor. Tek eliyle altından tutup ters çeviriyor bir koltuğun üzerine. Yılmaz'a fırlatıyor sonra içinden çıkanlara dikkat etmeden. Veznedarın teri alnından akan bir çağlayan gibi kaplamış yüzünü. Mendil çıkartmak istiyor belli, ama korkuyor kıpırdamaya. Aldırmıyor. İkisi de zengin oldular bugün. Kasa hesabındaki açıklarını soygun-da alınmış gibi gösterirler fazlasıyla. Son torba da doldu. Yılmaz tıķıştırıyor geriye kalanı sığdırabilmek için. Ülke tarihinin en büyük soygunu bu. Lalahan'daki tren soygunundan bi-

le büyük. Devrimci Savaş az mı propaganda yaptı geçen yıl. Rekor gitti onlardan artık. Büyük sansasyon olur yarın gazetelerde. Birisi kız dört kişi İş Bankası İncirli şubesini soyarak... Öyle mi yazarlar, yüzü buruşuyor bir an. Gözlerini veznedara dikeyor adamın yüzünü bir ıslaklık perdesi ardından görürken. Kasaları açtı, işi bitti, yine de göndermiyor onu duvardakilerin yanına. Beni iyice tarif eder, tanırlar. Ceket cebinde katlı duran kumaş mendili çıkartıp atıyor sol eliyle. Mendil kendisine çarpmadan kıpırdamıyor adam, ama yakalıyor düşürmeden. Islaklık kumaşa geçiyor yüzünden, bakışları daha net şimdi. İstanbul'da polisin uzun süreden beri arayıp bir türlü yakalayamadığı Cengiz Yesügey... Böyle yazarlar. İbrahim deli olur okuyunca. Soyguna sahip çıksak mı? Çayan Savaşçılar, işbirlikçi tekелci burjuvazinin temsilcisi İş Bankası'nın İncirli şubesinin günlük hasılatına, halkımızın devrimci mücadelesinde kullanılmak üzere el koymuştur. Öğleden sonra gazetelere telefon edip söyleriz. Aynen yazarlar. Vazgeçiyor. Alay ederler bizimle. Herkes soygun yapıyor büyük veya küçük. Başka şey yapamayınca, soygunu bile üstleniyorlar çaresizlikten, derler. Bunlar adam öldüremez, ancak para işi, bombalama yaparlar! Silahın kabzasını sıkarken veznedara bakıyor yeniden. Şu herif bir kıpırdasa! Arkadan ayak seslerini duyup kenara çekiliyor. Dört kişi daha, işlek bir şube burası, durmadan müşteri geliyor. Ercan kapının iç tarafında bekliyor, kapıcı gibi. Gelenlere kapıyı açıyor, sonra arkasında gizlediği silahı doğrultup tül perdenin önüne diziyor. Dışarısını görüyorlar, ama görülmüyorlar. Birkaç kişi olunca arkaya gönderiyor. Yüzlerine bakıyor yanından geçerlerken. Korku yada panik yok; ne söylenirse yapmak, böylece kazasızca kurtulmak kararı var. Veznedar, müdür, memurlar, müşteriler, herkes hareketsiz duruyor, işlerinin bitmesini bekliyorlar. Kimse gelmez peşimizden. Akıllandı insanlar. Çok değil, iki yıl önce, kapıcı, memur veya müdür eylemi yapanların arkasından dışarıya çı-

kıp, bağırp yardım isterken kovalardı, sanki kendi parası alınmış gibi. Silahı da yok. Ateş etsen kötü, etmesen daha da kötü. Önceden düşünmediği öldürmek zorunda kalmakla, yakalanmak arasında bocalardı insan. Sonra bir-iki olayda acımayıp öldürmüşlerdi arkadan geleni. Şimdi kimse karışmıyor kendisini ilgilendirmeyen işlere.

Torba iyice doldu. Yılmaz kalan kağıt paraların bir bölümünü ceplerine dolduruyor. Yeter, diye işaret ediyor, kalsın. Çok zaman harcadık bankada, neredeyse on dakika olacak. Paranın bir bölümünü bıraktılar diye yazar gazeteler, böylesi daha iyi.

Kim taşıyacak bunları? Torbalara bakarken, şimdi bankadan çıkıp, iki gece önce Kuleli’de boş bir arsada, direnen şöförü başına tabanca kabzasıyla vurup bayıltarak aldıkları taksiye binip -plakasını değiştirmişlerdi hemen onu uygun bir yerde bıraktıktan sonra, gidecekleri Maçka’da önceden toplantı yaptıkları evde, paraları sayınca çıkacak miktara göre eylemi üstlenmeye karar verdi. Telaşlanıyor bir an, Ercan Gülay’ın yerlerini bırakıp yanına geldiklerini ve öylece durduklarını fark edince. İkisine de birer torba veriyor. İçeriği düzenliyorlar hemen. Perdenin önünde yeniden biriken beş kişiyi veznedarla birlikte arkaya gönderdikten sonra herkesi çömeltiliyorlar. Çabuk olmalı! Vite, diyor yüksek sesle. Vite! Yönetici olduğu anlaşılan bir anarşist arkadaşlarıyla Fransızca konuştu. Böyle yazarlar. Metè Has’ı kaçırdıktan sonra Mahir Çayan’ın da Fransızca konuştuğunu hatırlar herkes.

Yılmaz iki telefonun da kordonunu kopartıyor. Alarm çalışmıyor zaten bu saatte. Gazete kağıdına sarılı küçük bir kutuyu kapiya bırakıyorlar. Kimse yerinden kıpırdamasın, diye bağıyor Gülay. Kapiya bomba koyduk! Dişi terörist bankada kalanları tehdit ederken kaçtılar.

Ercan önde, Cengiz en arkada çıkıyorlar. Silahları her an kullanılabilecek durumda tutmak, ama göstermemek gereki-

yor. Silahını beline sokuyor herkes. Kaldırımında birkaç kişi durmuş bankaya bakıyorlar. Silahları görmelerine karşın ne olduğunu anlayamamış gibiler daha. Tıka başa para dolu torbaları görünce de kıpırdamıyorlar. Onlar geçtikten sonra korkuyla kaçıştıklarını hissediyor Cengiz.

Yaklaşık yüz metremiz var. Sokak, araba bekliyor. Çok hızlı yürüyoruz. Boşver, yeterince dikkat çekti nasılsa.

Birden silahlar patladı, makineli tüfek ve birkaç tabanca. Kısa bir şaşkınlıktan sonra çömeldiler hepsi silahlarını çekerken. Bir polis minibüsü kesmiş yolu Haznedar tarafından gelen, açıkta ve korunmasız durumdayız, havaya ateş ettiler, vuramadılar veya, siren sesleri geliyor uzaktan. Çabuk olmalıyız, çabuk... Koşun, diye bağırdı, peşpeşe ateş ederken. Diğerleri de katıldı ona, polisler kaçıştılar. Yine de kıpırdamadı hiçbirisi, ona bakıyorlardı şaşkın. Kalkamadı yerinden, keskin bir acı, sağ bacak. Ne oldu bana? Genişleyen kan lekesine baktı pantolonunda. Ercan silahını düşürdü şaşkınlıktan, yeniden aldı sonra. Gülay mendil mi arıyor ceplerinde? Torbanın biri devrilmiş, dökülmüş paralar, topla onları Yılmaz, çabuk, geliyorlar, gidin artık. Ateş etti yeniden silahın binalarda yankılanan tok sesini duymak ister gibi. Sessizlik, susmuştu cadde. Her şey durmuş, insanlar kaybolmuştu. Gidin, dedi yeniden, birazdan çok geç olacak. Gülay baktı ona; sen ne olacaksın, kalayım mı, bilmiyorum, veda. Acıyla doldu içi; yanımda ve mendili veremeyecek kadar uzak, düzelebilirdi, birkaç günümüz daha olsaydı, ne kadar hızlı oluyor herşey. Sirenler yaklaşıyordu; gidin, çevremiz sarılmadan, şöför paniğe kapılıp daha kaçmadıysa eğer.

Gittiler, o yine ateş ederken, Yandaki evin kapısına gitti dizleri ve elleriyle zorlukla, kilitliydi. İki polis minibüsü daha geliyor arkadan. Normal ekip değil bunlar, çatışmaya hazırlıklılar, alarm çalışıyor muydu, nasıl olur? Unuttu soruyu si-

lahlar patlarken, bir manifaturacı dükkânına girdi kendisini de şaşırtan çabuklukla. Kapıyı kapadı, kimse yok içeride, kaçtı veya saklandı kendince güvenli bir yere. Cam paramparça oldu kurşunlarla, makineli tüfek bu, yazık, yok yanımda. Sürünerek öbür yana geçti. Sessizlik yine. Kalan mermilerini sayarken gözleri karardı. Hayır, bayılmamalıyım. Basit bir yara, biraz kan aktı süründüğüm yer boyunca iz bırakan, o kadar. Ateş başladı yeniden; tezgâha, raflardaki kutulara, duvara saplanıyordu mermiler. Boğuk bir ses duydu kösedeki dolabın ardında, ağılıyordu bir adam. Ateş kesilince güçlükle sürünerek gitti oraya, çekti dolabı biraz. Orta yaşlı, büzülünce iyice küçülmüş bir adam, toz içinde bakıyordu ona dehşetle. Kıpırdamamasını, kendisinden zarar gelmeyeceğini söyledi ona; anladı mı, bilmiyor. Sürünerek döndü yerine. Dışarıda birisi konuşuyordu megafonla; çevresinin sarıldığını, kaçamayacağını, teslim olmasını söylüyordu. Kötü, başlamıyorlar hemen, dayanamam bu bacakla, Fikret kadar. Pantolonunu yırtmayı, mendil, bez ne bulursa sarmayı düşündü bir an; vazgeçti; yarayı görmekten korkarak. Aynı sözleri tekrarlıyordu megafondaki ses, arkadan yalvarıyordu adam; tüm malını ona verecekti teslim olursa, avukatlar tutacaktı, hapiste de bakacaktı. Sıkıldı birden, bir el ateş etti dışarıya. Sessizlik yine. Dayanamayacağım, neden bekliyorlar hâlâ? Gerilla bayılınca yakalandı, böyle yazarlar, rezil olurum herkese. Ya içeriye gaz bombası atarlarsa; dışarıya çıkacaktı hemen ateş ederek; Arnavutköy’de ölen Ulaş Bardakçı gibi. Yeniden duyuldu megafonlu ses, anlamadı ne söylediğini, gerekmezdi de. Ateş etti peşpeşe, burada ölünür, ölünür ancak. Sessizlik. Gülay ve ötekiler kaçabildi mi acaba? Beceriklidir Yılmaz, güveniyorum hepsine. Büyük eylem oldu çok para çıktı ve... Hazırlık var dışarıda; takılan şarjör, çekilip bırakılan mekanizma sesleri, koşuşmalar, emirler. Başlıyoruz galiba, bitiyor artık, arkadaki yalvarıyor yine; istemiyorum, hiçbir şey, sadece ölmek, kahramanca ve birdenbire. Bayılmamalıyım, ölüm, birkaç dakika sonra.

yor. Silahını beline sokuyor herkes. Kaldırımında birkaç kişi durmuş bankaya bakıyorlar. Silahları görmelerine karşın ne olduğunu anlayamamış gibiler daha. Tıka başa para dolu torbaları görünce de kıpırdamıyorlar. Onlar geçtikten sonra korkuyla kaçıştıklarını hissediyor Cengiz.

Yaklaşık yüz metremiz var. Sokak, araba bekliyor. Çok hızlı yürüyoruz. Boşver, yeterince dikkat çekti nasılsa.

Birden silahlar patladı, makineli tüfek ve birkaç tabanca. Kısa bir şaşkınlıktan sonra çömeldiler hepsi silahlarını çekerken. Bir polis minibüsü kesmiş yolu Haznedar tarafından gelen, açıkta ve korunmasız durumdayız, havaya ateş ettiler, vuramadılar veya, siren sesleri geliyor uzaktan. Çabuk olmalıyız, çabuk... Koşun, diye bağırdı, peşpeşe ateş ederken. Diğerleri de katıldı ona, polisler kaçıştılar. Yine de kıpırdamadı hiçbirisi, ona bakıyorlardı şaşkın. Kalkamadı yerinden, keskin bir acı, sağ bacak. Ne oldu bana? Genişleyen kan lekesine baktı pantolonunda. Ercan silahını düşürdü şaşkınlıktan, yeniden aldı sonra. Gülay mendil mi arıyor ceplerinde? Torbanın biri devrilmiş, dökülmüş paralar, topla onları Yılmaz, çabuk, geliyorlar, gidin artık. Ateş etti yeniden silahın binalarda yankılanan tok sesini duymak ister gibi. Sessizlik, susmuştu cadde. Her şey durmuş, insanlar kaybolmuştu. Gidin, dedi yeniden, birazdan çok geç olacak. Gülay baktı ona; sen ne olacaksın, kalayım mı, bilmiyorum, veda. Acıyla doldu içi; yanımda ve mendili veremeyecek kadar uzak, düzelebilirdi, birkaç günümüz daha olsaydı, ne kadar hızlı oluyor herşey. Sirenler yaklaşıyordu; gidin, çevremiz sarılmadan, şöför paniğe kapılıp daha kaçmadıysa eğer.

Gittiler, o yine ateş ederken, Yandaki evin kapısına gitti dizleri ve elleriyle zorlukla, kilitliydi. İki polis minibüsü daha geliyor arkadan. Normal ekip değil bunlar, çatışmaya hazırlıklılar, alarm çalışıyor muydu, nasıl olur? Unuttu soruyu si-

lahlar patlarken, bir manifaturacı dükkânına girdi kendisini de şaşırtan çabuklukla. Kapıyı kapadı, kimse yok içeride, kaçtı veya saklandı kendince güvenli bir yere. Cam paramparça oldu kurşunlarla, makineli tüfek bu, yazık, yok yanımda. Sürünerek öbür yana geçti. Sessizlik yine. Kalan mermilerini sayarken gözleri karardı. Hayır, bayılmamalıyım. Basit bir yara, biraz kan aktı süründüğüm yer boyunca iz bırakan, o kadar. Ateş başladı yeniden; tezgâha, raflardaki kutulara, duvara saplanıyordu mermiler. Boğuk bir ses duydu kösedeki dolabın ardında, ağlıyordu bir adam. Ateş kesilince güçlükle sürünerek gitti oraya, çekti dolabı biraz. Orta yaşlı, büzülünce iyice küçülmüş bir adam, toz içinde bakıyordu ona dehşetle. Kıpırdamamasını, kendisinden zarar gelmeyeceğini söyledi ona; anladı mı, bilmiyor. Sürünerek döndü yerine. Dışarıda birisi konuşuyordu megafonla; çevresinin sarıldığını, kaçamayacağını, teslim olmasını söylüyordu. Kötü, başlamıyorlar hemen, dayanamam bu bacakla, Fikret kadar. Pantolonunu yırtmayı, mendil, bez ne bulursa sarmayı düşündü bir an; vazgeçti; yarayı görmekten korkarak. Aynı sözleri tekrarlıyordu megafondaki ses, arkadan yalvarıyordu adam; tüm malını ona verecekti teslim olursa, avukatlar tutacaktı, hapiste de bakacaktı. Sıkıldı birden, bir el ateş etti dışarıya. Sessizlik yine. Dayanamayacağım, neden bekliyorlar hâlâ? Gerilla bayılınca yakalandı, böyle yazarlar, rezil olurum herkese. Ya içeriye gaz bombası atarlarsa; dışarıya çıkacaktı hemen ateş ederek; Arnavutköy’de ölen Ulaş Bardakçı gibi. Yeniden duyuldu megafonlu ses, anlamadı ne söylediğini, gerekmezdi de. Ateş etti peşpeşe, burada ölünür, ölünür ancak. Sessizlik. Gülay ve ötekiler kaçabildi mi acaba? Beceriklidir Yılmaz, güveniyorum hepsine. Büyük eylem oldu çok para çıktı ve... Hazırlık var dışarıda; takılan şarjör, çekilip bırakılan mekanizma sesleri, koşuşmalar, emirler. Başlıyoruz galiba, bitiyor artık, arkadaki yalvarıyor yine; istemiyorum, hiçbir şey, sadece ölmek, kahramanca ve birdenbire. Bayılmamalıyım, ölüm, birkaç dakika sonra.

Anlatacak`ne kaldı her yolu aynı yere çıkan hayattan başka?

II

İstanbul'da gölgesi her yere düşen bir adam dolaşıyor. Uzun boylu, zayıf, kumral. Biraz esmer yüzü sanki onu görünlerin şaşkınlığını izlemek ister gibi çok sakın. Kısa aralıklarla birçok yerde görüldüğü söylenir. Doğru mu, belli değil. Beşiktaş'da, Atütürk Öğrenci Yurdu'nda, Beyazıt'ta üniversite kapısı civarında, Fikirtepe'de. Birisi Bakırköy'de onunla konuştuğunu söyledi. Ne dedi? Önemsiz şeyler. Hemen de ayrılıp gitti sanki hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi.

Yanında mutlaka gazete taşıyor, özellikle Hürriyet; itinayla katlanmış, kırışksız. Merak etmemiş, okumamış gibi. Oysa Hürriyet tanıttı bunları; en fazla birkaç yüz kişinin bildiği bir grubu -artık örgüt oldular- şimdi yüzbinler tanıyor. Kimse beklemiyordu bunu.

"Yeni bir örgüt ortaya çıktı." Başlık ilk sayfada, en üstte değil, ama dikkati çekecek kadar büyük yazılmış. Bir fotoğraf, Beyhanlar'ın duvarına yazdıkları "Kahrolsun Oligarşi." Altında imza, "Çayan Savaşçıları". Bunu basmaları çok iyi olmuş. Kalın harflerle yazılmış ilk paragraftan sonra devamı arka sayfada uzun bir haber.

"Dün öğle sıralarında Beyhanlar şirketinin Levent'te bulunan genel merkezi silahlı dört kişi tarafından basıldı. Büro-
nun karakola yüz metre uzaklıkta olmasına karşın çok soğukkanlı davranan kimliği bilinmeyen kişiler, kapıdaki gü-

venlik görevlisini etkisiz hale getirerek silahını aldılar. Şirket müdürü Kaya Beyhan'ı bulamayınca -Ercan'ın hatası bu. O saatte orada olması gerekiyordu adamın. -içerde çalışanları bir araya topladılar.

Haznedar'da Beyhanlar'a ait olan bir fabrikada işçilerin ücret anlaşmazlığı nedeniyle iki haftadır grevde olduğunu anlatan eli silahlı kişiler, istekleri yerine getirilmezse Kaya Beyhan'dan mutlaka hesap soracaklarını söylediler. Bürodaki kasayı da zorla açtırarak -anahtar patronunda dediler önce, ama inanmadık -içindeki tüm parayı aldıktan sonra, çalışanları bir odaya kilitlediler ve kapıdan çıkıp izlerini kaybettirdiler. Korkudan uzun süre seslerini çıkaramayan, bir bölümü fenalık geçiren büro çalışanları, bir saat sonra gelen Kaya Beyhan tarafından kurtarıldılar. - Bir saat sonra gelseydik başarı tam olacaktı.-

Gazetemizi arayan kimliği belirsiz bir kişi, eylemi 'Çayan Savaşçıları' -iri ve siyah harflerle yazılmış- olarak gerçekleştirdiklerini açıkladı ve kapı önündeki çöp kutusuna bir bildiri bırakıldığını haber verdi." Aynı şeyi tüm gazetelere yaptık ama, şirketin basıldığı hakkında kısacık bir haber çıktı yalnızca.

Hürriyet, bildirinin geniş bir özetini vermişti yine kalın harflerle. En önemli bölümler aynen yazılmıştı. Bildiriyi kısalt deseler, o da ancak bu kadarını yapabiliirdi. Yine İbrahim'i düşündü aynı gazeteye kaçınıcı kez olduğunu bilmeden bakarken. Okumamıştır bildiriyi, çok kızmış, kaldırıp atmıştır gazeteyi. Okuyanlar anlatmıştır ona. Her anlatana bildiriyi yazanlar için aklına gelen tüm hakaretleri sıralamıştır. İçeriğini tümüyle öğrendikten sonra okumuştur belki. Bir eli farkında olmadan bıyığını çekiştirirken, yüzünün iri kemikleri oynamıştır kızgınlıkla. Sarışındı İbrahim, kıvrıcık saçlı. Kızınca kızaran, o renk karmaşasında gülünç olan. Çok kızmış-

tır, önce bildirinin çıkabilmesine. Bizi oyuna getirip, mutlaka kendilerine gerekli olduğunu söyleyerek, örgütün tek daktilo ve teksir makinesini aldılar elimizden. Ayrılınca birşey yazamayız sanıyorlardı. Para bulacaklar, alacaklar, çalıştırabilecek uygun bir yer bulacaklar ve yazılmaya değer bir şey yapacaklar hepsinden önce. Yılmaz'ın bir arkadaşının bürosunda daktilo ve teksir makinesi vardı. Yılmaz anahtarı almış, gece girmişlerdi içeriye. Mumlu kağıtları yazmış, basmışlardı sonra birkaç yüz adet. Beyhanlar baskınından önce hazırdı bildiri. Başka gün alamıyorlardı anahtarı. Her şey iyi gitmişti bu eylemde patronu bulamamalarına karşın. Hürriyet fazlasıyla kapatıyordu eksiklerini. Bugüne kadar sayısız eylem yapanlar bile böylesine yer almamıştı gazetede.

Bildirinin ilk bölümünde; 3. bunalım döneminde genel çöküşe giden emperyalizme darbe indiren ana gücün Küba, Vietnam gibi ülkelerde zafere ulaşan ulusal kurtuluş savaşları olduğu; politikleşmiş askeri savaş stratejisinin yeni-sömürgelelerin kurtuluş yolunu oluşturduğunun açıklanması yer alıyordu.

Heyecanlanıyordu kutsal bir metni okur gibi; bilinmeyen bir kişinin yazdığı, yüzbinlerin inandığı.

"Ülkemizde, Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (THKP-C)'nin önderi Mahir Çayan, bu stratejinin ilk uygulayıcısıdır. THKP-C eylemleriyle büyük bir etki yaratmıştır. Her çeşit revizyonist ve oportünist akımın, kendi varlığını haklı göstermek için, THKP-C'yi ve Mahir Çayan'ı karalamak gereğini duyması boşuna değildir."

THKP-C'nin adını kullanan çeşitli revizyonist grupların, özellikle Devrimci Yol'un eleştirisi geliyordu sonra, ad verilmeden; yazsaydık keşke.

"Ülkemizin kurtuluş yolunun silahlı propagandaya dayanan öncü savaşı aşamasından geçeceğine inanan bizler, bugüne kadar 'Marksist-Leninist Öncü Savaş Birliği' içinde yer

aldık. Onun gelişmesinde ve eylemlerinde üzerimize düşeni yaptık. Ancak zamanla anladık ki, öncü savaşı, bu örgütün yalnızca adında vardır.

Önder Mahir Çayan'ın belirttiği gibi, 'Silahlı propaganda kitlelere politik hedef gösterir. Önce kitleleri sarsar, gide-rek bilinçlendirir' MLÖSB ise böylesi eylemleri yapamamaktadır. Bu nedenle, onunla herhangi bir silahlı eylem grubu arasında ayrım bulunmamaktadır. Bunlar öncünün öncüsü olamazlar."

İbrahim'in gazeteyi fırlatıp attığı geliyor gözlerinin önüne, bıyığını koparırcasına çekiştirirken. Onun Acilciler, Eylem Birliği gibi gruplar için kullanıldığı bir sözdü bu, öncünün öncüsü olamazlar. Kendini ayırdıklarının arasına itilmek, ayrılanlar tarafından.

"Dahası, MLÖSB, Mahir Çayan'ın 'silahlı propaganda önce solu toplayacaktır' saptamasına da uygun hareket etmemektedir. Sivil faşistlerle uğraşmaktan başka şey yapmamaktadır. 1978'in yaz aylarına yaklaştığımız şu günlerde, başta Devrimci Yol olmak üzere birçok oportünist- revizyonist örgütteki samimi unsurlar tam bir çıkışsızlık içindedirler. Örgütsel önderliklerine güvenmiyorlar, inanmıyorlar; ancak peşinden gidebilecekleri inandırıcı bir seçenek de göremiyorlar.

Bizler bu nedenle MLÖSB'den ayrılarak Çayan Savaşçıları'nı kurduk. MLÖSB'ni bir küçük-burjuva örgütü olarak gerimizde bıraktık. Onu tarihin çöplüğüne attık. - Özellikle kızacaktı İbrahim.- Adımızı önderimizden aldık."

Bildirinin sonundaki Çayan Savaşçıları'na katılma çağrısı yazılmamıştı. Önemli değil, hiç değil.

Yaptık! Küçük bir grupla büyük bir etki yarattık. İbrahim'e kalsa, daha birkaç yıl bekler, herkesin yaptığı gibi

MHP'lilerle uğraşmakla yetinirdik. Birkaç faşist daha öklürüp deney kazanalım, Filistin'e silahlı eğitim için adam gönderelim, daha çok evimiz, silahımız olmalı... Bu daha çoklar hiç bitmezdi. Korkuyorsun diyememişti ona. Sarı yüzünün, sarıya çalan gözlerinin, gövdesi gibi iri ve sigaradan sararmış ön dişlerinin alacağı renkten mi çekinmişti, bilmiyordu. Kızınca saldırganlaşırdı bu her şeyi yapan adam. Hakaretlerine karşılık aldıkça yükselirdi öfkesi, sonra yumruklardı ondan daha kuvvetli olamayacağına inandığı karşısındakini. Beyazıt'tan Kumkapı'ya inen sokaklarda Devrimci Yolcuları dövüp almak silahlarını. Geçen yıl ateş edemiyordu henüz kimse birbirine. İbrahim sivrilmişti o kavgalarda, silahlı adamların yumruklarıyla dövüşmelerinde. Sarı ve kırmızının çeşitli tonlarını içeren adsız bir renge girerdi yüzü coşarak vururken. Sen katılma, demişti ona, zayıf bedenine küçümseyerek bakarken. Uzakta dur, gelirsın eğer gerekirse. Mahir Çayan adına dövüşen onu izlerdi yardımın hiç gerekmediği kavgalarda. Bir gün birdenbire durdu her şey, kavgada, hepsi de çektikleri silahlarına bakarken, ateş edemedi. Söylememişti ona korkak olduğunu. Kim inanırdı zaten; afişleme ve duvarlara yazı yazılmasında, Ülkü Ocaklarının kurşunlanmasında, çeşitli bombalama eylemlerinde cesurdu İbrahim. Yavaşlığı cesaretini perçinlerdi sanki. Şaşırdı bazen nasıl vurulmadığına. Kızır, iyice dolaır, o kızgınlıkla İbrahim'i bulur, birçok şeyden yakını, eleştirir ama "korkuyorsun" diyemezdi. Politik mücadelede MHP'lilerle uğraşmak başka, oligarşiye açıkça meydan okuyan bir güç olarak ortaya çıkmak başkaydı. Ortılığı birbirine katacak, bütün dikkatleri üzerlerinde toplayacak büyük eylemden korkuyordu İbrahim. İnanamamıştı önce, birkaç ay gerekmişti düşündüğüne alışabilmesi için, öyleydi ama. Korkuyor, korkak olmadığı halde. Sahnede yarı karanlıkta oynamak istiyor rolünü, ışıkların üzerine dönmesini istemeden.

★

Niğde Yurdu'nun sokağı boştu. Ne polis vardı, ne faşistler. Buraya gelmek tehlikeli ama, olsun. Ağır adımlarla yürüyor. Erken daha, saat dokuz bile olmadı, çoğu uyanmamıştır. Yurdun önündeki iki nöbetçiye bakıyor. Genç, ikisi de uzun boylu, soluk birer ceket giymişler. Uyku akıyor gözlelerinden. Belli ki son nöbet onlarınmış. Geç yatıp erken kalkmaktansa, hiç uyumamışlar. Önlerinden geçtiğini görmüyorlar sanki. Doğal, tehlikeli saatler geçti sayılır artık.

İçerisi yarı karanlık. Gözlerinin alışması için duruyor bir an. Kantinci daha yeni yakıyor ocağı. Ortalık darmadağın. Masalarda dolu sigara tablaları, dibinde çay kalmış bardaklar. Sigara, ter ve kir kokusu. Yorgun bir koku, uyutabilir insanı.

Gece tartışma mı oldu yoksa? Belki de sabaha kadar konuşmuşlardır, öğrenci milleti! Az kirli bir masaya otururken kantincinin kuşkulu bakışlarını hissediyor. Bu saatte gelenin kim olduğuna karar verememiş. Tanımadı beni, ben de onu tanımıyorum.

Kantinci orta yaşlı, kısa boylu bir adam. Lekeli beyaz gömleği, koyu renk olmasına karşın kirliliği belli olan pantolonuna uyum sağlıyor sanki. Gece burada yatmış olmalı, saçları bile dağınık daha. Ürperiyor. Öteye beriye itilmiş masalar, yeni uyanmış insanlar hep baskın düşüncesini getiriyor akla. Kimisi bağırıp çağıran, kimisi uysal, bir bölümü biraz direnmiş, ama hepsi de uykulu, dövülerek götürülen insanlar. Burada yakalanırsam kötü olur. Polisin her yerde aradığı Cengiz Yesügey, Niğde Yurdu'nda ele geçti! Bu kadar kolay. Sonra, saldıracak yer arayan polis, yurt baskınlarını sıklaştırır yeni insanlar ele geçirmek umuduyla. Birkaç yurt kapatılır veya faşistlerin denetimine geçer. "İşte, görüyor musunuz arkadaşlar! Silahlı propaganda adına yaptıkları yanlış eylemler, devrimci öğrencilerin faşistler karşısında gerilemesine neden oluyor. Bu yurtları ele geçirmek için az mı mücadele verdik. Bunların bütün yaptığı devrimci gençliğin mücadelesini bozmaktır."

Ne yapsak kötölemek için bir gerekçe bulurlar. Derneklerle, diğer yurtlara, kaç kez buraya hep içimizde tedirginlikle geldik. Herkes bize bakar, kimse konuşmaz, selam vermez, bazen alaycı gülümsemeler. "MLÖSB'nin gerillaları gelmiş!" Duymazsın fısıltıyı, ama anlarsın. Kaybolur önceden özenle hazırlanmış özgüven. Bu Devrimci Yolcular rakiplerini aşışılamanın her yolunu bilirler.

Kantinci, ona olabildiğince uzun bakarak gidiyor. Tanıdgaliba veya kuşkulandı iyice. Aldırma! Sabah aldığı gazetelerden birini masaya açıyor. Önce Hürriyet! İlk sayfada bizden haber yok. Olsaydı, buraya hava atmaya gelmiş derlerdi. Boşver! Bir çay içip giderim. Bu kadarı da yeter onlara.

İç sayfalarda da yok, bugün söz etmemişler bizden. Hürriyet, Beyhanlar eylemini tam dört gün yazmıştı. İlk günden sonra başlık küçülüyor, yazı kısalıyordu ama, sürüyordu eylemin etkisi. "Polis iz peşinde." "Kaya Beyhan Paris'e gitti." Küçük bir fotoğraf, karı-koca Beyhanlar. Yeşilköy'de çekilmiş olmalı. Kısa bir tatil yapacaklarını söylüyor adam. Bir süre ortalıktan kaybolmak istiyorlar aslında. "Grev 19. gününde."

Sayfaları çevirirken çarpıp devirmemek için dikkat ettiği bir bardak var masada; yarıya kadar çay dolu, içinde iki izmarit. Sonuna kadar içilmiş, hatta filtre bile yanmış biraz. Sonra birden sönmüş ateş içenin bile dudağını yakacak kadar kızgın olduğu sırada. Yok, artık yok, Beyhanlar bitmiş. "Adamı kaçırdınız elinizden, grev de sürüyor. Nasıl hesap soracaksınız? Halka söz verip de yerine getirmemek silahlı propaganda değil, güvensizlik propagandasıdır."

Devrimci Yol'un yeni yıpratma yöntemi, böyle söylerler insanlarına. Kendini çaresiz hissediyor bir an. Doğru bilgi getirseydi Ercan, eksiksiz olacaktı eylem. Yaparız yine de, biraz geç de olsa. En zor olanı başardık nasılsa, ilk adımı attık.

Kantinci yanında orta boylu sarışın bir gençle kapıya geliyor. Refik bu, yurdun sorumlularından. Yeni uyanmış daha, şaşkın. Kendisini gösteriyor kantinci. Öylece bakıyor Refik,

inanamıyormuş gibi. Şimdi söyler benim kim olduğumu. Keyifle yaslanıyor arkasına eylemin etkisinin beklediğinden de büyük olduğunu düşünerek. Bir şeyler söyleyip gidiyor Refik.

Kantincinin bakışları değişiyor. Önüne bakarak yürüyor artık. "Çay ne zaman olur?" diyor yanından geçerken sesine yumuşak bir ton vermeye çalışarak.

"Hemen, birazdan."

Adamın çayı demlemesini bardakları aceleyle toplayıp masaları temizlemesini -önce onunkini- seyrediyor hazla. Gazete ıslanmasın diye kuru bir bezle ayrıca siliyor masasını. Sağol, diyor yavaşça. İyi bir eylem neler kazandırıyor. Silahlı propaganda budur işte!

Kapıda hareketlenme var. Göz ucuyla, ilgisiz görünmeye çalışarak bakıyor. Refik, yanında Hami -bu bölgenin sorumlusu- arkadan birkaç kişi daha görünüyorlar. Yüzünden belli sabahlamış Hami, ama uyanmış hemen. Hep birlikte konuşmadan ona bakıyorlar. O, gelmiş yine! Ne olacak şimdi? Keyifleniyor. Ne yapacaklarını bilemiyorlar. Keşke akşam kantin doluyken gelseydim, O zaman herkes görürdü çaresizliklerini. Vazgeçiyor bu düşünceden. Akşam çok tehlikeli, kimin ne olduğu belli olmuyor ve insan kaybolur o kalabalıkta. Çayını karıştırırken -Olağanüstü birşey bu. Kantinde herkes çayını kendisi alırdı ama, saygıyla getirmişti adam bardağı masaya.- kapıya dönüyor yüzünü. Sana söylemiştim Hami! Geleceğim demiştim!

Peşpeşe yakılan sigaralar, küllükler dolmuş, bitenler masalarda ve bardaklarda söndürülüyor artık. Çevredeki kalabalık sıkışıyor, yeni gelenler duymaya, öne yaklaşmaya çalışıyor. Kimse karışmıyor tartışanlara, dinliyorlar. Hami, Cen-

giz ve ikisinin de taraftarları. Konuşurken çevresine bakıyor bir an, telaşlanıyor aradıklarını göremeyince. Bizimkiler kaybolmuş kalabalıkta. Burası denetimlerinde olan bir yurt ama, her yerde böyle bu. Hiç daha çok olamadık biz. Küçümseyerek konuşuyor Hami; yoksunuz, kitleler içinde yoksunuz. Burada olduğu gibi demek istiyor. Silahlı propaganda ile sağlanmamış örgütlenme koftur, diyor Cengiz. Dağılır, diyor kalabalık daha sıkışırken. Aldırmıyor Hami, yoksunuz, başka şey söylemiyor, yoksunuz. Öyle bitmişti tartışma, bitirmek istediklerinden değil, yorulduklarından susmuştu ikisi de. Yavaşça dağılıyor kalabalık ikili konuşmalarla birlikte. İtilen sandalyeler, sallanan masalar, birbirine çarpan bardak sesleri, kantine çöken sigara dumanında kayboluyor. Tartışma sürüyor konuşulmadan tekrarlanarak. Yanımda toplandı bizimkiler, sekiz kişiyiz hepimiz. Tartışma iyi oldu, demişti Ercan, bu kadar kişinin dinlemesi iyi. Doğru, onu bile bulamıyoruz başka zaman. Kazanmak olanaksız burada, kayboluyor her şey bizimle olmayan insanların arasında.

Kalabalık olarak kapıdan çıkıp, onları darmadağın bir kantinde küçücük bir grup olarak bırakmak üzere olan Hami'nin arkasından bakıp yüksek sesle, "Geleceğiz, demişti, buralara büyük eylemleri arkamıza alıp da geleceğiz."

Kayboldu Hami. O da başkasını mı uyandırmaya gitti yoksa? Hatırladı mı on ay öncesini? Eski havası yok şimdi. Devrimci Yol bölünmek üzere. Silahlı propagandayı savunanlar ayrılıyorlar. Bugün en kalabalık onlar ama, yarın hiç belli olmaz.

Kalkmalı, daha fazla oturulmaz burada. Çay ocağına gidip para verirken adama bakıyor yeniden. Çekingen, vermesen de olurdu der gibi ve mutlu, gittiği için. Kapının yanında bekleyen, ona bakan yoktu. Kalkacağını anlayınca ortadan kaybolmuşlardır, karşılaşmamak için.

Yurdun kapısından çıkınca durdu bir an; nöbetçi yok, sokak boştu. Kısa bir ürperti hissetti. Sağ dirseğiyle belindeki silahı yokladı. Gözetleyen varsa boş olmadığını anlatmak ister gibi, kendiliğinden. Hiç sevmezdi boş sokağı. Tek kurşunun tek hedefi olur, çölde gibi. Kaçamazsın, saklanamazsın. Sağa dönüp hızlı adımlarla yürürken, başını hafifçe çevirip bir göz attı geriye. Solda biraz ileride faşistlerin işgalindeki bir yurt var. O sokaktan geçmemek için yukarıdan dolaşıp gelir herkes. Fındıkzade'ye inen sokağın sonunda bir polis minibüsü durur sürekli. Bazı geceler silahlar konuşur karşılıklı. Ateş ederler, yurttan yurttan ışıklar söner hemen, cevap verilir. Bazen polis baskını gelir ardından. Toplar götürür herkesi, bir gece tutar, salıverir. Yeni bir olaydan yeniden...

Yurtlarda kalmıştı ama, hiç tanışmamıştı bu hayatla, çatışmaların henüz yoğunlaşmadığı yıllardı onlar, istemezdi de. Polisin alıp, dövüp, bırakmaktan usandığı insanlar. Öyle içli dışlı olmuşlar. Şimdi şu sokağa bir polis arabası girse ve ağır ağır ilerlese. Belli ki durup üzerini arayacaklar senin. Ne yapar Hami benim yerimde olsa? Kaçıp yurda girer ve silahı iyi bir yere saklar; ama takviye gelecek, polis yurdu basıp arayacak, Hami'yi tanıyıp yakalayacak, silahı soracaktır. En yakın evin duvarından atlayıp kaçmaya çalışır veya. Yüksek bir engel veya başka bir ev çıkarsa karşısına, silahı uygun bir yere atar, ama yakalanır, ya da kaçır şansı varsa. Böyle yakalanmak da kaçmak da utançtır silahlı mücadeleye inanmış bir devrimci için. Zaten bunlar ne silahı taşıyacaklar, kötü bir 7.65. Bizim de silahlarımız var, demişti kantinde yalnız kalınca çevresindekilere. Onaylamıştı herkes yorgun bakışlarıyla. Arjantin 14'lüsü yoktur hiçbirinde diye düşündü, dirseğiyle yeniden yoklarken silahını. Yoktur!

Caddeye çıkınca adımlarını yavaşlatıp arkasına baktı bir an, izleyen yok. Biraz yürür, sonra binerim dolmuşa. Hava

ısınmış, terlemeye başlamıştı. Bu ceket hem koyu renk, hem ağır. Gideceği evde değiştirmeye karar verdi.

Millet Caddesi her zamanki gibiydi. Kaldırım kenarında gördükleri her kişi için duraklayan minibüsler; akşamları çok yolcu taşıdıklarından sahanlıkları yere degecek kadar alçalmış ve öyle kalmış, arkalarında koyu bir duman bırakarak giden yorgun belediye otobüsleri; kirli yapraklı ağaçlar ve nereden geldiği belli olmayan, görülmeyen ama hissedilen toz. Kışın uyku yazın sıkıntı verirdi bu caddenin görünümü. Geçen otobüslerden birinde genç, esmer, sert bir yüzün kendisine baktığını gördü. Başını çevirip izledi onu. Tanıyor demek. Polis mi? Otobüs uzaklaşmıştı artık. Önemli değil diye düşündü yeniden yoklarken silahını. Tanımadığım beni tanıyan birisidir. Bakanın Devrimci Yol'dan olduğuna karar verdi nedensiz. Bir dernekten, yürüyüşten, yurttan, ilk birkaç haftadan sonra devam etmediği Hukuk Fakültesi'nden tanıyor olabilirdi. Şimdi anlatır her gördüğüne: "Çayan Savaşçıları'nın önderi Cengiz Yesügey caddede yürüyordu. Polis minibüsleri geçiyordu -bir tane daha geçiyor şimdi, yalnızca iki kişi var içinde- ama, o hiç aldırmıyordu." Belki de Niğde Yurdu'na gidiyordur. Dönüp, görebilecekmiş gibi, otobüs-ten inip inmediğine bakmayı düşündü bir an. Hami uyuyamamıştır yeniden. Ben gittikten sonra biraz beklemiş, dönmeyeceğime inandıktan sonra kantine oturmuş çay içiyordur, çayı masaya kadar getirmeyen kantinciye kızarak. Çevresinde birkaç kişi vardır her zamanki gibi. Yeni alınan günlük gazetelere bakıyorlardır. Tam o sırada girer adam içeriye. Kurtulamayacağız bunlardan diye düşünür Hami, anlatılanı dinlerken. Gazeteler her gün yazmasa da kurtulamayacağız.

Derin bir nefes aldı. Devrimcilik bu işte! İlk kez devrimciliğin bu kadar güzel olduğunu hissediyordu. Sürekli gerilim

inde olmadan dolaşabilmek, gittiğın yerlerde konuşmasan bile başka örgütler tarafından beğenildiğini, en azından kim-
senin seni küçümseyemediğini bilmek, örgütünden ve eyle-
minden gurur duymak; bu işte devrimcilik. Çok çektiğ bu-
günlere gelinceye kadar, ama bitti artık. Hami'yi düşündü
yeniden. Çayını içiyor, belki de bizi kötölüyordur. "Ne yapı-
yor bunlar? Bankaları, Ülkü Ocakları'nı bombalıyorlar; biz
de yapıyoruz. Faşistlerle silahlı çatışmaya giriyorlar, biz de.
Farklı bir eylemleri yok; sadece bu yaptıklarına öncü savaşı
ve silahlı propaganda diyorlar, biz de. Farklı bir eylemleri
yok, sadece bu yaptıklarına öncü savaşı ve silahlı propagan-
da diyorlar." Eskiden inandırıcı konuşabilirdi böyle, şimdi
kim dinler? Bulduğum yerden kaçtı bugün, gördüler de
kaçtığını.

Önünden geçtiğı bankaya baktı bir an. Akbank Yusufpa-
şa Şubesi, uygun bir yere benziyor. Önü çok açık ama, he-
men yanındaki sokak nereye çıkıyor acaba? Sonra düşünü-
rüz, paramız var şimdi. Fikret ve Ercan'ın ayrı ayrı ev tut-
maları gerek bugün. Beyhanlar'ın bürosundan çıkar çıkmaz
para vermişti ikisine de, saymadan ancak yeteri kadar. Son-
ra Fikret, her gün uğradığı Kemal aracılığıyla haber yolla-
mıştı, ev bulduk diye. Birden ne kadar çok işi olduğunu dü-
şündü. Birazdan eve gidip yazı yazması gerekiyordu. Düşün-
celerimizi açıklayan bir broşürümüz bile yok daha. Benden
başka yazacak kimse de yok. Daktilo ve teksir makinesi al-
mak ve yeni evlerden birisine koymak gerek hemen. İstan-
bul ilişki dolu; Pendik, Bağcılar, Sarıyer, Güneşli, Okmeyda-
nı ve Kasımpaşa'da ayrıca öğrenci hareketi içinde çeşitli
yurtlarda ilişkiler var. İzmir ve Ankara'ya gitmek gerek.
Hürriyet'in yayınından sonra belki başka iller de çıkar. Hep-
si de THKP-C'yi savunan çeşitli silahlı mücadele gruplarıyla
görüşmek gerek. Örgütlerinden kopanlar, bize katılmak iste-
yenler olabilir. Bu arada yeni eylemler de düşünmek gereki-

yor. Bir eylem yaptılar durdular, olmaz. Kaldırım kenarına doğru döndü adımları kendiliğinden. Uzaktan onu gören minibüs yavaşladı. Bakırköy, bindi.

Garip bir duygu bu. Yapılması gerekli işleri düşününce dolduruyor insanın içini. Büyük bir etki yarattık. Artık oligarşiye açıkça meydan okuyan bir örgütüz, ama ne ile? Beyhanlar eylemini gerçekleştirdikleri günün gecesinde rahat bir uykuya uyumuştur. Uzun zamandır planladıkları, istihbaratını İbrahim de öğrenecek diye bir dönem gerçekten korktuğu eylemi nihayet yapmışlardı. Hürriyet'in onları tüm ülkeye tanıttığı günün gecesinde ise sabaha kadar pencerenin önünde oturmuştu. Haklı çıktık ve insanı korkutan bir haklılık bu. Küçük bir güçle, tek eylemle politik gündeme girdik. Şimdi binlerce insan, yüksek memurlar, bakanlar, polis şefleri Hürriyet'teki bu haberden söz ediyordur. Ayrıldıkları örgütün pek gücü yok ama, kim bunlar? Uçsuz bucaksız bir dağa doğru var gücüyle bağırarak insanın, sesinin yankısıyla kocaman kayaları yuvarlaması veya her şeyi önüne katıp götüren çığa neden olması, dağı sarsması karşısında düştüğü şaşkınlık gibi birşey bu. Eylem grubu dört kişi; dört tabancamız var, üçü 7.65 milimetrelilik; şöförümüz yok, karakol yakın olmasına karşın bu nedenle eylemden sonra hemen ayrılıp yaya olarak uzaklaştık; iki evimiz var, ikişisi de çok sayıda kişiye bilinen. Makineli tüfeğimiz bile yok demişti pencereden gecenin hareketsiz karanlığına bakarken. Güçlüyüz ve zayıfız yok denilecek kadar. Ne yandan bakıldığına bağlı belki de herşey. Büyük düşman büyütür, gururla dolar insan büyümesinden korkarken. Savaşın psikolojik yıpratma yönünün ağır basması, düşmanın görüldüğü kadar güçlü olmadığını göstermek bu olsa gerek. Öncü savaşı önce öncüyü kurtarır korkularından. Bu cümleyi yazacağı ilk yazıda kullanmaya karar verdi. Biz tek eylemle fazlasını yaptık, devrimci hareket içinde de geniş bir etki yarattık.

Ömür durağıyla İncirli kavşağı arasında yola beyaz harflerle, "Tek Yol Devrim" yazılmıştı. İri değildi harfler, ancak okunacak kadar büyüktü. Boya silikleşmişti şimdiden, üzerinden sürekli geçen arabalar nedeniyle. Kim yazdı acaba? Yazan, gece Londra Asfaltı'nda her an polis veya hızlı bir taşıt gelebileceği korkusuyla imza atmamış. Devrimci Yol, Kurtuluş, MLÖSB veya THKP-C kökenli başka bir grup yazmıştır. Üzerinde durmadı; eskiden olsa düşünür, sorar, hangi grubun yazdığını bulmaya çalışırdı. Hatta İncirli'de inip geriye yürür, asfaltın kenarında durup harfleri incelerdi, yazanı düşünüp yazamadıklarına kızarak. Her örgüt aynı şeyi farklı yazar. İmzasız yazı, imzasını taşır içinde. Devrimci Yol için bütün kelimeler, harfler aynıdır. Kurtuluş ilk kelimeyi büyük yazar kendiliğinden. MLÖSB yazsaydı eğer, savaş'ın harfleri daha kalın olurdu ötekilerden. Büyüğü yapamayan hatta düşünmekten korkan örgütlerin küçükte yıpratıcı didişmesi. Bunlarla uğraşmamak gerek artık. Mahir'in dediği gibi, silahlı propaganda temel mücadele biçimidir ve herşey ona bağlıdır. Bunu yapamayanlar güçlerini diğer alanlarda tüketirler.

İş Bankası'nın önünde minübüsten indi. Karşıya geçti. Girdiği sokak asfaltlaşmamıştı daha. Alçak bir kaldırım ve üstü toz haline gelmiş toprak. Sokağın sonlarında yeni yapılmış bir apartmanın bodrum katına gidecek. Saatine bakıyor, Kemal gelmiştir. Babasıyla Bakırköy'de büfe işletiyorlar. Sabah erken Kemal açar büfeyi, sonra babası gelir. Hava karınca yine Kemal gelip geç saatlere kadar kalır. İyi bir ilişki yeridir büfe. Kemal'e haber bırakırlar, o Cengiz'e iletir. İbrahim tanımadı onu, tanısaydı alırdı elimizden.

Çağlayan'da bir dernekte tanışmıştı Kemal'le rastlantı sonucu. Aynı masaya oturmuşlar, sonra nereden başladılarsa konuşmuşlardı. O zaman Çağlayan'da oturuyorlardı. İlk kez geliyordu derneğe. Biraz sonra birlikte çıkmışlar, on yedi ya-

şında, esmer, orta boylu, ince yapılı Kemal'e bir daha gelmemesini söylemişti derneğe. "Buraya her çeşit insan gelir, başta polis. Sen yenisin, hemen tanınmamalısın." Başını sallamıştı. Kemal şaşılacak kadar çabuk kabul ederken. Şimdi böyleydi binlerce genç katılıyordu devrimci harekete, ilk kiminle karşılaşırsa ondan olarak. Dışarıda buluşuyorlardı. "İlişki kurdukları herkesi öğrenci hareketinden, derneklerden uzaklaştırarak pasifize ediyorlar" diyen sesini düşündü Hami'nin. Ne anlar o silahlı propaganda için örgütlenmekten, polis istese hepsini bir günde toplar.

Binaya girip merdivenleri eliyle duvarı yoklayarak indi, çalışmıyordu otomat. Zili çaldı. Kapı açıldı, karanlıktan, loş eve girdi. Yalnızdı Kemal her zamanki gibi. Annesini, giyimeyip bırakılmış ayakkabılardan belli olan kardeşlerini görmemişti hiç. Sormamıştı, o da anlatmamıştı kendiliğinden. Sağlam bir aile evi, yeter.

Salondaki koltuklardan birisine oturunca, bakışlarını görüntüsü evdeki koyu renk eşyalara karışan Kemal'e dikti. Özellikle beğendiği bir yanı vardı, sorulmadan anlatırdı son karşılaşmalarından beri öğrendiklerini. Hayır, uğrayan olmamıştı. Yeni haber yok demek. Bu akşam buluşacağız nasılsa, öğrenirim. Başka, sormadan baktı yine.

"Dün gece Devrimci Yolcular Bakırköy'de afişleme yapmış -Yazı da onların mı acaba?- Polis birkaçını yakalamış. Gayrettepe'de sürekli işkence yapıyorlarmış. 'Çayan Savaşçıları'ndan kimi tanıyorsan söyle' diyorlarmış. Gözaltındayken bırakılan başka birisinden duymuşlar."

Yüzüne baktı Kemal'in; ne korku, ne övünme, hiçbir şey yoktu. Olabilir, dedi isteksiz. Hayatı büfeyle ev arasında geçen Kemal'in, Devrimci Yolcularla bağı olabilirdi? Meraklandığını göstermemek için sormadı. Hami haberi duymuş, yüksek sesle söylenip duruyordur: "Bir iş yaparlar, acısını biz çekeriz."

"Başka ne soruyormuş polis?"

Soruyu beklemiyormuş gibi şaşırdı Kemal. Bu kadar demek, kendisini sormalarını beklerdi oysa. Devrimci Yolcuların Kemal'i bulmaları hoşuna gitmemişti. Bakırköy'deki lise-lilerdir, büfede yalnız görünce konuşmuşlardır kimseyle ilişkisi yok sanarak.

"Dikkat et, dedi, anlamasınlar."

Evin arka tarafında iyice karanlık küçük bir odaya geçtiler. Işığı yaktı Kemal, perdeleri çekti. Bir konsol gözünün arkasından kitap ve kağıtlar çıkardı. Bunları nasıl saklayabildiğini merak etti yine. Babası, annesi, kardeşleri bir şey söylemiyor muydu? Görüyorlar ama anlamıyorlardı belki de. Bir gün herhangi bir olaydan paniğe kapılan birisinin bunları atabileceğini veya yakabileceğini düşündü. Nereden buluruz yeniden? Tutulan evlerden birine taşınmalıydı hepsini.

Kitaplar ve kağıtlar odadaki küçük masanın üzerini neredeyse doldurmuştu. Fransızca ve İngilizce'den yapılmış çeviriler pembe ve açık mavi renkli pelür kağıtlarına yazılmıştı daktiloyla. İbrahim bunların alındığını fark etmiş midir, belki. Gerilla hareketinin dünyası bunlar. Önce kalın, büyük boy, açık gri kaplı kitabı alıyor eline. İngilizce, kapağının içindeki damga Ortadoğu Teknik Üniversitesi kütüphanesinden alındığını gösteriyordu. İbrahim nereden buldu bunu? ODTÜ'de ilişkimiz yoktu. Bildiği İngilizce'yle zorlukla anladığı adını: Yeni Bir Enternasyonal İçin. Dünyanın her yanında ki gerilla mücadelesi hakkında yazılar vardı. Örgütlerin, savaşçıların teorik yazıları veya bildirileri. Gerilla enternasyonal! İçindekiler bölümündeki adlara bakıyor: Kastro, Guevara, Douglas Bravo, Marighela, Camilo Torres, Mao, Giap, İnti Peredo... Heyecanla ayağa kalkmak istiyor bir an, odanın küçüklüğünü düşünüp oturuyor. Dünyanın her yanında olan bir hareketin parçasıyız biz. Emperyalizme ve oligarşilere karşı gerilla cephesi. Bir gün bizim de yazılarımız, ey-

lemelerimizi anlatan bildirilerimiz dünyanın her yanında okunacak. Kitabın basım tarihine bakıyor, 1970. Mahir yok doğal olarak. Mahir'in tanıtılması gerek. Kesintisiz Devrimler İngilizceye çevrilmeli en azından. İbrahim, İngiliz Filolojisi'nde okuyan birkaç ilişki olduğunu söylemişti, bulmalı onları. Pelür kağıtlarını çekiyor önüne, çevirilerin hepsi silahlı mücadeleyle ilgili. "Gerilla Savaşı ve Marksizm"i okumuştur önce, sonra Mao'nun "Askeri Yazılar"ıyla, Giap'ın "Halk Savaşı Halk Ordusu"nu, ancak asıl ilgilendiği şehirlerdeki mücadeleydi. Öncü savaşının ilk aşaması şehir gerillasını yaratmaktır, der Mahir. Çeviriyor sayfaları rastgele göz gezdiren. Çevrilen üç kitabı var Che'nin: "Askeri Yazılar", "Siyasal Yazılar", bir de "Gerilla Günlüğü" var Bolivya dağlarında ölümüyle biten savaşı anlatan. Çevirinin birisi Bolivya Komünist Partisi'nin gerilla savaşına ihanetini anlatıyor. Küba devriminden sonra Latin Amerika'da hâlâ süren yaygın bir gerilla savaşı deneyi yaşanmış. Devrimden iki yıl sonra, elinde tüfek sırtında çanta, devrim yapmak için Küba'dan gelip Kosta Rika dağlarına çıkmaya çalışan bir grup, motordan sahile çıkar çıkmaz öldürülmüş. İnti Peredo'nun, Che'nin ölümünden sonra yayınladığı bildiriye bakıyor. Savaş sürecektir, diyor. Bir yıl sonra öldürülmüş o da. Onun adının bulunduğu sayfayı açıyor kitapta, fotoğrafı yok. Uzun boylu, iri yarı bir insan olarak düşünüyor onu. Bütün kır gerillaları öyle olmalı. İbrahim onları İstanbul'a yakın, Karadeniz kıyısında bir yere götürmüştü. Dört kişiydiler. Önce inişli çıkışlı, ağaçlarla dolu birkaç tepeyi yürümüşler, sonra yine ağaçların arasından kayalık sahile inmişlerdi. Atış talimi için çok uygun bir yerdi. Dalgaların gürültüsünden birbirinin sesini bile zor duyuyorlardı. İbrahim dışında hepsi nefes nefeseydi, o kadar ki, iyi nişan alabilmek için önce dinlenmek zorunda kalmışlardı. Dönüş, yokuşlarda tıkananlar, yolu tek bilen ve çok ileriye gidip neredeyse gözden kaybolan İbrahim'e yetişmek için kendini zorlamaktan kıpkırmızı kesilenler. İri yarı bir insan

olmadığına çok kızmıştı ilk kez, İbrahim'in hepsine yönelik alaylarını ses çıkarmadan dinlerken.

Douglas Bravo ne oldu; şehirde ve kırdaki birlikte yürütülecek gerilla savaşı için, "Birleşik Devrimci Savaş" deyimini ilk kullanan adam. Venezüella'daki gerilla savaşıyla ilgili kısa bir çeviri var. Yenilmiş gerilla, şehirleri bırakarak Falcon adlı dağlık bir bölgeye çekilmek zorunda kalmışlar. Caracas'ın gecekondu bölgelerinde ordu birlikleriyle yapılan sokak savaşlarını anlatan birkaç cümleyi okuyor. Neler yapmış adamlar! Marighela da öldü. "Bağımsız ateş grupları" kalmıştı aklında "Şehir Gerillası" kitabından. Olabilir miydi? İbrahim de aynısını savunuyordu. Birbirinden bağımsız elemanları, istihbaratı ve lojistik desteği olan ayrı eylem grupları olmalı. Boş bir kağıt buluyor. Hazırlayacağı yazının notlarını da almalı bu arada. "Başlangıçta herşey merkezi eylem grubunu güçlendirmeye yöneltilmelidir. Güçlü bir politik etki ancak böyle bir grubun eylemleriyle sağlanabilir. Çok sayıda ancak zayıf ve küçük silahlı eylem grupları kurmak, gücü böler. Silahlı propaganda yapmak adına politik etkisi zayıf eylemler gerçekleştirilir" yazdı. MLÖSB'den ayrılıkları daha sağlam bir teorik zemine oturuyordu böylece. İbrahim'in Marighela'dan alıntı yaparak cevap verebileceğini düşündü. Ama Brezilya'da gerilla politik olarak ortaya çıkmadan önce birkaç yıl değişik silahlı eylemler gerçekleştirmiş. Sin ne yaptınız? MHP binalarını, banka şubelerini bombalayıp, sonra da MLÖSB adına açıklama yapmayın. Öncü savaşını bu kadar küçültmeyin. Böyle yazmalıydı, ancak uğraşmaya değer miydi İbrahim ve çevresindeki birkaç kişiyle? Kalem elinde durdu bir an. Devrimci Yol, ondan ayrılanlar, çeşitli THKP-C kökenli silahlı eylem grupları var sonra; Eylem Birliği, Acilciler, Devrimci Savaş, Turgutlu grubu, Adana'da da bağımsız bir grubun olduğu söyleniyor. "MLÖSB'ni tarihe gömdük" demek en iyisi, deli olur İbrahim. THKP-C'ye sahip çıkan bütün grupları eleştiren bir yazı olmalı aynı zaman-

da "Çayan Savaşçıları, Çayan'ın teorik geleneğine dönüyor. Yazdı bu cümleyi. Mahir Çayan önder bir gerilla savaşçısı ve teorisyendi. Sonra gelenler ne yazdılar? "Ne yazılabilir-di". Acilciler yazdılar, ama teorik olarak Çayan'la ilgileri kalmadı. Mahir gerekeni yazmış, derdi İbrahim. Kim, biz de yazarız derse ondan kopar. Kitaba, okundukça karışan, buruşan, üstüste atılınca iyice kalınlaşmış gibi görünen kağıt yığnına baktı. Kısa yazmalı en iyisi. Gerçekleştirdiğimiz eylem birçok konuda yazmayı gereksiz kılan en iyi açıklama-dır zaten.

Karmakarışık oldu masanın üzeri. Kağıtlar sarkıyorlar yandan; pembe, mavi, en alttakilerin rengi değişik, kırmızı gibi. Tupamarolar! Dünyanın en tanınmış şehir gerillası! Raul Sendic'i duymuştu. Latin Amerika'nın Mahir Çayan'ı bu adam. Fransızca bir dergiden yapılmış iki sayfalık bir çeviriyi hızla okuyor.

Raul Sendic ve arkadaşları önce tarım işçilerini sendikalaştırmak için çalışıyorlar. Başarılı da oluyorlar. Uruguay sorunlu diğer kesimi barışçı devrim peşinde ve zaten nüfusun neredeyse yarısı başkent Montevideo'da toplandığından ilgilenmiyorlar tarım işçileriyle. Hükümet ve büyük toprak sahipleri baskıyı artırıyorlar yeni sendikalı işçilere karşı. O sırada Uruguay'da ekonomik bunalım da derinleşiyor ve silahlı mücadeleden başka yol kalmadığını gören Raul Sendic, Tupamaros'u kuruyor.

Tıpkı THKP-C'nin kuruluşu gibi. Mahir Çayan ve Dev-Genç yöneticileri de kitle mücadelesi içinde ilerlemeye çalışıp, yolları tıkanınca silahlı mücadeleyi seçmediler mi? Önemli eylemler yapmışlar; ABD'li polis eğitimcisini, tarım uzmanını, Brezilya konsolosunu kaçırmak az iş mi? Görüşleri bile benziyor birbirine; devletin güçsüzlüğünü göstermek, gerçek baskıcı çehresini açığa çıkarmak... Raul Sendic ve arkadaşları da kaçmışlar hapishaneden, tıpkı Mahir'in ve diğer dört kişinin Kartal-Maltepe cezaevinden kaçması gibi.

Son bölümde, Sendic'in yeniden yakalandığı ve Tupamaroların 1973'de iş başına gelen askeri cuntadan sonra büyük darbeler yiyerek etkinliğini yitirdiği söyleniyordu.

Kalan birkaç kağıda bakıyor yorgun. Guatemala, Kolombiya, Nikaragua'da Sandinistler, El Salvador'daki gerilla örgütleri, Arjantin'de Monteneros hakkında kısa bilgiler veren çeviriler; Alman Kızıl Ordu Fraksiyonu, Kızıl Tugaylar üzerine ise çeviri yapılmamış.

Kalemi aldı, vazgeçti sonra. Tupamarolar üzerine de bir yazı gerek. Klasik politik kitle çalışmasının çıkmazı, Uruguay Komünist Partisi'nin ihaneti; ama ne işe yarayacak ki! THKP-C kökenliler dışındaki örgütlerle işimiz yok şimdi. Önce THKP-C'yi toparlamak gerek, ötesi gelir kendiliğinden.

Masanın üzerini toplamaya çalıştı. Kağıtların sırası nasıldı, belki de yoktu. Hepsini üstüste koyup bastırdı. Yine de okunmadan öncekinden kalın oluyorlardı. Bazı kağıt uçları tomarın kenarlarından çıkmıştı, üzerinde birkaç kelime okunan. Hareketli gerilla birliği, Eden Pastora, Carlos Marigella, üs alanı, bağımsız kolon örgütlenmesi, Che Guevara, Douglas Bravo, Camillo Torrez, Peredo kardeşler... Adlar adlar... Sendic yaşıyor mudur? Bir gerilla savaşçısı genellikle iki kere canlı yakalanmaz. Marighella'yı, işkencede konuşmayacağını bildiklerinden, yakalanmaya gerek görmeyip sokakta öldürdüler bu nedenle. Hiç birisi yaşamıyor mu bunların, bilinen ve bilinmeyen adların? Dünya gerilla savaşının görünüşü, yüzlerin sürekli belirip kaybolduğu geniş bir sinema perdesi gibi. Pek az kişi uzun zaman kalabiliyor orada, herkes Mao, Giap, Kastro olamıyor. Gerillanın en iyi bildiği şey ölümdür, mutlaka öleceğidir. Bazen uzaktan görünerek yavaşça gelir ölüm, bir vadide birdenbire çevrildiğini fark edersin. Kimse ateş etmez, ara uzaktır daha, ama kurtuluş

yoktur. Ya da ansızın düşülen bir pusuda, karanlık bir sokakta birden gelir ölüm. Yaşarsa rastlantıdır gerilla veya şanstır olağanüstü. Çoğu daha mücadelenin başlangıcında ölür, pek azı birkaç adım daha atabilir. Sonra ikinci gerilla kuşağı gelir, ardından üçüncüsü... Gerilla, uğrunda savaştığı hedefe kendisinin değil, ama mutlaka birisinin ulaşacağını bilerek ölen insandır, öyle gösterişsiz. Yine de yaşamaya çalışır insan yine de.

Kağıtları öyle bıraktı masanın üzerinde, biraz dağınık ama, canlı gibi. Kitabı üzerlerine koymadı. Bugün yazı yazmayacaktı.

III

Önce Fikret geldi, esmer, çok zayıf olduğundan iyice belirgin çene ve elmacık kemikleriyle. İskelet üzerine gerilmiş deri sanki. Sert, yatmadığı için dikildiği uzaktan bile belli olan siyah saçlarıyla. Bol bir pantolon ve gömlek üzerinde, onu olduğundan iri gösteren. Alçak bahçe duvarları dibinde, kapı eşiklerinde, pencere önlerinde oturan kadınlar baktılar ona konuşmalarını keserek. Herkese bakıyorlar zaten. "İkinci katta öğrenciler oturuyor. Çok gelip giden olmaz ama..." Dikkat çekti burada, Kuleli'nin arkalarındaki bu yan sokakta. Biraz ileride, evin penceresinden görünen cadde var, dolmuşların, bazen polis minibüslerinin geçtiği. Süreki oraya bakıyor yavaşça karanlıklaşan toprak sokak boyunca. Tehlike, eğer gelirse, oradan gelir. Son akşam burada. Gece kalmayıp toplantıdan sonra dağılacaklar. İki küçük odada birkaç sandalye, iki somya, kilim, küçük bir masa ve biraz kapacak var mutfakta. Kalsın hepsi. Taşınmadan gideriz, hemen. Polisin her yakaladığına onları sorması daha ihtiyatlı olmalarını gerektiyordu. Silahların hepsini getirmişti yanında. Polis bilmiyor mu bizi, kim olduğumuzu, beni? Öğrenir yakında. Türkiye solunda polisin üzerine düşüp de önderini, hatta başlıca yöneticilerini öğrenemeyeceği örgüt yoktur. Bilir herkes birbirini, birisi olmazsa öteki söyler polise. Her yerde aramaya başlarlar sonra. Tanınmanın bedeli bu, İbrahim'in ödemekten korktuğu bedel.

"Haberleri duydun mu?" diyor Fikret daha kapıdan girerken. Polisin Devrimci Yolcuları sorguya alıp Çayan Savaşçılarını sormasını toplantılarının zevkli bir anında anlatmayı düşünmüştü ama, duyulmuştu demek. "Yok" dedi yine, Fikret'in aynı olayı ayrıntılarıyla ve alay ederek nasıl anlatacağını bildiği için. "Duymadım."

"Kaynıyor ortalık" diyor Fikret terini silerken. Doğru, kaynıyordu, yeni gözaltılar var demek. Fikret'e bakıyor, bu kadar zayıf adamın nasıl bu kadar çok terleyebildiğine şaşarak. Cebinden çıkartıp uzattığı, bildiriye benzeyen katlanmış kağıdı alıyor. Açmıyor önce, eylemin etkisi nasıl diye sormayı düşünürken. Vazgeçiyor Fikret'in kağıda baktığını görünce. Devrimci Yol bize karşı bildiri mi dağıttı yoksa? Hemen yarın başka bir bildiriyle yanıt vermek hırsıyla açıyor kağıdı. Önce imzaya bakıyor, ona göre düşünerek okumaya başlamadan. MLÖSB, hayret! Tek sayfalık bir bildiri bu; "İşçiler, Köylüler, Öğrenciler, Emekçi Halkımız" diye başlayan. Çabucak bakıyor satırlara, kopuk kopuk okuyarak, ama anlayarak. Çöken emperyalizm, yükselen ulusal kurtuluş savaşları, savaştan MLÖSB, devrimci stratejiyi çarptıran revizyonist gruplar; bütün THKP-C kökenli örgütlerin bildirilerinin giriş bölümü gibi; -dikkat kesiliyor sonra- böyle küçük bir grup saflarımızdan ayrılarak, yaptıkları başarısız bir eylemi büyük bir olaymış gibi göstermeye çalışarak, MLÖSB'ne karşı bir karalama ve yalan kampanyası açmışlardır. Olduğu gibi okudu cümleyi: "Bu küçük opürtünist grubun kariyeristliğiyle tanınmış bazı kişileri, örgütümüzün geçmişte yaptığı eylemlere de sahip çıkarak adiliklerini göstermişlerdir." Bildiri hesap sorulacağı belirtilerek son buluyordu.

"Ne zaman yayınlanlanmış bu?" diye sordu şaşkınlık ve küçümsemeyle. "Bugün" dedi Fikret, onun fazla dağıtma-

mışlardır düşüncesini keserek. "Her tarafa dağıtmışlar." İbrahim, bu kadar çabuk! Onun düşüncesi, yazması ve basılıp dağıtılması en az bir ay sürerdi. Her kiminle götüreceklerdi tüm derneklere, kaç kişi kalmışlardı ki? Niğde Yurdu'na erkenden gittiğine sevindi bildiriye yeniden bakarken. Hami propagandasını yapıyordur şimdi. "İşte görüyorsunuz arkadaşlar, MLÖSB bile ciddiye almıyor bu eylemi." Ah Ercan, kaçırmayacaktık şu herifi! O yurttayken bildiri dağıtmaya gelseydi birisi. Kim gelirdi acaba? Kim olursa olsun silahı çekmekten başka çare kalmazdı o zaman. Adiliklerini göstermişlerdir! Dağıttırmazdı bu bildiriye bulunduğu yerde. Hami karışmazdı memnuniyetini saklamaya çalışarak ve belki karşısındakini de kışkırtarak. Kötü olurdu, kavga değil, bunun Hami'nin önünde olması.

"Hangi eylemlerine sahip çıkmışız biz bunların?" diye sordu yüksek sesle. İstanbul'da son iki yılda katıldığı silahlı eylemleri düşündü hızla. Çeşitli banka şubelerinin, MHP binalarının bombalanması, polisle ve faşistlerle çatışmalar, birkaç banka soygunu... Çoğunda Fikret ile birlikteydi ve bazılarında da yoktu İbrahim. Güldü Fikret, olur böyle şeyler dercesine. Tıpkı ellerindeki bombayı uygun bir yere yerleştirebilmek için bir banka şubesinin çevresinde dolaşırken, polis geliyor veya bir grup faşistle giriştikleri silahlı çatışmada, çevremizi sarıyorlar der gibi. Bazen soğukkanlılık herşeyi olağan karşılamaya dönüşürdü onda.

Birlikte karşı konulmaz bir akıntıya kendilerini bırakır gibi girdiler konuşmaya. Eylemler eylemler... Gece gündüz, bankalar, MHP binaları, faşistler, polisler... Levent'te ne kadar şaşırdıklarını anlatıyor Fikret. Tek başına düşünerek, karşılıklı veya grup halinde konuşarak defalarca yeniden yaşanmasına karşın eskimeyen, ötekiler gibi artık unutulmaya başlamayan bir eylemdi bu. Akbank'ın kapısının kenarına

saatli bombayı yerleştirmiş, yürüyerek uzaklaşıyorlardı. Yarıım saat sonra patlayacaktı. Yüz metre bile yürüyemeden şiddetli bir patlamayla yere yuvarlanmışlar, Cengiz kolunu incitmişti. Bekçi düdüklerine karşın birkaç dakika şaşkınlıktan kalkamamışlardı yerden. Sonra uzaklaşmışlardı koşarak, Fikret'in topallamasına karşın. Hata yapmıştı Fikret bombayı hazırlarken, ama neden erken patladığını da bilemiyordu. Ne o gün ne de sonra kızamamıştı Cengiz, ya koya-madan patlasaydı düşüncesinin dehşediyle. Yalnız Fikret'e bomba hazırlatmıyorlardı artık. Gülüyorlar birlikte. "Yine bombalama yapacağım" diyor Fikret. "Ama tek başına. Bir gün gazetelerde Çayan Savaşçıları'nın gece bankaları bombaladığını okursanız, bilin ki o benim." Yeniden gülüyorlar.

"Günaydın'ı okudun mu bugün?"

"Hayır", diyor Cengiz merakla.

"Scotland Yard'dan, hükümetin çağrısı üzerine, Türkiye'deki olayları araştırmak için bir uzman gelmiş. Geçen hafta Zincirlikuyu İş Bankası şubesinin soyulması olayını incelemiş hemen. Dün raporunu vermiş: Bu ülkede terörizm yoktur! Nedenine gelince: İngiltere'de teröristler uzman kişilerdir. Her çeşit silahı tanır ve çok iyi kullanırlar. Eylem yaparken en küçük ayrıntıyı bile hesaplarlar. Sizde ise iki kişi, bir teneke gazla bir banka şubesine giriyorlar. Yakarız burasını tehdidiyle paraları alıp, üstelik yaya olarak kaçıyorlar. Böyle terörizm olmaz!"

Kahkahayla güldü Cengiz, ardından yaşaran gözlerini silerken. Ne anlar İngiliz Türkiye'deki silahlı mücadeleden! Kim soydu acaba bankayı? Birlikte düşündüler bir an. Hiçbir örgüte uygun bulamadılar. Genellikle TİKKO böyle rastgele iş yapardı, ama silah bile kullanmadan... hayret! Canı sıkıldı bu eylemi atladığına. Gaz tenekesiyle soygun, önemli

değildi, ancak bilmesi gerekiyordu. Bir şehir gerillası önderi, başarılı veya başarısız her eylemi, kim yapmış olursa olsun, inceler, gelecek için ders çıkarır. TİKKO'nun Uğur Gür'e düzenlediği suikastın neden başarılı olmadığını incelemişti günlerce. İbrahim'in şaşkınlıkla bakan yüzüne anlatmıştı ulaştığı sonuçları. Anlamış mıydı? Ciddi bir gerilla örgütüyle, gerillacık oynayanlar arasındaki fark böyle konularda ortaya çıkardı.

"Parasızlıktan iyice bunalmış bir örgüt olmalı", diyor Fikret. "Herşeyi göze alıp, fazla düşünmeden girmişlerdir bankaya. Zaten bir iş üzerinde çok düşününce mutlaka terslik çıkıyor. İlk bilgiyi topladıktan sonra hemen yapsaydık eğer, Beyhanlar'ın patronu oradaydı."

Fikret'le birbirlerini ne kadar tamamladıklarını düşündü yüzünde duyduklarına inanmayan bir ifadeyle. Önceden düşünmezdi Fikret, düşüneni dinlese bile. Yaparken düşünür, bir yolunu bulurdu. Beyhanlar'da çalışanları arka odaya kilitlemek istediklerinde, önceden düşünemeyecekleri bir sürprizle karşılaşmışlardı. Kapının anahtarı yoktu. Büroda ne yapacağını bilmez halde dolaşmıştı bir süre, Yılmaz ve Ercan şaşkınlıkla onu beklerken. Fikret dolaplardan birinde sağlam bir ip bulmuş, birkaç kat yaparak kapının kolunu ağır bir masanın ayağına bağlamıştı da, güven içinde çıkabilmişlerdi dışarıya.

Tartışmadı, eylemi önceden iyice planlamanın gereğini defalarca konuştuklarından ve kararını dinleyeceğini bildiğinden. Dünyanın en iyi gerilla örgütü Tupamarolar gibi, onların da, girdikleri her eylemi başarıyla sonuçlandırmaları gerekiyordu. Ama olmamıştı işte.

"Ercan eksik bilgi toplamış" dedi kısaca. Saatine baktı. Neden gelmedi bunlar? Dikkatle baktı dışarıya. Hava karar

mış, sokak tenhalaşmıştı. Caddeden geçen arabaların farları görünüyordu arada bir. Herşey normaldi. Neden gelmedi bunlar? Yakalandıklarını düşündü bir an. Yola baktı yeniden. Dört tabanca vardı evde. Işığı söndürdü önce. Masanın çekmecesinden silahın birini alıp Fikret'e verdi. Kendisinin ki üzerindeydi zaten. Sokağın başında polis arabası veya herhangi bir hareketlilik görür görmez, hemen inip evden çıkacak ve ara sokaklarda koşmaya başlayacak kadar zamanları vardı. Sonrası ustalıklarına, polisin kaç kişi olduğuna ve biraz da şansa kalıyordu. Diğer iki silahı da çıkarıp masanın üzerine koydu. Biraz dolaşmak istedi orada, sonra sokak lambasının içeriye vuran zayıf ışığında hareket eden gölgesinin büyüklüğünden şaşırmış gibi oturdu.

"Neden bekliyoruz burada?"

Doğru, çıkıp gidebilirlerdi. Evi sormayı unuttuğunu hatırladı.

"Evi tuttun mu?"

"Evet."

"Nerede?"

"Çağlayan'da".

"Oraya gidelim daha geç olmadan."

"Anahtarı yarın verecek ev sahibi."

Fikret, öbür evin de bilindiğini ve başka evleri olmadığını bilmiyor muydu? Bilmesi gerekirdi, ama yine de birşey söylemedi ona. Ne yapmalı? Yarı karanlıkta Fikret te ona bakıyordu. Çıkıp evin yanında veya biraz uzağında beklesek, neyi? Sokaktan tek tük geçenler kuşkulandır, belki bir bekçi.

"Bunlar yakalanmış olamazlar" dedi yüksek sesle. Hiçbirisini tam olarak tam anlatamayacağı birçok neden vardı. Fikret konuşmadı. Neden gelmediler öyleyse, hem de ikisi

birden? Sokak girişinde beliren iki gölgeye dikti gözlerini. İlk lambanın altında gördü, onlar değildi. Hızla yürüyüp geçtiler evin yanından, konuşuyorlardı, ama anlamını çıkaramadığı belirsiz sözcükler duydu yalnızca. En iyisi Fikret'i göndermek. Birlikte beklemek anlamsız. Ben de sonra çıkacağım derim.

"Yakalandıklarını ben de zannetmiyorum" dedi Fikret. "Belki de İbrahim bulup konuşmuştur onlarla."

Unuttuğu bildiriği hatırladı birden. Olabilir, herşey olabilir artık. Yine de İbrahim'in bu kadar büyük bir enerjiyle harekete geçebileceğini düşünemiyordu. "Olmaz, başka bir şey oldu" diyor içindeki soruyla. Fikret konuşmuyor yine, bulunamayan başka bir şeyi arar gibi. Gitmesi gerektiğini söylemek geliyor içinden. Ardından sabaha kadar uyumadan bekleyecek. Gece yanında dört silahla dolaşılmaz politik bir bölge olan Kuleli'de. Duvarlara yazı yazarken polisle çatışanlar, pusuda bekleyen faşistler olabilir. Tehlikeli, ama ev yine de en iyisi. Uzaklardan belli belirsiz birkaç el silah sesi duyuluyor, yakınlardan bir bekçi düdüğü; ben buradayım, gelmeyin diye çalınmış gibi.

"Sen git artık" diyor. "Ben de hemen çıkarım". Sessizce kalkıyor Fikret. Silahı almıyor yanına gece İstanbul'da çok sıkı arama yapıldığından ve bazen yanlarında kaldığı Okmeydanı'ndaki akrabalarına gidecek uzun bir yolu olduğundan. "Bu evi kullanmayalım artık" diyor Cengiz. "Ben yarın Ercan ve Yılmaz'ı bulur, konuşurum. Akşam altıda büfenin önünde buluşuruz." Çıkıyor Fikret. Merdivenlerden inişini dinliyor, sonra gözleri sokağın başına kadar yürüyüp onunla birlikte. Kaybolduğu köşeye bakıyor bir süre. Sessizlik, hiç kimse yok yine. Masaya dönüp silahları ne yapacağını düşünüyor. Polis gelirse ve onları evde karşılayacaksa eğer, açıkta durmaları gerek. Hemen sokağa çıkıp, gerekirse ateş ede-

rek kaçmak en iyisi. Naylon bir torbaya koyuyor üç tabancayı da.

Sabah, hâlâ buradaysa eğer, erken çıkmaya, silahları Kemal'e bırakmaya karar verdi. O, evde saklamanın yolunu bulurdu artık. En azından bir insana iş yaptırabilmek biraz rahatlattı onu; iki aslında, Fikret de var. Nasıl düşünebildi İbrahim'in onlarla konuşup -belki de- kendi yanına çektiğini? Yoksa -gerçekten korktu bu kez- Fikret de mi? Eve geldiğinde yüzü endişeliydi saklamaya çalışmasına karşın. İbrahim onunla da konuşmuş olabilir mi?

Yıllar önce birisi anlatmıştı: THKO'lu bir adam varmış büyük eylemler yapmak isteyen. Her adımında küçük gibi görünen soru...lara takılırmış; para, ev, silah yok, insanlar güvensiz... Bunları çözebilmek için birkaç arkadaşıyla Ceyhan'da bir bankayı soyar. Eylem büyük etki yaratır. Yıllardan beri yapılan ilk politik soygun. Polis ve jandarma her yerde onları arıyor, kaçtıkları dağlarda bile izleniyorlar, gazetelerde manşetler. Bir bölümü yakalanır, adam başarır kaçmayı. "Örgüte para bulduk, ama örgüt nerede?" Bu soru yıkar onu. Eylem ve para, adımının yeniden duyulması var; ama adam yok. Büyük eylemden sonra artan olanaklarla birlikte toparlanması gerekenler yakalanmış, dağılmış, gitmiş ya da başka yerlere. Parayı verebilecek kimse bulamaz. Yakalanır, hızla yargılanır, müebbet alır. Hapishanede durumunun çok kötü olduğu söyleniyor, ağır işkenceden çok başka nedenlerden.

Toprak yol belirsiz, açık koyu gölgeleriyle dalgalanıyor sanki. Işıklar mı zayıfladı, ben mi iyi görmüyorum? Birden çıkmak ve inmek mi böyle yapıyor insanı? İnmemeliyim! Fikret de giderse her şey bitti demektir. Kocaman kayalara güçlü bir dalgayla birden bindiren deniz, çekilirken onu bırakıyor tek başına, elinde tabancalarla. Kaya soracak şaşkın,

hepsi sen miydin? Denizi bekliyor yeniden, kulakları arkada, kayalardan aşağıya kayarken. Tek girinti yok ve küçümseyerek tutunmak da istemiyor. Ne yapar insan o zaman, ne yapar, iyi bir şekilde ölmekten başka?

Birden çıkmalı kayaların karşısına insan ve bekleyebilme-
li orada daha güçlü gelecek olan denizi. Gerillalar hep böyle
ölmediler mi? Duramadılar orada, ya da çok geç geldi den-
niz; artık orada bulunmayanların yerine yeni insanlar getire-
rek.

Gerillalar! Hiçbirisi gitmemeli. Fikret'in morali bozul-
muş, doğal, gitmez yine de. Geriye dönemez, İbrahim ile an-
laşamaz o. İlk kez bir MHP binasının kurşunlanması eyle-
minde tanışmışlardı. Üç kişiydiler İbrahim ile birlikte. Bina-
da toplantı, kapıda nöbetçiler vardı. Tehlikeli işti yapacakla-
rı. Orada tartışma çıkmış, rastgele eyleme girmekle eleştir-
mişti İbrahim'i. Başka yerde, özellikle kaçacakları yol bo-
yunca nöbetçi var mıydı; bilmiyordu. Eylemin amacı da belli
değildi. Faşistlerin güçlü oldukları bu semtte, toplantılarını
basıp yılgınlık mı yaratacaklardı? O zaman camlara rastge-
le ateş etmek yerine; nöbetçileri vurmak daha iyi değil miy-
di? İbrahim, sokağın başından ateş edip kaçmayı düşünüyordu.
Böylece nöbetçilere hedef olmayacaklardı. Ne var ki, bu
uzaklıktan duvarlara birkaç mermenin saplanması dışında
sonuç alınamazdı. Korkacak mıydı faşistler, yoksa binaya bi-
le yaklaşamadılar mı diyeceklerdi? Oysa iyice sokulup, en
azından nöbetçileri yaralayabilmeleri gerekirdi. Otomatik si-
lahı neden getirmemişti İbrahim? Tenha sokakta, soğukta,
ayaklarını ısıtmak için arada bir hızlı yürüyüp dönerek bekle-
mişlerdi dakikalarca, Cengiz devamlı yeni eksikler bulurken
ve İbrahim sıkıntı içinde yanıtlarken. Kızmıştı sonra, hep bir-
likte içeri girelim, demişti, büyük eylem istiyorsan. Susmuş-
tu Cengiz hiçbirinin sağ kurtulamayacağı eyleme inanma-
dan, İbrahim'in yapılamayacak en büyüğün arkasına çekilip
kendini kurtarmasına kızarak. Haydi desem yürür o da,

öne bile geçer yanındakinden geri kalmamak için ve kapıdan bile girmeden ölürüz hepimiz. Güler bize herkes saygılı görünümünün ardından; eylem yaptılar, ne aptallık!

Boşuna gelmiş olmamak için birkaç el ateş edip uzaklaşmışlardı oradan, büyüü bozulan eylemden kimse memnun olmadan. Fikret hiç konuşmamıştı o gece Cengiz'in ayrıntılı eylem planını şaşkınlıkla dinlerken. Örgütün böyle yürümeceğini önce onunla konuşmuştu Cengiz. Öncünün kendisi hazır değildi öncü savaşına. Hayır, askeri yönden değil, psikolojik olarak. Oligarşiye karşı savaş açmak için yüzlerce askeri eğitim görmüş insana, yaygın bir örgütlenmeye, binlerce silaha sahip olmayı bekliyordu İbrahim ve "Bunları savaşmadan elde edebilecekseniz, öncü savaşına ne gerek var?" diyordu Cengiz. "Doğrudan halk savaşına başlarız. Bak, Acilciler, Mahir Çayan'ı olduğu gibi savunmamalarına ve birçok eksiklerine karşın, savaşa başlayınca tüm ülkede tanındılar. Bir kere tanınınca, elinde bomba patlayıp ölenler, yakalananlar bile politik propaganda malzemesi oluyor. Hatta eylemlerimiz bile bir süre onların sanılmadı mı?" Adiliklerini göstermişlerdir! Şimdi bir bildiri yazıp, geçmişte hangi eyleme kimler katılmış, açıklamak gerek. O zaman da polislikle suçlarlar. Yılmaz'la Ercan'a ne anlattı acaba? Korkak bu herif, evet, korkuyor. Oligarşiye karşı çıkıp kendisini kanıtlamak yerine bizimle uğraşüyor. Eylem tam başarılı olmadı, doğru, ya siz ne yaptınız bugüne kadar? İbrahim'in zayıflığını o gece anlamıştı iyice, daha önce neden bu kadar açık düşünemediğine şaşırarak. İyi hazırlanmamış, politik etkisi düşünülmemiş basit ve zayıf eylemleri büyük bir gösteriş, ciddiyet ve disiplin içinde yapardı İbrahim; böylece büyütürdü yaptığını. Önceleri Cengiz de etkilenmiş, büyük bir iş yaptıklarını sanmıştı. Oyalyordu İbrahim, kendisini ve yanındakileri. Böyle eylemlerle uzun süre deneyim kazanılması gerektiğini savunuyordu. Oysa ki, askeri güçleri öncü savaşına baş-

lamak için fazlasıyla yeterliydi, büyük hedeflere yönelmeleri gerekiyordu yalnız. Korkuyordu İbrahim birden kayaların üzerine çıkmaktan; ya duramazsak orada, ya deniz gelmese yeniden? Yaşayamazdı o her şeyin çok çabuk değiştiği ve bitişle büyük zaferin sürekli birlikte olduğu bir ortamda.

IV

Yılmaz'ı ertesi gün öğleden sonra bulabildi. Sabah turizm bürosuna uğramış, saat ikiye doğru geleceğini söylemişlerdi. Yılmaz saf değiştirdiyse, İbrahim'in büroyu ilişki yeri olarak kullanabileceğini düşünerek bir saate yakın beklemişti binanın önünde; tanıdığı birisi -veya İbrahim'in- gelirse ne yapacağını bilmeyerek. Teksir makinesini kullanma olanakları var mıydı hâlâ? Büyük bir zafer İbrahim için, bildiri de basamayız artık. İyi ki silahları bırakmadım onlara, parayı da. Kemal'in evini bilmiyorlar. Akşam büfeye gelip isteyebilirler ama, olsun, gerekirse söylerim Kemal'e benden başka kimseye bir şey vermemesi için. Yakalanmamalarına karşın gelmediler. Ercan da gelmedi. Aralarındaki bağlantıyı önceden düşünememesi nedeniyle kızıyor kendine. İkisi de bir yıl önce Devrimci Yol'dan, MLÖSB'ne geçmişlerdi. Eylem istiyorlardı, Devrimci Yol'u pasif buluyorlardı, birkaç küçük eyleme katılmışlardı ve yeni öncü savaşçı bir örgüt kurmak için onları inandırmak kolay olmuştu. Her zaman birlikte davranırlar. Ercan'ı arayıp bulmayı düşündü bir an. Şehremini'de tanımadığı ailesinin bilmediği adresinde oturuyor, çeşitli yurt ve derneklerde, bazen Gazetecilik Okulu'nda görünüyordu gündüzleri. Sessizdi, Yılmaz'ın etkisinde, konuşmayan, her konuşanı dinleyen, ama yine de onun dediğini yapan. Liseden arkadaşmışlar galiba. En azından Ercan'ı korelseydi, başarısı sınırlı kalacaktı İbrahim'in.

Sıkıldı o başarısının girebileceği kapıda beklemekten, Taksim Meydanı'na çıktı. Öğle öncesinin tenhaliğı vardı. Boş otobüs durakları, sıralanmış bekleyen dolmuşlar... Bir çöpçü kaldırım kenarını süpürüyor, tozu azaltmaktan çok, işi yapıyor görünmek kaygısıyla. Durdu. Ne yapmalı şimdi? Kırmızı beyaz otobüslerden birine binip Aksaray'a gitmek, yurtları dolaşıp Ercan'ı aramak; vazgeçti. Zor bulurdu, sonra Devrimci veya MLÖSB'den birisiyle karşılaşabilir kavgaderlerdi belki de. Ne olacaksa olsun, ama burada. Biraz dolaşır, dönerim. İstiklal Caddesi'ne yöneldi, tehlikeli olduğunu bilmesine karşın. Gören görsün, olsun. Dirseğiyle belindeki silahı yokladı yürürken.

Cadde çıkışındaki kitap sergileri açılmamıştı daha. Çakmaklara gaz dolduranlar vardı; birkaç da, müşteri çekmekten çok, kendisi duymak istediğinden, torbasındaki taşları şakırdatan tombalacı. Dünya-Fitaş sinemaları girişine baktı geçerken, boştu. Nereden akıllarına geldiyse, devrimciler burada buluşmuş bir zamanlar. Kimse kullanmıyordu artık, yine de matineler başlayınca birkaç sivil polis oluyordu mutlaka. Biraz ileride, caddenin iki yanında, Türk seks filmleri oynatan sinemalar başlıyordu; afişlerinde Feri Cansel, Figen Han, Mine Mutlu, Arzu Okay yazan. Yurtlardaki birçok devrimcinin bu filmlere gittiğini anlamıştı karşılıklı olarak yaptıkları şakalardan. O gitmemişti, karşıydı gidilmesine de. Çıplak ve yüzükoyun yatmış bir kadının soluk afişine baktı bir an, hiçbir şey hissetmeden. "Çok sertsin Cengiz, her şeye ve kendine karşı." İstanbul'a geldiği ilk yılda yurttan kalırken birisi söylemişti ona; kantinde, herkesin içinde, birkaç kişi yırtık bir film afişindeki yarı kapalı kadın göğsünün kime ait olduğunu tartışırken ve bu konudaki tüm bilgilerini ortaya dökerken, yüzündeki nefreti görünce. Kurtuluş'tan, Devrimci Yol'dan, Halkın sülalesinden, hatta MLÖSB'den insanlar

vardı, herkes vardı; o bir silah bulup, afiş parçasının üzerine yayıldığı masaya ateş etmek için dayanılmaz bir arzu duyar-ken. Gereksiz sertlik değil bu; ciddiyet, tutarlılık, tek amaca verebilmek kendini. İnsan bir şeye inanıyorsa yapmalı, hem de doğru dürüst. Gece düşlerinde Arzu Okay gören bir devrimci olamayacağını düşünürdü. 1971'in tanınmış devrimcilerin sevgililerinden söz edenlerin uzaklaştırdı yanından, duymamak için. Bir büyüü bozacaktı sanki bu yeni bilgi, doğruluğu kuşkulu bile olsa. Sonra alışmıştı her yeri dolduran bu insanlara, onları kendine alıştıramadan. Gidiyor, izliyor, konuşuyor, utanıyorlardı; sonra yeniden.

Galatasaray'da karşıya geçerek geriye döndü. MLÖSB'den ayrıldıklarında İbrahim, arkalarından, "Rüya Sineması'nın Figen Han aboneleri" demişti. Yılmaz içindi bu söz. Onun - bazen Ercan ile birlikte- gittiğini duymuştu bu tür filmlere. Gidenler, orada görüştüklerinden olacak, biliyorlardı birbirlerini. Belki İbrahim de gitmiş veya duymuştu. Aldırmamıştı önce, bir süreden beri devrim yolunda ilerlemek isteyen insanların başka özelliklerini dikkate almamak gerektiğine inandığından. İnsana kendiliğinden gelip yerleşen bir inançtı bu, hoşlanmasa da. Ama dün gecedен sonra... Adamdaki pervasızlığa bak! Bugün mutlaka onu arayıp bulacağımı biliyordur. Birkaç gün ortadan kaybolma gereğini bile duymamış. Feri Cansel'in filmine, bakışlarını yere çevirip, hızla ve olabildiğince az kimseye görünerek değil de, -böyle yapıyordu çoğunluk-afişleri uzun uzun inceledikten sonra girmek gibi bir şey bu. Ukalaca, meydan okuyarak, utanmak gereğini bile duymadan. Tabancasını yokladı eliyle. Tehna bir yere götürüp dayamalı kafasına; anlat ne konuştunuz İbrahim ile? Burası örgüt, dernek değil, istediğin zaman bırakıp gide-mezsın. Korkar mı, korkması gerek. Yine sanki hiçbir şey olmamış gibi konuşursa kendine güvenli ve havalı, sıkarım ayağının yanına birkaç el. Midesi buruldu sınırdan; akşamdan

beri bir şey yememişti, bir an önce silahları bırakmak ve Yılmaz'ı bulmak düşüncesiyle. Bir büfenin önünde durdu, peynirli sandviçle ayran aldı. Yavaş yavaş çiğnedi lokmaları sıkışmaya başlayan trafiğe bakarak, dalgın. Ayranı içemedi ilk birkaç yudumdan sonra, soğuk. Başka şey de satmaz bunlar, bir çay olsaydı, arka sokaklardaki kahveler, silahla da gidilmez oraya. Midesindeki serinlikle yürürken ellerini pantolon ceplerine soktu, sıcaktan terlemeye başlamasına karşın.

Ne olacak? Yılmaz ve Ercan giderse ne olacak? Yeni bir eylem kadrosu oluşturmak gerekiyor hemen. Birisi Kemal, hiç silah kullanmamış, ama götürüp getirip saklayarak alıştı silaha. Bir kere de atış talimi yapar deniz kenarında kayalıklarda, tamam. Bir kişi daha gerek, iki kişi aslında, birisi şoför olan. Tanıdığı taraftarları geçirdi aklından, hiçbirisi uygun değildi ve silahlı eyleme katılma önerisinden korkup uzaklaşabilirlerdi. Fikret'in tanıdığı var mıdır acaba? Bulamazsak üç kişi yaparız. Yine de bir şoför bulmamız gerek. MLÖSB'nde iki şoför vardı İbrahim'in dediğine göre. Birisini bulamamıştı tüm çabasına karşın, yoktu belki de. İbrahim, güven yaratmak için yalan söylerdi en yakını lakilere bile; bir eylem grubumuz daha var, sizin bilmediğiniz. Ötekini, Rüstem'i -akrabasıydı İbrahim'in-inandırılmamıştı ayrılmak için. Beyhanlar eyleminden sonra aramış, bulamamıştı, kalmıyordu eski yerinde. Bildiği adreslerde oturan herkes yer değiştirmişti. İbrahim'in işidir, korkusundan. Artık etkisi de kalmaz eylemin Yılmaz ve Ercan ayrılırsa.

Sert konuşmak gerek, hata onlarda. Eksik bilgi topladılar. Yılmaz da sertleşirse sonuna kadar giderim, olsun ne olacaksa.

Gümüşsuyu Caddesi'nin başında gördü onu elinde zarflarla. Biraz erken gelmiş. Yanyana yürüdüler bir süre, sessiz, konunun ne olduğunu bilerek, karşılıklı hazırlanarak.

Yılmaz, büroda biraz işi olduğunu ve hemen geleceğini söyleyip girdi binaya. Cengiz durdu arkasından bakarak ve hemen sert bir tavır koyamadığı için kendine kızarak. Kaldırım kenarına kadar birkaç kez gidip geldi sabırsızlıkla. Burada mı çalışıyor, heyecan ve korku belirmedi yüzünde beni görünce, bekliyordu sanki. Gelmedi hâlâ; içeriye girip, başına dikilip, yürü konuşacağız demeli, bürodakilerin ne düşündüğüne aldırmadan. Yokuşu siyah mazot dumanlarını savurarak zorlukla çıkan belediye otobüsüne bakıyor. Bitirelim artık bu işi!

Geldi! Birlikte yokuşu çıktılar sessiz. Bekliyordu Cengiz nereden başlayacağına karar vermek için onun konuşmasını. Mete Caddesi'ne doğru yürüdü. Yılmaz karşı çıkmayınca yatıştı biraz. Orada, neredeyse hiç azalmadan ağaçların gölgesini bile ısıtan tozlu sıcakta, "Evet" dedi, soru sorar gibi. Biraz daha yürüdüler gerginlik sıkıntıya dönüşürken. Yılmaz konuşmak zorunda kalmaktan hoşlanmamış gibi çabuk çabuk, "Biz bir süre gözlemci olarak kalacağız" dedi. "Yapılacak eylemlere göre vereceğiz kararımızı." Gölge bitti, güneş, en sığa çıktılar. Ne oldu bu adama böyle? Anlamıştı aslında ne demek istediğini. Geri dönemiyorlar, bekleyecekler, b : iyi, ama moralleri bozulmuş.

"Nasıl yani?"

Sesinde meraklı bir katılık vardı.

"İbrahim geldi." Sustu biraz. "Çok şey anlattı." Yine durdu. Ona baktı Cengiz. Her zamanki kendine güven yoktu yüzünde ve sesinde; olayların hızla gelişmesinden, iki gücün arasında kalmaktan şaşkın. "Senin politik ve askeri liderliğin birliğini yürütemeyeceğini söyledi. İyi bir askeri önder, toplanan bilginin eksik olduğunu hemen anlarmış." İbrahim ile çok konuşmuşlar, Ercan'ın hatasını bile öğrenmiş. "Artık

bombalama, kurşunlama ve bizim yaptığımız baskın gibi eylemlerin etki yaratmadığını, önemli kişileri öldürmek gerektiğini ve yakında bunu gerçekleştireceklerini söyledi."

Sustu yine. Anlattıkça daha rahat ve güvenli konuşuyordu, Yılmaz gibi. Sorun Cengiz ile İbrahim arasındaydı, o aktarıyordu yalnızca.

"Ne yapmışlar bugüne kadar?" Yokuş aşağı yürüyorlardı artık. "O yalnızca yalan söyleyerek insanları oyalamasını bilir." Durdu, uykusuz, gerilim dolu geceyi hatırlayarak, "Buna da ancak aptallar inanır" dedi.

"Ama İbrahim de çeşitli şeyler anlatıyor senin için" dedi, Cengiz'in sesinde artan katılıktan telaşlanarak. Tanır beni o, silahlı olduğumu da tahmin ediyordur. "Kime güveneceğiz biz?"

"İbrahim ne söyledi benim için?"

Ağaçsız, parke taşlı, hızla geçen arabaların insanın kulaklarını uğuldatan bir ses çıkardığı yolda, Cengiz önce, "O adam öldüremez" denildiğini duydu. Geçen yıl faşistlerle girilen silahlı bir çatışmada, fırsat çıkmasına karşın, önemli bir faşisti öldürememişti. Onda adam öldürecek yürek yoktur ve teorik keskinlikle bunu gizlemeye çalışır. Kariyeristtir; en yukarıda, kendisinin üstünde veya kendisiyle birlikte kimse'nin olmadığı bir yer ister. MLÖSB'de bunu yapamayacağını anlayınca kaçtı. Örgüt sırlarını konuştuğu herkese anlattı. MLÖSB'ni yıkmak için, en gizli konuları bile, polisin rahatlıkla kulağına gidebilecek yerlerde açıkça konuştu. Bunun hesabını mutlak soracağız. MLÖSB, Cengiz'i gereken şekilde cezalandıracaktır. Çabamız, onun boş sözlerine kanan devrimci unsurları yeniden kazanmaktır. Siz ne öncü savaşını ne de silahlı propagandayı başlatamazsınız, hiçbir şey yapamazsınız; gazetelerde kaç gün süreceği belirsiz gerçek dışı reklamdan başka.

Boşluk, yalnız boşluk. Anlamadan baktı Yılmaz'a, yanlarından hızla geçen polis minibüslerine. Ceketini iyice ısınmıştı, terlemiyordu yine de, bunalmanın öncesindeki sıcaklık. Arabaların geçişi arasında sessizleşen bu تنها yolda, kaldırım kenarlarında boy vermiş adını bilmediği çirkin çiçeklere konan böceklerin ötüşleri duyuluyordu. Yılmaz tekrarlıyordu söylediklerini. Yanlış anlaşılmalıydı, o ve Ercan kimseye güvenemiyorlardı. Bekleyeceklerdi. Kim daha etkili eylemler yaparsa, vurduğu yerden ses getirirse... Küçümseyerek baktı hakkında söylenenlere inanıp güvenini kaybeden ona. Sizin ne öneminiz var, biz yaparız. O zaman yüzlerce insan katılacak bu örgüte. Olmasanız da olur o zaman. Sözcükleri atlayarak, kesik kesik söyledi ona, sanki kendisini ilgilendirmeyen bir konudan söz edermiş gibi. Dikkat etmedi anlayıp anlamadığına. Veda ve git anlamında bir el işareti yaptı. Yolun öbür tarafına geçip sahile inen yokuşa yöneldi; onu arkada bırakarak, bir şeyler söyleyen sesine dönüp bakmayarak.

Bitti, bu iş bitti. Size ihtiyacımız yok, kimseye yok. Biz yaparız ne gerekiyorsa. Öyle şeyler yapacağız ki, şaşırp kalacak herkes. İki kişi de yeter. Yokuşu hızını kesmeden indi; yer yer yoldan fırlamış parke taşlarına çarparak; soluk renkli yapıların, tahta perdelerin önünde dümdüz uzanırken biten kaldırımdan oldukça aşağıdaki ötekine atlayarak, boşalan tere aldirmayarak. Silah fırlayıp düşecekti belinden neredeyse. Bir eliyle tutarak yavaşlamadı yine de, görebilirler... olsun. Ağlayacak gibiydi, ağlamayı düşünmeden; kızgın, küskün ve hırslı. Bitti bu iş, hepsini bitireceğiz, pişman edeceğiz.

Cadde; taksiler, otobüsler, asfalttan yüseldiği görülen ısıyla kıvrım kıvrım dalgalanan hava, yeni geçen bir vapurun kıyıya çarpan dalgaları. Kalabalık ancak yürüyen az yolda yü-

rürken iğrenerek düşündü onu. Parayı istemedim, değmez, tuttuğu ev de işe yaramaz artık. Onu Rüya Sineması'nın önüne götürüp bırakmalıydım, yerin burasıdır diyerek. Bunlar her yerin adamıdır. Bir örgütten ötekine geçer, bağımsız kalır ve ilgi görürler her zaman katılacakları örgütü sayı olarak artıracaklarından dolayı. Tek yerin insanı olmazlar, onunla birlikte büyüyen, yenen veya yenilen. Çayan Savaşçıları en az iki kişi şimdi; ben... bir de Fikret, gerekirse Kemal ve taraftarlar. Bugün örgüt yeniden kuruldu.

Kendini büyümüş gibi hissetti yine de, aylarca uğraşıp örgütü tek başına kurduktan sonra. Yeniden başlayalım bakalım.

V

Bize ölü gerek! Tüm sorunlarımızı çözecek iyi bir ölü. O zaman İbrahim biter, MLÖSB dağılır, Devrimci Yol ne yapacağını şaşırır -Hami, eylem yaptılar, ardından bölündüler. Böyle örgüt mü olur? diye propaganda yapıyormuş.- Yılmaz ve Ercan'ın ayrılmasının kötü etkisi kaybolur, yüzlerce insan katılır bize ve bütün sol örgütler sarsılır eylemimiz karşısında. Kim? Cengiz günlerce dolaşarak ölü aradı İstanbul sokaklarında. Apartman zillerindeki adlara baktı rastgele; magazin dergi ve gazeteleri aldı, kimin, nereye, ne zaman gittiğini öğrenebilmek amacıyla. Telefon defterini karıştırdı sayfalar boyunca uzanan irili ufaklı yazılmış harflere bakarak. Yoktu. Öldürülecek adam bulmak için iyi bir istihbarat örgütü kurmak gerekir ve kısa zamanda olmaz bu. Biz de zaten aylar sonrası için düşünüyorduk tanınmış hedefleri kaçırmayı veya öldürmeyi. Gelecek hızla bugüne geliyordu. İstiyordu insanlar; yapın, size katılalım. Beyhanlar iyi eylemdi, atam tam yapılamadı. Hemen ardından üstelik de eylem kadronuzdan iki kişinin ayrılması... Eylem yapabilecek yeterli insanınız bile yokmuş, öyle diyorlar. Kim diyor? Yanıt yok, ama belli; İbrahim, Yılmaz, Ercan, Hami... veya tümü. Görürsünüz! Biz de bekliyoruz zaten. İbrahim de yakında büyük bir eylem yapacaklarını söyledi. Bu adı duyunca sinirleniyor. Herkesle görüşüyor, her yerde önümüze çıkıyor artık. Kim daha iyiye orada oluruz. Gelecek geldi. Devrimci Yol da parçalandı, ayrılanların kafası karışık. Mahir'i savu-

nuyorlar, ama ne yapacaklarını bilmiyorlar. Tüm THKP-C'ye inananlar bize bakıyor, yapın katılalım. İbrahim ve Hami gece gündüz dolaşıyorlar İstanbul'u, çeşitli kişilerin, grupların bize katılmasını önlemek için. Düşmanlar dost oldu bize karşı. Şimdi iyi bir eylem çözer kafa karışıklığını.

Kim olabilir? Ali Elverdi veya Faik Türün en iyileri. Herkes onların peşinde zaten. Yapabilirsek çok güzel olur, ama neredeler? Onları bulmak zaman alır. Murat Bayrak'ı düşünmüştü sonra. MHP yöneticisi, Sancak Tül fabrikasında işçileri ezen patron. Yeşilyurt'ta oturuyor ve evi çok iyi korunuyordu. Sokaktan geçeni bile gözlüyordu korumaları. Şu andaki gücümüzle yapamayız. İsrail Konsolosu, THKP-C'nin yaptığı gibi tıpkı... Büyük etki yaratır. Haznedar'da tuttuğu evi bu iş için kullanmayı bile düşünmüştü. Sonra vazgeçmişti; adam kaçırmak için şöför gerekti, sonra çok iyi korunuyordu mutlaka. Polis şefleri, yüksek rütbeli subaylar, holding patronları; ama neredeler? Fenerbahçe, Ataköy, Yeşilköy, Bebek ve Emirgan'ı dolaşmış, bulamamıştı kimseyi.

Zaman geçiyordu. Her an başka bir THKP-C kökenli örgüt büyük bir eylem yapabilirdi. Olağanüstü düşünceler geliyordu aklına, yirmi kişiyi birden öldürmek, İbrahim'in söyleyip unuttuğu eylem gibi. Bir MHP toplantısını basmak, öldürmek kim varsa. Beşiktaş'taki MHP şubesini düşünmüştü bir an. En az haftada bir kez toplanıyorlardı ve doluyordu içerisi, ama hem oldukça üst bir kattaydı şube, hem de tabanca- larla öldüremezlerdi o kadar insanı.

Büyükada'ya gitmeyi düşündü bir gün, zenginler oturuyor ve yaz şimdi. Hedef olarak seçilebilecek, şimdi düşünemediği uygun bir ad bulabilirdi belki. Eylemden sonra kaçamazlardı ama. Hızlı bir deniz motoru çalıp onunla gitsek adaya. Kullanmak zor olmasa gerek, Fikret öğrenir hemen. Tekne-

yi ıssız bir koyda bırakıp, ormandan kimseye görünmeden ilerleyip evi basıyorlar. Eylem başarıyla sonuçlanıyor. Polis şaşkın hiç beklemediği bu eylem karşısında, sakın yine de, nasıl olsa kaçamazlar. Birbiri ardına motorlar geliyor adaya; polisler, vurucu timler, hatta askerler. Genellikle operasyonlara katılmayan, ama sağ veya ölü olarak kolayca yakalayabileceklerine inandıkları bir av bulunca gösterişle ortaya çıkmayı seven polis şefleri de geldi. Hiç telaşlanmadan, bütün gazetecilerin ve foto muhabirlerinin gelmesini bekleyerek, attıkları her adımın tadına vararak kuşatıyorlar bulundukları düşünülen bölgeyi. Motor uzaklaşıyor bu sırada adadan, önce sessiz, iyice açılınca tüm hızıyla. Operasyon başlıyor gece karanlığında, dev projektörlerin ışıkları boyunca ilerliyorlar. Yok! Çıldıracak gibi oluyor polis şefleri keşke gelmeseydik diye düşünürlerken. Yok! Ertesi gün gazetelerde alaylı başlıklar, anlaşılamayan kaçışları eylemden daha öne çıkmış sanki.

Gülümsedi böyle bir eylem için ne kadar büyük bir hazırlık yapılması gerektiğini düşünürken. En az altı ay, belki de fazla. Tupamarolar'dan başkası yapamaz bunu. Yalnızca onlar bu kadar bekleyebilirler veya hazırlık sırasında başka önemli eylemler yapabilirler. Latin Amerika'daki şehir gerillası örgütlerinden en büyük farkları buydu aslında. Onlar bekleyebiliyordu, iyice hazırlandıktan sonra önemli politik eylemlere yöneliyorlardı. Biz bekleyemeyiz; hazırlanırken başka bir örgüt birdenbire önemli bir çıkış yapabilir çünkü. Biraz güç toplayabilmek için bile eylem yapmak zorunda olmak, zamanla yarışmak ve sürekli öteye itmek üzerine gelen geleceği; öncü savaşı biraz da budur bu ülkede. İbrahim, hiçbir şey yapamaz İbrahim. Burasını Latin Amerika zannediyor. Önce güçlü bir ön örgütlenme, sonra öncü savaşı. Bunların hayatı büyük eylemlere hazırlanmakla geçer. Her şeyin eksiksiz hazır olması için sürekli ertelerler eylemi; baş-

kaları yapar; eylemdeki hataları eleştirip hazırlanmayı sürdürürler; yine yapar başkaları ve bu böyle sürüp gider. Şimdi eylem gerek, hemen, daha fazla zaman geçmeden.

Oktay.Kayhan'ı söyledi bir gün akşama doğru buluştukları Fikret. "Kim bu?" diye sordu tanımadığı bir adın önemli hedef olabileceğine inanmadan. Topkapı yakınlarındaki Atatürk Öğrenci Yurdu müdürüydü. Orada bir süre kalan ve kendilerine sempati duyan bir öğrenci vermişti adını. Önemli bir MHP'liydi ve yurttan devrimci öğrencilerin çıkartılarak yerlerine faşistlerin yerleştirilmesinde büyük payı vardı.

Hoşlanmamıştı bu addan. Ne yapsak kurtulamıyoruz MHP'lilerden ve öğrenci hareketinden. Beşiktaş'taki şubeye baskın düzenlemek daha iyi eğer faşistlerle uğraşacaksak, ama... Fikret anlamıştı ne söylemek istediğini ve bir silah kaçıkçısıyla ilişkisi bulunduğunu, adamın otomatik silah da sattığını anlatmıştı hızlı hızlı. Markalarını bilmiyordu, yine de almalıydılar iyi veya kötü. Hemen Beşiktaş'a gitmişlerdi Cengiz planlarını yeni silahla yeniden kurarken. En kötü otomatik silahla bile en az on kişiyi öldürürüz, iyisiyle yirmi. Tanınmış bir hedefi tercih ederdi, ama bu da büyük gü-rültü yaratır basında. Manşetler ve merdivenlerden binanın önüne kadar akan faşist kanlarının fotoğrafları. Yapmalıyız artık!

Beşiktaş Meydanı'nda akşam oluyordu. Güneş batmış, kırmızı, sarı ve siyahın her an değişen karışımıyla kararan bir aydınlık sürüyordu. Kalabalık, arabalar, vapurlar, iskeleye boşalan insanlar, gidip gelen dolmuş motorlarıyla çizgi çizgi köpüklenen deniz ve hırs. Hemen binaya doğru yürümüşlerdi, yaklaştıkça kurtuluşu zor bir tuzağın içine girdiklerini anlayarak. Herhalde toplantı vardı bu gece ve büyük önlem alınmıştı daha şimdiden. Koruyanlar ve saldırmayı planlayanlar hemen tanıdılar birbirlerini, önceden tanımadan.

Duruşlarından, bakışlarından, kabarık ceketlerinden, birkaç kişilik gruplar halinde dolaşıp birbirleriyle işaretleşmelerinden, biraz da bıyıklarından anlamıştı Cengiz. Çevrelerinin sarıldığını hissetti ilerledikçe. Fikret de anlamıştı, tedirgindi, ama birden de geriye dönülemezdi saldırıya çağrı çıkartırcasına. Birlikte durdular sonunda; çevrelerinden geçip giden ve her yandan gözlerini onlardan ayırmadan bakan insanlar arasında. Cengiz silahlıydı her zamanki gibi, Fikret boş, ama ne işe yarardı tek silah. Gidecekleri yer konusunda anlaşamayan ve yolunu kaybetmiş herhangi iki insan gibi tartışıyor göründüler bir süre, gözlerini görebildikleri adamlardan ayırmadan, onları kuşkuyla düşürdüklerine inanarak. Geriye döndüler peşlerinde onlarla. Gitmeli buradan, acele etmeden; saldırırlar ya da fazla uzaklaşamazlar binadan.

Çevrelerinde ne olduğunun farkında değilmiş gibi ilgisiz konularda, biraz da yüksek sesle, onlara duyurmaya çalışır gibi konuşurken; adamlardan birinin küfün ettiğini duydu Cengiz. Kuşku içinde elini silahına yaklaştırdı biraz. Küçük bir yanlış harekette saldıracaklar şimdi. Çevre kalabalık, halktan da insanlar ölür, ama düşünmez bunlar. Nereye gitmeli? Vapur boşaldı yeniden. Beşiktaş Meydanı'nda birden ortaya çıkan kalabalığa ters yönden giriyorlar; insanlara çarparak, birbirlerini kaybetmemeye çalışarak. Geliyorlar mı hâlâ? Kalkmak üzere olan bir motora atlıyor, ardından Fikret. Hemen oturuyorlar insanları itekleyerek ayakta hedef olmamak için. Motor kıydan uzaklaşırken iskeleye bakıyor Cengiz; her şeyi içinde barındıran şekilsiz bir insan kalabalığı.

Açıklarda rüzgar vuruyor, serin. Motorun sallanması artıyor büyük gemilerin dalgaları ulaşınca. Sağ tarafındaki adam uzaklaşmaya çalışıyor tedirgin, yanındakini sıkıştırarak. Silahlı olduğumu anladı galiba. Çekinerek bakıyor; anla-

yamadı hepsi onun için de korkulu olan sivil polis mi, devrimci mi, yoksa başka bir şey mi. Fikret'e gülümsüyor; işte böyle, kurtulabiliyor insan. Dışarıdan çok küçük görünen motor dalgaların, sık sık onu zorlayan akıntıların, büyük gemilerin arasından, bitmez gibi görünen maviliği geçerek karşı kıyıya yaklaşıyor. Olur, olmaz değil; yalnız ilk yapan için. Sonraki için zor, tehlikeli. Ülkenin her yanında, kentlerde ve kasabalarda MHP binaları bombalanıyor, karşılıklı olarak baskınlar yapılıyor bölünmesi gittikçe artan mahallelere ve her gün devrimci veya faşist ölüyor bir yerde. Önemli MHP binalarına yaklaşmak bile olanaksız şimdi. Bu ülkede beklemeyeceksin, yapılması gerekeni ertelemeyeceksin asla. Bir yıl önce yapılabilirdi bu eylem, artık olmaz. Bekledikçe kaçıyor hedef büyüyerek. Başka örgütlerin eylemlerinin benzerini yapmak etki yaratmaz; büyük, daha büyük. Herkes birbirini izliyor. Beyhanlar'dan sonra şirket baskınları başlar, ama önemli etkisi olmaz artık ve gelecek yıl birçok örgüt benzer eylemler yapmaya başladığından kimse konuşmaz bile üzerinde, gazeteler bile yazmaz; iki yıl öncesinin önemli, şimdinin alışılan okul kavgaları gibi.

Otomatik silahı bulsun Fikret ve yapalım şu işi artık; Oktay Kayhan.

"Bugün salı" dedi motordan inerken, "yarın, öbür gün bakarız, cuma yaparız." Birden büyük bir yakınlık duydu şaşkınlıkla bakan Fikret'e. Bu kadar çabuk, beklemiyordu. Bitireceğiz bu işi, ikimiz. Hızlı, daha hızlı gidiyoruz artık.

*

Sabah erkenden Topkapı'da buluştular. Güzel ve heyecanlı bir gece geçirmişti Cengiz; kısa aralıklarla uyuyup uyanarak, dışarının sessizliğini ve arada bir geçen arabaların odaya dolup kaybolan uğultusunu dinleyerek. Uyutmayan, biraz yoran ve insanı her şeye hazır hale getiren bir heyecan

vardı içinde. Sabaha karşı biraz uyurken de sürekli uyanık gibiydi, dalgalanarak gelip giden bir düş gibi.

Kalktı. Çay yaptı. Evde yiyecek birşey olmadığına dikkat etmedi. İçemedi çayı yarım bardaktan sonra tıkanırken. Öyle dirençliydi çayı bile kabul etmeyen bedeni, her şeye karşı ve her şey için. Erken çıktı evden. Haznedar'da dolmuş bekleyenler kuyruktaydı. Ceketini iliklemedi biraz soğuğa karşın. Dolmuşta buldu kendini; beklemiş miydi, farkında değildi. Her şey çabuk oluyordu bu sabah. Minibüs Topkapı'ya kadar durmadı, doluydu ve yoktu inen. Şehremini'de indi. Bidonlara sığmayıp çevreye yayılmış çöpler. Bir kedi çöp yığınına karıştırıyor yanından geçen ona aldırmadan. Kaldırımlar boş. Garip bir yer; kimse yürümez, taşıtlara inip binmez burada. Aksaray doludur; Topkapı da; burası geçilip gidilecek bir yerdir yürünmeden, bakılmadan. İki şehirlerarası otobüs duruyordu caddenin kenarında; şoförsüz, içinde kimse bulunmayan, camları tozlanmış ve sanki hiç kalkmayacaklarmış gibi. Her minibüs yavaşlıyordu onu görünce, korna çalarak veya muavinleri bağırarak, bu az görülen yolcuyu almaya çalışarak. Duvar diplerinden yürümeye başladı bu nedenle. Evlerin, kepenkleri inik ve herhalde açıkken bile ne sattığı belli olmayan dükkanların önünden geçti. Topkapı'da bu saatte bile o pis kalabalık vardı; bekleyen, dolmuşlara inip binen, amaçsız yürüyen, bakınan, gelip giden şehirlerarası otobüsleri izleyen, yerlere serilmiş gazete kağıtlarının üzerine dizilmiş ucuz eşyaları almayı düşünmeden inceleyen, kimin ne olduğu belli olmayan bir kalabalık. Köşede durdu, karşıya geçmeden ve herkesin kendisini görebileceği bir yerde, yine önünde yavaşlayan dolmuşlara aldırmadan. Fikret onu gördü, yanına gelmeden karşıda bekleyerek. O taraftan mı yürüyeceğiz? Bir süre bekledi تنها gibi görünen, ama gelip geçen taşıtları hiç bitmeyen caddenin kenarında. Yola indi sonra; ön camı süslerle dolu, renkleri parlatılmış, garajdan yeni çıkan bir otobüs keskin kornasını çaldı; ona mı ya da

uzaklara giderken bir kavşakta hep böyle mi yaparlardı, anlamadı. Çevrelerinde ağır ağır kıpırdayan insanların arasında hareketsiz kaldılar. Bir minibüs durdu yine önlerinde şoförü kaldırım kenarında bekleyenleri gözleyen. Mevlanakapı! Cengiz baktı ona neden durduğunu anlamaya çalışır gibi, binmeden ve başıyla hiçbir işaret yapmadan. Kızdı şoför, kalkıp biraz ileride yeniden durarak. Kendiliklerinden yürüdüler, garajı geçtiler, kalabalık bitti. Solgun renkli, sessiz, neredeyse boş bir yol; Topkapı'nın yanında, ondan uzak.

Aldın mı? Almıştı. Fransız yapısı MAT, kullanılmamış, sarjör ve mermileriyle birlikte. Silahı anlatmadı, bildiğini bilerek. Cengiz o garip yağ kokusunu duydu burnunda, sabaha kadar silahla oynamıştı Fikret.

Gecedен beri bunu bekliyormuş gibi yorgun hissetti kendini. Ötesi önemli değildi artık, oldu. Fikret anlatıyordu: Oktay Kayhan, her sabah saat 7.30'da işçi servisiyle birlikte bu caddeden geçer ve araç biraz ilerideki sokağa saparak Atatürk Öğrenci Yurdu'na giderdi. Evi bilinmiyordu, ama en son şoförün yanına bindiğine, araç da Şehremini'den geldiğine göre, orada oturduğu söylenebilirdi.

Bunu bildiğini hissetti. Orada biraz oyalansa, geç gelse buluşmaya, belki de görebilecekti adamı.

Yolun sağında, alçak bir duvarın ardında mezarlık vardı, metrelerce süren ve eski. Uzun sivri taşlarında okunmayan yazılar, her yeri kaplamış otlar, sararmış ve dökülen mermerler. Kimsenin bakmadığı, ölülerin getirilip atıldığı bir yer gibi. Duvar bile yıkılmıştı yer yer. Ne iz, ne canlılık belirtisi. Ölmüşler ve dünyaya sırtlarını dönmüşler, hatırlanmak bile istemez gibi.

Mezarlık bitince durdu Fikret. Buradan dönüyorlardı demek. Sokağın tam karşısında küçük bir kahve, biraz ilerisinde ise tamirhane vardı içinden çekiş sesleri gelen. Kafasını

zorlamayı denedi bir an, düşünmek için. Kesin olarak yapılacağı bilinen bir işin ayrıntılarını gözden geçiriyor gibiydiler. Köşede biraz bekledi Fikret, çevreye iyice bakması için ona zaman bırakmak istencesine. Gereksizdi, yürüdü. Baştan parke taş olan yol sonra kayboluyordu. Toprak gidile geline yol olmuştu ve yazın bile çamurluydu yer yer. İki yanda birkaç tamirhane vardı yine, kepenkleri açık, ama kimse görünmeyen. Ne kadar sessizdi burası arada bir duyulan çekiç seslerinden başka. "İşte" dedi Fikret, yeni bir kavşakta, "buradan sola dönüp yurda gider, sağ taraf Londra Asfaltı'na çıkar." Geriye döndüler yavaş adımlarla Fikret sık sık saatine bakarken, caddeye yaklaştıkça yeniden çekiç sesleri. "Geç kaldı," diyor Fikret, önemli olduğuna inanarak, bazen oluyormuş böyle, beş-on dakika. Tüm planın değişebileceğine inanarak bakıyor ona. Tupamaroslar'ın üç dakikada iki katlı bankayı nasıl soyduklarını anlatırdı Cengiz sık sık, planlama ve zamanlamanın örneği olarak. Aldırmadı, yalnızca bakıyordu şimdi gördüklerine, öğrendiklerini bekletirken bir kenarda. Köşede iyice yavaşlayarak bir araç döndü sokağa, minibüse benzeyen, ama değil, arkası tenteli ve uzun biraz. Arında toz bulutuyla, bozuk yolda fazla hızlanmadan geliyordu. Kenara çekilip durdular. Bu olmalı, şoförün hemen yanındaki genç daha. Kapının yanında kır saçlı, bıyıkları da kırışmış, biraz esmer ve yorgun yüzlü bir adam oturuyordu; erken yaşlanmış bir memur gibi. Kimse dikkat etmedi onlara. Toz bulutunun içinden baktılar sonra; tentesinin ucu yukarıya kaldırılmış arka bölüm doluydu karşılıklı iki sıraya oturmuş insanlarla.

"Kim bunlar?" diye sordu, hoşlanmadığını belli ederek.

"İşçiler" dedi Fikret, işçi servisinde başka kim olabileceğini düşünememesine şaşarak. Yürüdüler dağılan tozun ve uzaklaşan motor gürültüsünün ardından daha iyi duyulan çekiç sesleriyle. Köşe, ne kadar تنها bir cadde burası, dolmuş bile geçmiyor. Fikret ona bakıyordu ve bir plan yapma-

lıydı hemen, sonradan değışebilecek olan. Otomatik silahın gücü herşeye yeter gibi görünüyordu, ama hoşlanmamıştı bu bölgeden.

"Neden burası?" diye sordu yine mezarlık boyunca yürürlerken.

Konuşmadı Fikret, belli ki düşünmemişti bunu. Topkapı'da, önceden verilmiş bir kararı uygular gibi, Mecidiyeköy dolmuşlarına yöneldiler, silaha gitmek için. Engebeli ve top-
rak kaldırımında birbirine çarparak yürüyen insanlar; sur içindeki bitpazarı buraya taşmış, toz içindeki örtüler, üzerlerinde parlatılmaya gerek görülmeden duran eşyalarla. Her şey karmakarışık; trafik, sık sık keskin kornalarını çalan otobüsler, yazıları silikleşmiş dolmuş minibüsleri. Toz, her taraf toz. Burasının aynı olması gereken karşı kaldırım zor seçiliyor parlak güneş ışııyla karışık bulanıklık ardından.

Minibüsün yan camları da tozluydu. Binip iki kişilik bir sraya oturdu, sonra Fikret. Boştu, şoför bile yoktu. Ön camdan artık uzaktaymış gibi kıvıldaayan kalabalığı izleyerek hareketsiz bekledi. İnsanı tedirgin eden bir durgunluk var burada; içindeki hava, koltukların muşambası, ön ve arka camda asılı hareketsiz süsler; her şey bekliyor sanki. Tek tek geliyordu yolcular; kapıyı açıp sonra kapatıyorlardı, arada dışarıya içeriye sızarken. Hoşlanmamıştı buradan, bu umursamaz kalabalığın içinden birdenbire çıkabilecek bilinmeyen bir tehlikeden. Kaç sivil polis vardı kimbilir otobüs terminalinin içinde, çevresinde. Bir polis ekibinden çekinmezdi; açık mavi renkli bir minibüs belki üzerindeki koyu ışığını da yakarak gelirse eğer; kaçır, mevzilenir veya ateş ederdi hemen. Bu kalabalıkta ise, kurtuldum sandığın anda yakalanabilirdin. Biten eylemin bitmeyen gerilimini taşımak zorundaydı belirsiz bir zaman, hep birden bir şey olabileceğinden korkarak.

Kalkıyorlardı. Yanılıyordu belki de. Yaşlı iki kadın ve adam, bir çocuk, şoförün yanında elleri paketlerle dolu hiri-si oturuyordu; arka sırayı tam görememişti, ama oradakilerin de farklı olmadığını hissediyordu. Eylemi biraz önce, onu görür görmez yapmış olsaydık, gidiyorduk şimdi. Bitmişti her şey; bilgi toplamanın, planlamanın ve gerginliğin yorgunluğu olmadan. Şaşırdı herkes, başta Fikret. Paniğe kapılırdı kendini birden eylemin içinde bulmaktan, silahsız.

Edirnekapi'da durdular. Muavin yolun kenarında bekleyen dört kişiyi de aldı; ayakta, boyunlarını eğerek durmaları için. Solda uzun, kirli sıvalı bir duvar vardı, yazılarla dolu olan. Arkası mezarlık mıydı yine, görünmüyordu. Güneş, yağmur ve tozdan silikleşmiş iki renkten yazılar; siyah ve kırmızı. Devrimciler ve faşistler genellikle başka renk kullanmazlardı; devrimciler iki rengi de, faşistler yalnız siyahı. Duvarın köşesinde, o karışmış yazılardan uzakta, küçük ama temiz bir yerde, yine o şekiller vardı. Yazıydı bunlar belki de. Sağdan sola yazılmış, Arapça'ya benzeyen, ama Arapça bilse bile okuyamayacağını hissettiği, bozulmuş harflerden oluşmuş satırlar. İstanbul'da birkaç yerde daha görmüştü bunları. Mecidiyeköy'de yine bir duvarın kenarında ve bazı kapalı minibüs duraklarında; Karacaahmet Mezarlığı'nda da vardı, ancak silikleşmişlerdi uzun zaman önce yazıldıklarını belli edercesine. Minibüs kalkarken yazıya baktı dikkatle, sonu yeni yazılmıştı, henüz parlak olan siyah boyayla. Orası kendi köşesiymiş gibi yazıyor, bir süre sonra yine gelip kaldığı yerden satırlar ekliyordu. Ancak duvarla birlikte bir şiir gibiydi yazdıkları kısa satırlarla.

İstanbul'da merak edenler vardı bu yazıları, devrimcilerden. Dakikalarca bakar, anlamını çözmeye çalışırlardı. Birkaçı Arapça bile öğrenmeye kalkmıştı çevresindekilerin alaylarına karşın. Bazıları burada beklemişlerdi geceler boyu, yazıların sahibini görebileceklerini umarak. Sonrasını bil-

miyordu, ilgilenmemişti, ama okuyabilen veya yazarı bulabilen yoktu herhalde.

Minibüs yokuş aşağı hızla otoyola inerken, Fikret, "Bilmiyoruz" dedi yavaşça. "Arabanın şehremini'de hangi sokaktan ana caddeye çıktığını bilmiyoruz." Burada konuşmaya-lım der gibi başına yana çevirdi Cengiz. Biraz sustu Fikret, sonra para toplayan muavinin ve inecekleri durakları söyleyenlerin sesleri arasında, "Her gün aynı yerden geğtiğini bildiğimiz tek yer orası" dedi çabucak. "Akşam başka yoldan dönüyor."

Araştırmak gerek. Eylemin planlanması tüm bilgi toplan-dıktan sonra yapılır. Hangi sokaklardan geçiyor; her gün yolunu değiştiriyorsa eğer, bunu belirli bir plana göre mı, yok-sa rastgele mi yapıyor? Evi nerede? Bir insanın en savunma-sız anı, arabaya binerken veya inerkendir. Sonra arkada otu-ranlar... Zaman ister bu. Her sabah geğebileceği tahmin edi-len sokaklarda beklemeyi ve kuşkulandırmamak için de bu-nu yapan insanları devamlı değiştirmeyi gerektirir. Her şey hazır olur ve o anda başka bir örgüt vurur Oktay Aras'ı veya öyle bir eylem yapar ki, artık etkisi kalmaz onu vurmanın.

Fikret de yoruldu. Aklına geleni hemen yapan bu adam, benimle birlikte alıştı düşünmeye. Herkes yoruldu, bekleye-meyiz artık.

Otoyol kenarındaki perdesi açık apartman dairelerine baktı dikkatle, işe yarar bir şey görebilecekmiş gibi. Hoşuna gitmiyordu bu işe, daha üzerinde bile düşünmeden; ne adam ne de eylem yeri. Rastlantıyla bir anda bulunuvarecek yeni bir bilgiyle değişebilirdi her şey. Yeniden gözetleme, değişik olasılıklar, planlama; olabilirdi, ancak çok iyi bir hedefle. Mecidiyeköy'de minibüsten indikten sonra, parlak güneşle yıkanan trafik ve insan kalabalığında, göremeyeceğini bile-rek, birkaç lüks arabanın içine baktı yine de. O büyük adları

izini sürüp arayarak hiçbir örgüt bulamazdı bu ülkede. Devletin üst kademelerine bile sızmış Tupamaros yok burada, belki gelecekte. Rastlantı sonucu bulunabilir onlar ancak ve birdenbire.

Yürümeyelim, dedi, faşistlerin ve 1. Şube merkezinden çıkan polislerin kendisini tanıyabileceğini düşünerek. Kısa-cık yol için dolmuşa binip, indiler. Şoföre parayı uzatırken, yakında ekonomik olarak da sıkışacaklarını düşündü. Bitiyordu para. Nereye, nasıl harcadığını anlamamıştı, ama az kalmıştı. Aybaşında ev kiralarını vermek gerekince, para yok dersek, ne farkımız kalır İbrahim'den? Kendilerininkiyle birlikte en az beş ev vardı kirası verilmesi gereken. Okmeydanı, Çağlayan ve Sarıyer'de bölge çalışması yapanlara, örgütün onların her ihtiyacını karşılayacağını söylemişlerdi. MLÖSB gibi değildi Çayan Savaşçıları. Taraftarların eline genellikle Karadeniz yapısı bir silap verip, gerisini siz çözümlerin, demezdi. Kötü donatılmış, yeterli politik bilinçten yoksun kişiler, örgütün adını lekeleyebilecek işlere girebiliyorlardı kolaylıkla. Polis, yine adının başında THKP-C bulunan, "Cephenin Yolu" adlı bir örgütten yirmi kişiyi yakalamıştı birkaç ay önce. Hepsi o kadardı zaten. Gazetede örgütün gerçekleştirdiği eylemleri okumuştum tıksintiyle; bakkal, fırıncı, şarküteri, manav, kasap soygunları; direnmeye çalışan iki kişinin öldürülmesi. Yazının yanındaki toplu fotoğrafa bakmıştı dikkatle. Yorgun ve sakallı yüzlerde ne acı ne de çaresizlik vardı. "Yaptık ve yakalandık, hepsi bu kadar" der gibiydiler. Paraları bitince silahlarını alıp, sokaklarda dolaşarak soyulacak yer arayan insanlardı bunlar. Bir anda görür, karar verir ve yaparlardı.

Para gerek, çok para gerek. Ama şu işi bitirmeliyiz önce. Ardından, ellerinde başka bilgi olmadığından, uygun bir banka bulacaklardı artık.

Yılmaz'a verdiği parayı geri istemeyi düşündü bir an. Yollarımız ayrıldığına ve örgütün parası olduğuna göre, vermesi gerek. Sözünü bile etmedi konuşmamızda. Yarın bulup alabilir, zorlayabilirim en azından. Paraları da tükenmiş, verdiklerini geri istiyorlarmış! Dedikodular, spekülasyonlar dolaşır İstanbul'da, herkes yeni bir fırsat bekliyor zaten. Sonra, işleri yaptıktan sonra. Cebim parayla doluyken bulacağım onu. Bak, diyeceğim, paraya hiç ihtiyacımız yok, ama vereceksin yine de. Bu örgüt kendisinin olanı bırakmaz kimse.

Çağlayan'ın bu sokağı, evleriyle birlikte, birkaç günde yapılmış gibiydi. Bozuk asfalt ve kaldırımlar; evler en fazla iki katlı, açık renk boyalı, bazıları sıvasız, daha yapımları tamamlanmadan taşınmış gibi; kurumuş harç yığınları ve boş çimento torbalarıyla dolu her yan. Köşede, ancak camlarındaki yazılardan anlaşılan mahallenin bankası, ayrıca kahve, bakkal ve ne sattığı belli olmayan başka bir dükkân. Bu eve böyle gelmeyeceklerdi, önceden de konuşmuşlardı. Sokakta oynayan çocuklar, bazılarının perdeleri daha takılmamış pencerelerin yanında ev işi yapan kadınlar, işsiz oturan veya bir işle uğraşıyormuş gibi görünen erkekler; herkes, açıkça veya belli etmeden, merakla bakmıştı onlara. Gece veya sabah erken gidip çıkacaklardı. Fikret bile gündüzleri görünmeyecekti, çalışıyor izlenimi bırakmak için. Kurallara uymayan ne kadar çok şey oluyor, yapmak zorunda kalıyoruz. Dikkati çektik bir kez, gözler hep bu evde olur artık. Yeni bir olanak hemen tükenmişti işte. Para işini yaptıktan sonra başka bir ev bulmaları gerekecekti.

Silah! Sabırsızlıkla izledi Cengiz, tümü de birbirinin içini gören bu evlerin arasındaki bu küçük dairede, Fikret'in uygun bir köşe bulmak için dolaşmasını. Mutfakta duvar dibine çektiği masada, naylon torba ve gazete kağıtlarından yapılmış paketi açmaya başladı sonra. Yaklaştıkça artıyor-

du o bilinen yağ kokusu. En son gazete ıslanmıştı tümüyle, dokununca hemen parçalanacak kadar. Bir süre baktılar; yeniydi, kullanılmamıştı, belliydi. Kirli siyah renkte, şarjörü namlunun altına yatırılınca biraz kalın bir sopadan farkı kalmayan MAT.

Uzun zamandır görmemesine ve kullanmakta da usta olmamasına karşın, alışkın görünmeye çalışarak inceledi silahı. Mekanizma ve namlusunu kontrol etti. Çok yağlıydı, silinmesi gerekiyordu. Hiç kullanmış mıydı Fikret; hayır, ama kolaydı. Sol eliyle şarjörden, diğeriyle de kabzasından, avucunun içine gelen körüğüne iyice bastırarak tutacak ve ateş edecekti. İsabet gücü fazla değildi, ama farketmezdi yakın hedeflerde ve zaten böyleydi tüm küçük otomatik silahlar.

Nereden çıkmıştı bu Fransız yapısı silah, kim getirip tanıtmıştı ülkede, bilmiyordu. Ucuzdu, kolay taşınıyordu, çift emniyeti vardı. Tek kötü özelliği, şarjörünün zor doldurulmasıydı. En kısa zamanda kaçakçıyı bulup, yedeğini de almalıydı Fikret.

Bir kere de deneyebilseydik, dedi, silahın mekanizmasını çekip bırakırken. Kullanılmamış, ama olsun. Fikret'in gölgeleyen yüzü telaşlandırdı onu. Farkında olmadan gerekçe mi buluyordu eylemi ertelemek için? Yeter, dedi, bu da yeter. Bende de ondörtlü var, eylemde bir tabanca daha alırsız yanıma fazladan. Şarjörü her mermiyle artan bir zorlukla doldurdu, çok sertti yay. Ter içinde kalmıştı. Ceketini çıkarıp yere bıraktı, tabancasını altına koyarak. Fikret'in getirdiği bezlerle iyice sildi MAT'I. Sökmedi, hemen takamayacağından korkarak. Bizim de var artık ve yeter bu kadar. Silahı olduğu yerde bırakıp salona geçti, dışarıdaki meraklı gözlere aldırmadan uzandı küçük divana. Nedir bu yorgunluk, bitkinlik hatta, hiçbir şey yapmak istemiyorum. Fikret'in söylediklerini unuttu hemen; sahanda yumurta ve çay yapmaktan

söz ediyordu galiba. Neden böyle oluyor? Beyhanlar eyleminden önce çok rahattı; terslikler, sıkıntılar ve gecikme olmasına karşın. İstemiyordu bu eylemi ve her şey bunun yapılmasına bağlıydı, her şey.

VI

Her şeyi bitirmeyi düşündü karşı dairenin camından kendisini izleyen çocuğa bakarken. Öteki camlar, binadan dışarıya bir kusurmuş gibi uzanan balkonlar boştu. Çok uyumuş olmalıydı, karanlık bastırıyordu dışarıda. Birden aklına gelmişti her şeyi bitirmek, güzel bitirmek. Yarın değil, sonraki gün, intihar edeceğiz, ikimiz. Fikret bilmiyor bunu, intihar etmeye gideceğini. Büyük eylem olacak gazeteler yazacak günlerce. Oktay Kayhan'ı öldürürüz, başkalarını da, çok insan ölür. Sonra, kurtulamayız oradan ve canlı yakalanmak gerek, mermi bitinceye kadar çatışma... Kim öldürür bizi? Önemli mi, evet! Faşistler öldürmemeli, alçaltıcı olur. Polis, belki jandarma. Çok adam ölür, olsun! Kızıldere gibi. THKP-C'yi bitirdik sandılar orada. Sonra onlarca örgüt doğdu aynı geleneği sürdüren. İyi biten örgütler yeniden doğuyorlar.

Deniz Gezmiş ve arkadaşları için verilen idam kararına karşı THKP-C sesini çıkarmak zorundaydı. İsrail Başkonsolosunu öldürmüşler, hapisten kaçmışlardı; sessiz kalırlarsa şimdi, o prestij kaybolacaktı. İyi bir hedef aradılar, daralan zaman ve süren insan avının baskısı altında kimseyi bulamadılar. Düşündükleri ulaşılmaz, ulaşabildikleri işe yaramazdı. Derken bir bilgi geldi, Ünye radar üssü, İngiliz teknisyenler. Seçenek yok başka ve Mahir biliyordu belki de, büyük şehirlerden uzakta, köylerde, izleri bir kez bulunursa, kurtuluş olmadığını. Yapmak zorundaydılar, hepsi bu.

Herşey kaçınılmaz ve belli belirsiz de istenilen sona doğru gider. Biz bu kadar yapabildik, bitiremedik, ama az da değil.

Kalktı. Dışarıdan bakacaklara aldırmadan gerindi. Masa-nın üzerindeki kağıdı okudu. Fikret, dolaşmak için çıktığını söylüyordu. Geç gelirdi, haftada birkaç kez yaptığı gibi der-nekleri, yurtları dolaşacaktı anlaşılan. Oturur, çay içer, söze karışır, tartışır, anlatır, dinler ve sayısız haberle gelirdi. Git-mesini istemiyordu, herkes tanıyordu onu ve eylemlerini de anlatırdı savunduklarını güçlendirmek istercesine, özellikle sıkı bir tartışmanın ardından, çayla sigara içip keyiflendiği zamanlarda.

Sokak, evlerin dışarıya vuran ışıklarıyla benekli bir aydınlık içindeydi. Balkonlar, pencereler boştu. Şimdi yemek sa-ati, sonra da televizyonda dizi film izlerler. Yanmış yağ, kı-zarmış soğan, tüp gazlarda pişen ve hepsi birbirine benze-yen yemek kokuları. Bir çocuk dayak yiyor, kalın sesli bir adam bağırırken ve bir kadın anlaşılmaz şeyler söylerken, belki de dövdürmesine karşı çıkarken. Birbirine benzer bu evler her yerde. Üniversiteye başlamak için çıkmıştı böyle bir evden; sıkıntılıydı, ama kurtulmak düşüncesi yoktu. Bir-kaç ay sonra hissedecekti kurtulduğunu ve aslında hep bunu istemiş olduğunu. Gitmemişti bir daha. Kimse gitmiyor. Her-kes ailesini mezarını ziyarete geldiklerinde veya hapishane parmaklıklarının ardından görüyor yeniden. Karşılıklı yaban-cı ve birbirlerini nereden tanıdıklarını düşünürken.

Uzaklardan bir patlama sesi duyuldu, başladılar karanlık-la birlikte. Kim, neresi, merak etmedi. Adımlarını hızlandı-rdı. Kemal'e gitmeli, bir silah ve tüm mermileri almalıyım.

Rüzgâr çıkmıştı, yol kenarındaki seyrek ağaçların yaprak-larını hışırdatan. Gece bile kaybolmayan toz kokusu. Beni

de görmeye gelirler mutlaka, mezarımda. Fazla durmasalar bari, hiç bitmeyen öğütleri ve bir şey anlamadan bakan anlamsız yüzleriyle. İntihar! Bu sözcüğü kovmaya çalıştı kafasından. İntihar etmeyeceğiz, bir eylemden sonra öleceğiz çarpışarak. Yarın çevreyi daha iyi incelemeliyim. Arabasız kaçamayız oradan, bu kesin. Uğur Gür'e suikast düzenleyen TİKKO'luları hatırladı. Hem başaramamışlar, hem de yakalanmışlardı hemen. En kötüsü, sağlam ya da yaralı, ama canlı yakalanmaktı. İşkence, sonra masaya dizilmiş silahların ve kitapların önünde başkalarıyla birlikte fotoğrafının çekilmesi. Hapishanede görüşe gelen acıma ve kızgınlık dolu ana-baba yüzleri. Ölünce hiçbirini yaşamaz insan. Belki kötü konuşulur ardından, duymaz. Ölmeden önce kendisi için düşündüklerini düşündüğüne inanır herkesin.

Mecidiyeköy'de minibüse bindi. Işık tarlası gibiydi otoyol boyu. Televizyon seyrediliyordu tül perdelerinden içi görünen evlerde. Yine aynı yere geliyordu, Topkapı. Son gecesi-di burada, sonra iki sabah vardı. Hangi mezarlığa gömerler acaba, belki yürürken yanından geçtiğimize, burada biteceğine göre her şey. Kulak kabartıp selvilerin hıştırtısını duymaya çalıştı kalabalığı hiç azalmamış Topkapı meydanında. Korna çalan şoförler, yolcu çağıran muavinler, parlak lüks lambalarının ışığı altındaki tablalarında hazır yemek satanların gürültüsü ve yine durmadan geçen otobüsler. Yeniden bindi minibüse. Karanlık Asfalt. Orta yaşlı bir adam indi Geçit durağında. Uzakta görünen yan yana ışıklı pencereler, orasıydı yurt, belki inenin de yürüyerek gideceği yer. Ne yapıyordur şimdi Oktay Kayhan evinde? Erken yaşlanmış yüzü düşündü. Mor muydu gözlerinin altı, sabah yeniden bakmalıyım. Geç yatar o, yanında rakı şişesi, karşısında televizyon. İyi bak çevrene, iki gecen kaldı; senin de, bizim de.

İncirli'den sonra cadde boyunca dikkatle baktı kaldırımlara, yoktu kimse. Herkes sahildeki çay bahçelerinde, açık ha-

va sinemasında veya gezmededir şimdi. Almalı, eve gitmeli ve uyumalı. Canı başka şey yapmak istemiyordu bu gece. Ölmeyen önce uyumak, olsun, hem yarın var daha.

"Biraz önce Yılmaz buradaydı" dedi Kemal, hemen ardından gelen müşteriye "ayran kalmadı" deyip gönderirken. Anlamadı önce, yine de sordu, neden gelmiş diye, Yılmaz'la son konuşmalarını ona anlatmadığını hatırlarken. "Biraz bekle, konuşalım" dedi Kemal. "İçeceklerin hepsi bitti, yarım saat sonra kapatacağım." Başıyla onaylayıp uzaklaştı biraz. Tren köprüsünün başında, büfeyi kolayca görebileceği bir yerde durdu.

Yine geç kalmıştı, acele ederken. Ben bilgi toplayıp silaha bakarken, Kemal'i bulmuşlar. Ne yapmak istiyor bu adam, Yılmaz, iki taraftan da değilim dediği halde? Kalbi sıkışır gibi oldu bir an, silahları almış mıdır? Olamaz, büfeyi bırakıp eve gidemez Kemal. İstemiştir en azından, hepsini almalyım, bu gece.

Gezintiye çıkmış tipik bir aile geçti önünden; hırkalarını kollarına almış iki kız önde, anne-baba arkada. Adam babasına benziyordu; saçları dökülmüş, bedeni orta yerinden kendini dışarıya doğru bırakmış, günlük bir gazetenin birkaç sayfasını okuyunca her şeyi bildiğini zanneden bir anlatım var yüzünde. Başını çevirmesine karşın, kızların sürdüğü ağır kolonyanın kokusunu duydu yine de. Yüzünü buruştururken ters ters baktılar kızlarına işaret verip de yüz bulamadığını sanan adamla birbirlerine. Omuzları birden dikleşmiş, yürüyüşü heybetlenmiş gibi geldi. Yavrularını korumak için her şeyi yapabileceğinden emin bir baba. Bir çatışma çıksa şurada; iyice şaşarıp saklanacak yer bile arayamazlar, yere yatmayı bile akıl edemedi, öylece durarak. Belki de ateş edenlerden birisinin üzerine yürür adam; yaramazlık yapan oğlunu, mahallesindeki bir çocuğu dövüp, elindeki sesli oyun-

cağı alacakmış gibi. Böyle bir olay hatırlıyordu Kadıköy'de: Çatışmayla ilgisi olmayan öfkeli yüzlü bir adam, silahlı bir genci yakalayıp iyice dövmüş, sonra götürüp karakola teslim etmişti. Ateş edememişti genç adam. Silahın üzerine gelen birisine, ancak onun neden korkmadığını düşünmeyenler ateş edebilir. Adamın acıyla iki büklüm olduğunu gördü, gözlerinde şaşkınlıkla. Ben vururum, şimdi bir çatışma çıksa.

Kemal büfenin ışıklarını söndürmüş, kepenklerini kapatıyordu. Ne konuşacağız şimdi, belli; ayrılmışlar, dağıldınız diyor, güvensizlik, bekleyeceğim... Onu ben örgütledim, en azından bana yapamaz bunu. Yine de karışmıştır kafası. Başaracağımıza inanan, bana inanan, bugüne kadar her şeyi nedenini sormadan, güven içinde yapan Kemal'i bile etkilediler. Benim olan her şeye saldırıp, olabildiğince bozmaya hatta yıkmaya çalışıyorlar. Belki bu gece Fikret ile yeniden konuşurlar. Bölgelerdeki arkadaşlarla da kaç gündür görüşmedik, belki bulup konuştular onlarla da. Tek kalacak Cengiz, silahı ve iddialı düşünceleriyle, yalnız başına.

Bırakmıyorlar ki yapalım. Biz eylem için bilgi toplarken neler oluyor. Tek gücü kalıyordu artık. kendisi; silahı, cesareti ve hemen ölebilecek olması. Bu cesareten de fazla bir şeydi. Bir yerden başlayıp bitirmek gerekiyor bu işi, kızarak çözülmeyi izlemek yerine. Önce Yılmaz'ın dirseğini silaha bastırıp iyice- ama onu da kışkırtan var, yalnız yapamaz bunları. Er geç hesaplaşacağız İbrahim, eylemden önce olsun istemiyorum yalnız. Bitirmeliyiz artık bu işi.

Kemal, birlikte yürümeye başladıklarında, bir deste para uzattı Cengiz'e.

"Nedir bu?"

"Yılmaz verdi. Kalanını da sonra getirecekmiş."

Şaşkınlıktan alamadı parayı bir süre. Anlatmalı mıydı, Yılmaz'a ev tutması için para verdiğini, ama o ve Ercan'ın ayrıldığını. Anlattı, belki de paraları kalmadığı için Yılmaz'dan isteyebileceklerine inanabileceğini düşünerek. Sessizlik, aslında biliyordur mutlaka, önce benden duymadığı için kırılgın.

"İbrahim haber göndermiş, konuşmak için."

"Nasıl yani?"

Kendiliğinden sormuştu, anlamadan.

"Ayrılıkla ilgili bazı sorunları görüşmek, ilişkileri düzenlemek için konuşmak istiyormuş." Cennet Mahallesi'nde ağaçlık bir yer, nasıl gidileceğini anlatıyor, açık hava kahvesi var orada, cumartesi, akşam sekizden sonra bekleyecek. Arkadaşça konuşalım, silahsız gelsin, demiş.

Anlamadı yine. En son düşüneceği şey bile değildi İbrahim ile konuşmak.

"Birlik olabilir mi yeniden?"

Yılmaz'ın yeni işi bu, tarafsız ve birleştirici görünmek.

"Olmaz, dedi sertçe. "Yıllarca konuştuk ayrılmadan önce." Aşağılayıcı birkaç söz söyledi İbrahim için; Yılmaz'ın yine geleceğini, öğreneceğini ve ona aktaracağını düşünerek. Eve gelmişlerdi. "silahları alacağım" dedi, "hepsini."

"Neden?"

Soruya şaşırmış gibi baktı. Önceden hiç soru sormazdı Kemal. Konuşmak istiyordu daha, dolaşarak. Kötü şeyler anlatmıştı ona Yılmaz, biliyordu. Anlamsızdı konuşmak sözcüklerin hiçbir değerinin olmadığı yerde. Öbürgün bitecek bu iş, konuşmaya gerek kalmadan; ya biz ölürüz, ya da eylem susturur bunları.

"Gerekli de ondan."

"Eylem mi yapacağız?"

"Belki" dedi Cengiz, konuşmak istemediğini belli eden bir sesle. "Uzun zamandır planladığımız bir eylemi gerçekleştireceğiz" dedi ardından, İbrahim gibi o anda birşey uydurmadığını göstermek için.

Herkes uyuyordu bu saatte, hemen gidip getirdi Kemal.

"Mermiler de içinde değil mi?"

"Evet," dedi Kemal, eskinin her şeye inanıp, güvenen tavıyla.

Vedalaşmadan, tekrar ne zaman geleceğini söylemeden uzaklaştı elindeki torbayla. İnanmıştır şimdi eylem yapacağımıza. Biraz daha konuşsak soracaktı hiç sormadığı şeyleri, kuşkuyla ve cevaplara inanmayarak: Kim, daha iyi bir hedef bulamadık mı, eylem kadromuz var mı hâlâ?

Lambalar yanmıyor bu sokaklarda; yanıyor doğrusu, ışığı varlığını gösterecek kadar. Yine de aydınlık her yer; ay ışığı ve birazdan sönmeye başlayacak ev ışıklarıyla. İncirli kavşağında karşıya geçti çabucak. Hızla geliyordu farlar hangi arabaya ait olduğunu belli etmeden. Bizi hedefe götürecek, eylemden sonra ulaşamayacağımız asfalt. O da bozulmuş, parçalanmış, yer yer çukurlar.

Kemal da bitti artık. İyi ki o yok eylemde, yoksa son günde her şeyi baştan düşünmek. Cebindeki paraya dokunuyor, iyi oldu bu, rahatız bir süre. Hiç beklemiyordum, kalanını da getirecek mi, neden? Bize yardım ediyor ve insanlarımızı bitiriyor. Belki de korkuyor başaracağımızdan. İlişkilerini herkesle sürdürmek istiyor, kim öne çıkarsa ondan olarak.

Eve gelmişti. Otomatı yakmadan çıktı basamakları, kapıyı açtı, ışığı yakmadı yine. Torbadakileri boşalttı. Görmeden seçti istediği silahı, diğerlerindeki mermileri çıkardı. Sabah üzerine alacaklarını topladı bir araya. Ne şaşırmış, ne gürültü yapmış, ne de bir şeye çarpmıştı. Büyük adımları kolaylaştıracak küçük bir başarı. Yatağa uzandı elbiseleriyle.

Sağ kalırsak eğer, hedefin özelliğinden çok, eylemin, kimse-
nin göze alamayacağı şekilde yapılması etki yaratır. Ölme-
yi bilir bu adamlar. Gereken şekilde ölmekten korkuyor her-
kes, ne kadar tersine hazır gibi görünmeye çalışsa da. Dav-
ranışlar değişir, dedikodular durur kutsal varlıklara saygı ge-
reği. Çevresi dolmaya başlar insanın, bu kadar çok kişinin
nasıl birdenbire ortaya çıktığına şaşarken. Beyhanlar eylemi
sonrasının ilk günleri gibi, devrimciliğin ne kadar güzel oldu-
ğu hissedilir gidilen her yerde. Başarılı eylemin etkisi kolay
tükenmez, en azından gerekli zaman kalır yenisine hazırla-
nıncaya kadar. Bir eylem, bir daha... Ne olurdu o zaman, dü-
şünemiyordu tam. Burjuvaziyle çatışma şiddetlenirken, akın
akın insan gelecekti örgüte ve daha büyük eylemler... Asıl o
zaman ölmeli işte, iktidara yürüyüş başladığında, benden bu-
raya kadar diyerek. Gördüklerim yeter ve gerekmez fazlası.
Her an ölmeye hazır insanların önderliğinde, ölenlerin ku-
rup geliştirdiği, artık öldürülemeyecek kadar kitlesel bir ha-
reket. Bir zamanlar her şeydi o, öldü, kimse her şey olamaz
artık.

İbrahim katılır mı o zaman, en azından ben öldükten son-
ra? Hayır, devrim yapsak, bize karşı mücadele edebilmek
için karşı-devrimci olur o. Şimdi konuşmak istiyor, neyi? Bu-
güne kadar karşılıklı hiç doğru dürüst konuşmadıklarını dü-
şündü. İki kişiden birisi anlatır, öteki karşı çıkar, birden ara-
ya başka konu girer, sözler dağılır, unutulur ve günler geçer-
di. Hep aynı şeyleri konuştuk; gerçekleştirdiğimiz eylemleri

anlatarak yeniden yaşamak, Devrimci Yolcular, çoğunluğuna sahip olmadığımız hatta görmediğimiz çeşitli etkili silahlar ve para gerek. Silahlı propaganda hakkında konuşmak isteyince, susardı İbrahim, konuşmak istemediğini gösterek. Ciddiye alınmadığını hissederdı Cengiz, bu konuda. Birgün, silahlı propaganda yapılır, demişti, konuşulmaz. Susmuştu Cengiz, yanıt bulamadan. Sonra açıkça eleştirmeye başlamıştı onu, diğer kadro ve taraftarlara karşı. "Konuşmazsak hiç yapamayacağız. Sürekli geliyor Devrimci Yol, geç kalıyoruz." Tepki göstermemişti İbrahim, karşılaşmıyorlardı da. Haber gönderdi görüşmek için isteksiz, vazgeçti sonra. MLÖSB'den koptular. Karşılıklı suçlamalar yapıldı karşılaşmadan, aradaki birçok insandan geçerek. "O, Devrimci Yol'u haklı çıkaracak" olmuştu İbrahim'in ilk sözü. "Suyun üzerinde durmayı öğrenince, okyanusu geçmeye kalıyor yüzerek. Birkaç eylem yaptıktan sonra hepsi yakalanan örgütler gibi olacaklar; Devrimci Yolcular, asgari örgütlenme tamamlanmadan, parti olmadan, silahlı propaganda başlanamaz demiş olmanın gururunu yeniden yaşarken." O birkaç eylemi bile yapamayacaklarını ekliyordu ardından, ciddiye almadığını belli ederek. Ne konuşacağız biz? Karşılaşma, İbrahim önce gelmiştir mutlaka, belirsiz selamlaşma, zoraki hatır sorar belki, susar Cengiz.

"Nasıl gidiyor işleriniz, Devrimci Yol ile bize karşı ittifakınız?" Hiçbir şey söyleyemezdi İbrahim, belki çaresizliğini gizlemek için kullandığı o küçümseyen ifadeyi yerleştirerek yüzüne. Bir anda silanını çekerek sokmalıydı o pis sarı dişlerinin arasına, bazılarını kırarak, yüzündeki dehşeti seyrederken. Hesap soracağım diyormuşsun, öyle mi? Elini silahın üzerinde gezdirdi, ince yazıları hisetmek istercesine bastırırken parmaklarını. Onda da aynı silah var. Karşılıklı itişmeye girmemeliyiz hiç. Kim önce çekerse bitirirdi bu işi, yakından kesin isabetle. Güldü karanlığa. Küçük silahla gidecekti bu-

luşmaya. Bir kovboy filminden öğrenmişti namlusu kısa silahların daha çabuk çekileceğini. Sen bilmezsin bunları, amatör! Sıkamak birkaç el, ama öldürücü değil, silahını almalı ve bir hastaneye göndermeli taksiyle. Katlanır mıydı İbrahim bu kadar aşağılanmaya? Belki, ama en azından kaybolurdu İstanbul'dan.

Yan döndü, paranın olduğu cebinden tarafa. Saymamıştı, ama çoktu. Para ve haber getirdi Yılmaz. Orada, ağaçların arkasında, akşam, silahsız. Doğrulup kalktı yataktan. Tuzak bu! Ürperdi. Cennet Mahallesi, İstanbul'da buluşacak başka yer kalmamış gibi ve onun da en تنها yeri. İşini bitireceklerdi orada, ardından, hesap sorarız dedik, sorduk, diyerek. Parayı da İbrahim göndermişti belki, haberin inandırıcı olması, Yılmaz'dan kuşulanmaması için. Gidecektim ben de, aptal gibi.

Onu nasıl öldürmeyi planlamışlardı, her yandan birden ateş ederek mi? Yapmazlar, cesedi bulunur, tuzağa düşürüldüğü belli olurdu. Önce etkisiz duruma getireceklerdi onu, silahlarını çekerek. Sonra hakaret dolu bir konuşma. Yaralı bırakmaz, öldürürler, korkarlar intikam alacağımdan. Sadece Rüstem ile gelir İbrahim, güvenemez başkasına. Önce bu işi mi bitirmeli, onlardan önce gidip saklanarak buluşma yerinde. Fikret gelir mi, eylemi de ertelemek gerekecek, olmaz. Tek başına da yapabiliirdi, yaşarsa eylemden sonra. Birden ateş ederdi peşpeşe, ikisini de yaralayarak; sonra bir gün öncesi eylemi anlatırdı şaşkın ve çaresiz yüzlerine bakarak. Öldürür müydü İbrahim'i, haketmişti, ama bilmiyordu. Ne kadar nefret etse de, yakın zamana kadar birlikte kişiler öldürebilecek veya onlar tarafından öldürülebilecek olmak, ne olduğunu tam anlayamadığı bir şeyleri yıkıyordu içinde. İnsan kaskatı kesilir ve vurur, sonra ağlamak gelir içinden. Herkes kopuyor birbirinden, en büyük kinler, dün

en yakın olanların arasında. Hiç kimse yok güvenilebilecek; en önde, en hızlı, arayı gittikçe açarak koşan senden başka. Uzaklaştıkça büyüyeceğin için hep görecekler seni. Şimdi bile korkuyor İbrahim, silahsız gelsin. Öldüreceğinden korkan insan ölemez. Var olan yalnız ölüm şimdi, gerçek onun içinde. Ölmeye hazır olanlar ulaşabilir ona ancak.

*

Oktay Kayhan geldi yine ardında toz bulutu ve belirsiz duyulan çekiç sesleri arasında. Araba yanlarından geçerken dikkatle baktı onlara veya öyle geldi Cengiz'e, bir günde daha da yorulmuş yüzüyle. Her şey dünkü gibiydi; arabanın gelişi, arkada oturanlar ve ıssızlık. Nereye doğru kaçmak gerek; Londra Asfaltı, uzak. Düşünemiyor, hedefle arasında duran İbrahim'in gölgesi nedeniyle. Fikret, yürüyelim artık, diyor. Araba gitti, toz dağıldı ve iki adam duruyor yolda bir şey yapmadan. Burada mı, köşede mi; neresinin daha uygun olduğuna karar veremiyor. Orada mezarlık var içine kaçılabilir, girilip belki de çıkılamayacak. Kahve, tamirhaneler, yakın hepsi; ne yapar oturanlar silah seslerini duyunca, bilinmez. Burada yaparız, diyor Fikret'e. Yürüyorlar köşeye doğru, düşünmeye çalışmıyor artık ve zaten ne değişir insanın ölüm yerinin birkaç yüz metre ileride olmasıyla. Çevreye bakıyor yeniden, yok, kurtuluş yok buradan.

Topkapı'ya doğru yürürlerken cebindeki paranın büyük bölümünü veriyor Fikret'e, saymadan. Bize taksi parası kal-sın yeter, bölgelere dağıtalım kalanını. Evden getirdiği silahı da verirken mezarlığa bakıyor. Sessiz, serin gölgelik; çağırıyor sanki yanından geçenleri. Fikret'e anlatmadı dün gece Kemal'den öğrendiklerini, ama o anlamış gibi zaten birşeyler olduğunu; birden ortaya çıkan para ve her eylem için ayrıntılı plan yapan Cengiz'in bu kez işi olurluna bırakması. Topkapı'da ayrılıyorlar, görüşürüz akşam evde. Fikret, Okmeydanı ve Sarıyer'e birlikte gitmek istiyor. İyi olur, uzun

zamandır görmedim oradakileri, ama bugün bitirmem gereken bir iş var, bir hesap. Hiçbir yeni haber getirmedi Fikret, çok gizli tutuyorlar demek; önce Cumartesi, sonra açıklamama.

Dolmuş binip, Beyazıt'ın arka sokaklarındaki son durağa kadar gitti. Oradan Kadırga Yurdu'na yürüdü. Çevresine dikkat etmiyordu ve fark etmezdi; insan bir sonucu göze aldıktan sonra, ona giden yollar önemsizleşir, sonuç belirlerdi her şeyi. Girip kantine oturdu.

İçerisi temizlenip toplanmıştı, ama çay da yoktu çaycı da. O masayı aradı gözleri; kahverengi, kenarları çentiklenmiş, üzeri nerede başlayıp bittiği belli olmayan, birbirine geçmiş yazılarla dolu olan. Yoktu veya buraya gelmediği aylarda değişmişti tanınmayacak kadar. İki yıl önce tanımadığı bir adam gelip oturmuştu burada; liseyi bitirmiş, üniversiteyi kazanmış, İstanbul'da kalacak yer arayan. Almamışlardı onu önce yurda; faşist misin sen, Yesügey, ne biçim soyadı. Şaşırmıştı bu insanların sahip olduğu güce. Onların istemediği kişiyi kimse yerleştiremezdi buraya. Faşist olarak tanıdıklarını sokmazlardı okula, polisle gelseler bile. Tanıdığına tanıdıkları olan öğrencilerin evinde kalmıştı birkaç gün, kalabalık ve girip çıkana belli olmayan. Her gün yurda gidip, o masada oturup bekliyordu yine. Bir gece afişlemeye götürmüşlerdi onu. Çok renkli kağıtlar yapıştırmıştı duvarlara, üzerlerinde silah resimleri ve Deniz Gezmiş, Mahir Çayan gibi tanınmış isimler olan. Ne büyük güçtü o! Yirmi kişiydiler, onda yoktu, ama silahlıydı en az yarısı. Polis yoktu, kimse yoktu, onların sokaklar. Yurtta kalabilirdi artık. Kitaplar okumuş, birkaç seminer izlemişti sonra. Çevresindeki herkes kadar biliyordu artık o da. Karadeniz yapısı ve kötü de olsa kendisinin olan bir silah almıştı. Geceleri şarjörleri doludur, namluya mermi sürer, saatlerce sokaklarda dolaşır-

dı. Seyyar satıcılar, dolmuşlar, hâlâ açık birkaç dükkân, ışıkları yanık - sönük evler, nereye gittiği belirsiz insanlar ve polis arabaları; hepsi de görünüşleri gibiydi dışındaki bir dünyanın. O başkaydı; şimdi silahını çekip bir evi kurşunlayabilir, bir faşisti vurabilir veya tarayabilirdi bir ekip arabasını; yakalayamazlardı onu bu inişli çıkışlı dar ve karınlık sokaklarda. Silahı ve gerekirse her şey olabilmenin güveni korurdu onu.

Cesaretiyle tanınır olmuştu. Beyazıt'ın azılı faşistleri bile korkardı ondan. Küllük önünde az mı dolaşmıştı; silahını göstermeden, ama silahlı olduğunu belli ederek, kendisine karışacak bir faşisti vurmak umuduyla. Yurttaki arkadaşları kızar ve hayranlık duyarlardı ona. Anlayamıyorlardı ki, cesaret değildir bu. İtiyordu onu bir şeyler ve başkalarında olmayan o gücü hissediyordu ilerledikçe. Her dolaşması, hareketi sözdü artık günlerce süren.

Karşılıklı iki siperde iyice gizlenerek, birbirlerine saatlerce ateş eden insanlar ve vurulur bazıları. Nasıl olur bilinmez, silahlar susar birden. Barut dumanı, kan ve korku arasından bir adam başını kaldırır bakar çevresine, korunmaya gerek görmeden. Herkes şaşırır, ateş edemez kimse. Günlerce konuşulur hakkında sonra. O, Cengiz'dir işte. Hep hakkında konuşulan adam.

Aynı masaya otururdu kantinde, doluyorsa ayakta beklerdi boşalmasını. Bir süre sonra onu görür görmez kalkıyordu oturanlar. Masanın ortasına bıçakla, derin harflerle THKP-C yazmıştı. Kimse bardak bile koymazdı yazının üzerine, kantinci beziyle silmezdi orasını. Her oturduğunda küçük pislikleri temizlerdi harflerin içine dolmaya başlayan. Artan bir hızla kirleniyorlardı, nasıl olduğunu anlamadan. Dikkat etmez, temizlemez oldu bir süre sonra. Her yer THKP-C doluydu artık; direkler, caddeler, duvarlar... Masa-

da "C" kalmıştı yalnız, iyice derin ve güzel yapılmış olan. Kir bile doldurup kapatamıyordu onu.

Geçti bunlar, gerekli şeylerdi ve bitti yapılarak. Çatışmalar hızlanınca, ölmek ve öldürtmek herkesin başına gelebilecek bir olay olunca, etkisini kaybetmişti eylemleri. Aptallık sayılıyordu artık Küllük önünde vurulmak; ama aptaldı bunlar, durmadan ölüyordu yurtlardaki insanlar. Yanlışlıkla faşistlerin derneğinin sokağına girmiş, öldü; gece yolda onlara rastlamış, önlemsiz afişlemeye çıkmışlar, silanı tutukluk yapmış; hepsi öldü. şaşıyordu bu insanlara; ne cesaret-apıallık. Eyleme gidiyorlardı bozuk silahla, hayatta kalmalarını rastlantılara bırakarak.  lenler törenle gömülüp unutuluyorlardı hemen, o kadar çoktu ki. Parti kurulunca bitecekti bunlar, o zaman herkese bir ond rtl . Para istemişti yakın çevresinden, ortak kullanırız demişti, ama sonra elini bile s rd rmemişti kimseye. Bir ond rtl  almıştı ve kabul etmemişti eylem gruplarında yönetici olmayı. Kurşunlama, afişleme, faşistlerle çatışma; nedir bunlar. Daha büyük eylemlere hazırlanmak için geçilecek evreler. Durulmazdı orada. Asıl yapmak istediğini gerçekleştirememiş gibi bir duygu vardı içinde sürekli. D n, bugün, her şey hazırlıktı ona. Ne kadar çok başlangıç var, geride kalanları unutarak. İki-yirmi iki yaşında bile değildi şimdi; dört aylıktı, ayan Savaşçıları'nı kurduğundan beri.

Neden geldim buraya, yaşanmamış gibi olan geçmişi aramak için mi? İbrahim'i arıyorum veya onlardan birini. Bu işi bitirmek sık sık çekmeye çalıştıkları ayan Savaşçıları'ndan öncesini kapatmak gerek bugün. ekip silahı dayayacaktı çenesinin altına biraz da yukarı iterek, uygun bir yer bulamazsa herkesin içinde. "Benimle görülecek hesabınız varmış, öyle mi?" Direnir miydi İbrahim, belki. Ateş edecekti o zaman, İbrahim ile birlikte ML SB'ni ve geçmişi öldürmek

için. Dört ay da yeter bana ve yarından sonra yoktu zaten, olursa eğer, aldırmayacaktı kimin ne düşündüğüne. Bir bildiri hazırlamalıydı yarın akşam, yaşırsa. "ayan Savaşçıları; tanınmış bir faşist olan ve göreve getirildiği yurtta devrimci öğrenciler üzerinde terör estiren Oktay Aras'ın yanı sıra, devrimci hareketimize karşı provokasyonlarını- uyarılara karşı- aralıksız sürdüren (buraya adı yazılırdı ölenin) cezalandırmışlardır. Ardından bir cümle yazılmalıydı Lenin'den: "Opportunizm yenilmeden, burjuvazi yenilemez."

Gelen yoktu, önünde arada bir değişen bardak ve şişelerle saatlerce oturmasına karşı. Dolmuştu kantin, tanımıyordu çoğunu, iki yıl önce niversiteye gelen yeni birisi gibiydiler. Yer arıyorlar kalacak. Arif'i gördü, adı Arif'di değil mi? Birlikte girmişlerdi yurda o zaman. Her eylemde yanında olurdu, her hareketinin aynısını yapmaya çalışarak. Aynı odada kaldılar bir süre. Önceleri hoşuna giden aynaya bakmaktan sıkıldı sonra. İbrahim ile tanışıp MLÖSB'ne geçerken bile aramadı onu. Aras'a, pasifizme karşı birlikte mücadele etmemiz önemlidir dese, gelirdi mutlaka. Şimdi yurt sorumlusu olmuş, kalacak insanları seçiyordu. Hayretle izledi kendine güvenen ve karşıındakileri aşığılayan davranışlarını. evresi ayna doluydu ve onlar kadar fazla insan hissediyordu kendini. Arif de görmüştü onu, yanındakilere gösterdi. Tanımışlardı. Onlardan, sonra katıldığı yerden de ayrılan adam ne arıyordu burada? Akşama, dediler bekleyenleri önemsemeden, şimdi işimiz var, yine de kimse ayrılmasın buradan. Karşı çıkan olmadı onlara bağlı, ama onlardan olmayan insanlar arasından. Dört kişi bir masaya oturdular. Cengiz'e bakarak. Aldırmadı önce, ama gülüyorlardı onu göstererek, bazen öylece bakarak. Arif anlatıyor olmalıydı; onları Mahir ayan'ın düşüncelerine ihanetle suçlayıp ayrılmasını; MLÖSB'de eskiden olduğu kadar bile eylem yapmamasını, sadece illegal olmasını; kurduğu örgütte ilk eyle-

min ardından gelen bölünmeyi. Son bir yılda hepsi böyle oldu bu adamların; kendilerinin dışında kimseyi önemsemiyorlar, hatta aşağılıyorlar, büyük örgüt olmak duygusunu sindiremeden. Devrimci Yol bunlar değil, ama bunlar olmadan da olmaz Devrimci Yol. Silanını çıkarıp masanın üzerine koydu gözlerini onlardan ayırmadan. Birden sessizleşti ortalık. Arif bakıyordu öyle, ne yapacağını bilemeden. Elini silanın üzerine koydu, belli etmeden çevresine bakarken. Kamıldayan yoktu. Başların tümü ona dönüyordu tek tük konuşmalar da kesilirken. Birisi üzerine atlayıp silahını almaya kalkarsa, ne yapardı bilemiyordu, ama ateş etmeliydi. Yaavaşça kalktı Arif'e bakarak. Silahı aldı. Kapıya yürüdü hiç acele etmeden. Orada sırtı kantindekilere dönük, arkasına bakmadan, kimsenin kıpırdamayacağını bilir gibi beline soktu silahı. Çıktı. İşte böyle Arif, bu sana yeter birkaç ay.

Bu gece yayılırdı İstanbul'a Devrimci Yolculara silah çektiği. Aldırmazlar ya da karşılık verirlerdi ilk fırsatta. Bizimkilere söylemeli uğramasınlar yurtlara birkaç gün... yarından sonra. Birden Arif'in çok meşhur olacağını düşündü. Beni en son gören adam. Kendisine göre bir açıklama bulacak; garipti, öleceğini biliyordu sanki, onun için karışmadım diyecek. Çok konuşulur bizim ölümümüz. Acıyla burkuldu içi. Kim sürdürecekti bu örgütü o zaman? Devrimci Yol sevinir, İbrahim de, bizim ölümümüze. Çarpışarak öldüler, yiğit insanlardı, ama parti kurulmadan öncü savaşına başlamanın sonu budur işte. Herkes kendi yoluna devam eder sonra, onları en fazla rahatsız edenler olmadan. Her yıl bizi anmak için eylem bile yapmazlar, bir an önce unutturmak amacıyla. Kemal'i, bölge çalışmalarındakileri düşündü; eylem yapamazdı hiçbirisi ve zaten almıştı bütün silahları. Alay ederler bizimle, belki değil mutlaka. Örgüt kurdular, eylem yaptılar, bölündüler ve bittiler. Yeniden düşündü insanları iyi özelliklerini zorlayarak, hiçbirisi sürdüremezdi örgütü. Böyle olmaya-

caktı aslında, Yılmaz ve Ercan'ın ayrılması değıştirdi herşeyi. Yılmaz'ın Beyhanlar eylemine katılması hata olmuştu, onsuz da yapabilirlerdi aslında. Hemen değışmişti sonra, eylemin verdiği güveni ona karşı kullanarak. Akşam Fikret'le yeniden konuşmaya karar verdi hemen. O, otomatik silahla korur, Oktay Kayhan'ı ben öldüreceğim. Tersî durumunda eylemin gerçek sorumlusu olmayı ona karşı kullanabilirdi Fikret; başarabilirsek ve sağ kalırsak eğer.

Eylem yapmasak, beklesek bir süre; daha iyi bir istihbarat buluruz belki ve ikimiz birden girmeyiz eyleme. Vazgeçti, hazırdu herşey ve Fikret bile etkilenebilirdi bu arada. Mutlaka duyacaktı İbrahim'in görüşme isteğini, sonra ne olurdu, bilmiyordu. Bulabilseydi bugün onu, belki erteyebilirdi eylemi, yoktu.

Durdu kararsız. Biraz sonra cadde; Beyazıt Meydanı, Küllük, üniversite merkez binası, faşistler, polisler... Akşam oluyordu, insan doluydu her yer. Küllük de doludur şimdi. Çılgınca düşünceler gelip gidiyordu. İyice yaklaşısam belli etmeden, sonra birden girsem içeriye silahı çekerek. En az dört kişiyi öldürürüm ve yaralılar. Çayan Savaşçıları böyle eylem yapar işte, artık Fikret sürdürün örgütü. Yürüdü biraz o tarafa doğru. Gözlerini kısıp bakanlar ve bir tekrarın başlamış durdurdu onu. Her yer aynı, Beşiktaş'taki MHP gibi. Çok şey değışmiş öğrenci hareketinden ayrıldıktan sonra, haberimiz olmadan. Burada yürümek bile tehlikeli artık. Yine de durup bekledi bir süre kalabalık akarken ve oraya bakarak, hiç kimseyi görmeden ama orada olduklarını bilerek. Yoluna yerleşmeden önce gidip geliyordu hayat, büyük başarı ve her şeyin bitmesi arasında. Dönüp dolmuşa bindi. Işıklar, insanlar, durup kalkmalar ve karanlık her yana indi artık. Başını cama dayayıp asflata baktı. Bitti, dönülmez artık ve kimse de istemiyor dönmeyi.

Fikret gelmişti eve. Kolları başının altında yatıyordu, uyuyor mu, belli değil. Odada sigara kokusu vardı. Mutfaktaki bayat ekmekten yemek istedi hâlâ sıcak olan çayla birlikte; yapamadı, yutamadı lokmayı. Karnı açtı, ama tıka basa dolu gibiydi her yanı. MAT, salonda, yerde duruyordu. Bakar bakmaz anladı hazırlanmış olduğunu; yeniden silinmiş, şarjörü takılmış ve yatırılmış namlunun altına. O kullanacaktı, belliydi ve konuşmak gerekmezdi.

Uyumak, olanaksız, Yine de uzandı sırtüstü. Zayıf, her an sönecekmiş gibiydi ampul. Birden çok güçsüz hissetti kendini. Yarın, bitiyor; Çayan Savaşçıları, Cengiz, devrim, herşey. Böyle olmayacaktı. Boş sayfada üstten birkaç satır ve noktayı koymak zorundasın. Yok, yapılacak başka şey kalmadı. Gözleri doldu. Kalkıp söndürdü ışığı. Yine de aydınlık gibiydi oda, çevredeki evlerin küçük perdelerini geçip içeriye dolan ışıkla. Uzak bir dünyanın gürültüleri gibi; gülüşmeler, aile kavgaları, bir çocuk ağlıyor yine, sert kapatılan kapı ve ayak sesleri. İkimiz kaldık yalnız. Hiç olmazsa daha büyük bitebilseydik, Beyhanlar eyleminde, daha başlarken. Olmaz! Bir eylem bile yapamayan örgüt. Yok, çıkış yok.

Kıpırdadı Fikret. Bakmadı, ama uyumuyor, uyuyamıyordu. Birden büyük bir yakınlık duydu ona karşı. Birlikte ölmek, daha fazla ne olabilir iki insan arasında. Dört aylık yolun başından sonuna kadar birlikte olan iki kişi. Her şeyi anlatmak istedi ona. İçini boşaltmak kendin gibi bir başkasına. Sesi biraz titrekti başlangıçta veya ona öyle geldi, olayların içinde dolaşıp başlanacak yer ararken. Bakmadan, duvardaki gölgelerle konuşur, o da aynısına bakıp dinlerken; Yılmaz ve Kemal'i, randevu ve tuzağı, yurttaki olayı anlattı. Sustu.

Konuşmadılar. Sokaktan gürültüsü odaya dolan bir kamyon geçti ağır ağır. Yine sessizlik. İşte ortadaydı her şey, anlatmıştı ve hiçbir şey hissetmiyordu artık. İstedikini düşüne-

bilirdi Fikret, ama biliyordu, inanacaktı söylediklerine. Artık saatlerle sayılacak kadar yakındaydı ölüm ve ölüme birlikte gidenler, inanmaktan başka şey yapamazlar birbirlerine. O büyük sessizliği duydu içinde. Sabah erkenden susacaktı her şey, en azından onlar için.

Bilinen şeylerdi Fikret'in söyledikleri; herkes çaresiz kalmıştı Çayan Savaşçıları karşısında ve her yolu kullanarak engellemeye çalışıyorlardı gelişmelerini. O da duvara bakıyordu konuşurken, kendisini inandırmak isteyen birisini dinler gibi. İyi yapmıştı bugün silah çekmekle; hemen duyulur ve sinerdi herkes, en azından bir süre; Kemal de, Ercan da. İbrahim ile buluşmaya gitmemeliydi ve doğrusu, böyle devam ederse eğer, onu cezalandırmak için bir yöntem de düşünceleri gerekiyordu artık. -Gülümsedi Cengiz, kendi sözlerini dinler gibi. Yakın, çok yakındılar şimdi.- Cengiz daha dikkatli olmalı, yurtlara da gitmemeliydi. Sokakta bile saldırabilirlerdi fırsat bulunca. Oysa şu dönemi atlatmaları, güçlerini yeniden toparlayıp düzenlemeleri gerekiyordu. Sonra hesap sormaya başlayabiliyorlardı. Bölgelerdeki arkadaşlar iyiydi. Ayrılık duyulmuş, ama etkili olamamıştı ve bekliyorlardı.

Herkes yarını bekliyor. Birden anlamsız geldi her şey; konuşmaları, duvarda oynayan ve bildiği şekillere benzetmeye çalıştığı gölgeler. Birkaç saat sonraydı ölüm, kendinden önceki her şeyin yerini alacak gerçek. Uzaklardan bir silah sesi duyuldu; güçlü bir silah, sesi bina duvarlarında yankılanan. Devamını bekledi; gelmedi, sessizlik. Patladı ve bitti. Biliyor muydu Fikret sabah ikisinin de öleceğini; yoksa aldırıyor muydu her zamanki gibi, öleceğini bilirken gelecek için planlar yaparak. Gözleri nemlendi yine, her şey bitecek tam işler yoluna girerken. Silahlı mücadele örgütleri genellikle önemli atılımlar yaparken darbe yer, önderler ölür, kalanlar sürdürürdü. Yok, bizde o da yok. Böyle olmayacaktı.

"Biliyor musun," dedi zayıf bir sesle, "sabah ikimiz de ölebiliriz."

Bekledi, konuşmadı Fikret. Duymadı veya hiç düşünmediği bir şeydi bu. Şimdi eylemi ertelemekten söz etse, karış çıkardı. Yapmak zorundaydılar, istemeseler de. Bu noktadan bile geriye dönebiliyorsa insan, en iyi hazırlanmış eylemin bile gerçekleştirilme güvencesi kalmazdı artık. Oktay Kayhan ne yapıyordur şimdi? Akşam yemeği ve sonrasında içmiş, uyuyordur; yarın ölürken ikimizi de öldüreceğini bilmeden. Düşünmemek gerek; düşünülürse yapılamayacak kadar az zaman kaldı, az kaldı.

"Olmaz öyle şey," dedi Fikret, sırtını ona dönerken artık uyuyacak gibi. "Sıkıştırılırsak eğer, ben oyalarım onları, sen git."

Gözleri kapanıyordu, biraz olsun uyumak. Mutlu gibiydi, üzölmüyordu artık en azından. Bir görevi yerine getirir gibi öleceklerdi sabah; Fikret mutlaka... ve ben de. Fazla düşünmeden, yapılması gereken buydu belki de.

VII

Oktay Kayhan geldi. Köşeyi iyice yavaşlayarak dönen minibüs biraz hızlanarak yaklaşıyordu. Önceden konuşmadıkları için yan yana duruyorlardı, birkaç adım uzaklaştı ondan. Bekleyip, şöför manevra yapamayacak kadar yaklaşıncaya çekecekti silahını. Çekişle çalışanların bulunduğu barakadan bir taksi çıktı hızla, minibüsü beklemeden döndü yola. İkisi birden geliyordu şimdi. Ne yapacağını bilemedi bir an. Toz bulutundan görünmüyordu ama, taksinin hemen ardındaydı minibüs. Silahını çekti artık beklenemeyeceğini düşünerek. Madeni bir ses duydu ardından. Fikret MAT'ı çıkarıp, şarjörü düzeltmişti. Takside iki kişi vardı önde; tamir için mi gelmişti, tamirhaneye mi aitti, şöför de faşist miydi belli değildi ve dehşet içinde bakarak geçtiler onlara. Oktay Kayhan'ı görür gibi oldu tozun arasından, iki kere ateş etti. Geçip gitti minibüs durmadan. Silahlarıyla bir süre kaldılar öylece, yavaşça dağılan tozun arasında ardından bakarak. Yaptıklarını görmeyen. Çekiş sesleri duyuluyordu yine. Çevresine baktı Cengiz; eskisi gibiydi her şey, sanki hiçbir şey olmamış gibi. Gidelim, dedi, hemen gidelim.

Hızlı hızlı yürüdüler köşeye kadar. Hiç kimse yoktu cadede. İçindeki paniği bastırmaya çalışırken sık sık arkasına bakarak yürüdü yine. Bir dolmuş gelse, yok. Mezarlık, aniden gelebilecek polis arabası, nefes nefeseydiler. Topkapı'da dolmuşa bindiler hemen, Aksaray. Kalabalık biraz yatıştırdı onu. Yine de taksiye bindiler zaman geçirmeden,

Taksim. İndikleri ara sokaktan İstiklal Caddesi'ne çıktılar, biraz ileride meydan. Ne yapacağını bilmiyordu. Ölmesi gereken insanın yaşayınca düştüğü boşluk. Kapalı mağazaları, sinemaları ve tenhaliıyla çirkindi cadde; yine de hoşuna gidiyordu yürümek. Bir şeyler mırıldandı Fikret, anlamadan durup baktı ona. Otomatik silahı zorlukla saklayabiliyordu ceketinin altında. Daha kurtulmadıklarını düşündü birden telaşlanarak, burada, İstanbul'da en çok polisin olduğu cadde. Git, dedi Fikret'e, akşam eve gelirim. Yine taksiye bindi Fikret. Ne yapmalı şimdi? Bir büfeden börek ve ayran alarak kahvaltı yaptı. Doluyordu meydan; güneş, insanlar, otobüsler, dolmuşlar, polis arabaları. Öldü mü Oktay Kayhan? Başına ateş ettim ama, bilmiyorum. Öldüyse eğer, birden, anlamaya ve korkmaya bile fırsat bulamadan olmuştur. Telefon etmeli, gazetelere. Ne söyleyeceğini düşündü bir an; ölmemiştir belki. Cezalandırdık derim. Hürriyet, Milliyet, Tercüman, Günaydın, yeter. Telefon numaralarını da almamıştı yanına. Kötü bir eylemdi bu; yeterli işbölümü, planlama, gerekli her şeyin önceden hazırlanması; hiçbirisi yoktu. Mutluydu yine de içindeki büyük yeterlilik duygusuyla.

Dört gazeteyi de alıp bir telefon kulübesine girdi. Santral-dan haber bölümü, örgütün adı, faşist Oktay Kayhan, cezalandırdık deyip kapatıyordu. Her telefondan sonra kulübe değiştirmesi gerekirdi önlem olarak. Aldırmadı, belliydi artık, bugün ölmeyecekti. Gazetelerdeki manşetleri düşündü: "Oktay Kayhan öldürüldü!" "Çayan Savaşçıları yine vurdu!" Bir gazete bazen böyle güzel başlık atardı; "İki kişi açık arazide eylem yapıp, yaya olarak kaçtı" altıyazısıyla. Sabahı beklemeden, akşam gazetelerini alıp okuyacaktı hepsini.

Ne yapacağını bilmiyordu şimdi. Pangaltı'ya kadar yürümeyi düşündü caddeden, oradan sonra yapabilecek bir şey bulacağını umarak. Sıkıldı vazgeçti. Niğde Yurdu'na gitmek

istiyordu. İstanbul'da faşistlere karşı önemli bir eylem yapılınca ilk basılacak yerd, ama bir şey olmayacaktı bugün. Dolmuşa bindi. Hiç değişiklik yoktu kentte, her sabahki gibi. Rahatladı iyice. Aslında hiç kimsenin kendisini tanımadığı bir derneğe gidip oturmak, konuşulanları dinlemek isterdi; yaptığını başkalarıyla uzaktan izler gibi. Birkaç saatte tüm İstanbul'da duyulurdu eylem. Onu tanımadan yanında konuşan insanlar, akşam veya sonraki gün gazeteleri okuyunca anlarlardı durumu belki. Taksidekiler tam olarak görmüştü ikisini de, mutlaka anlatırlardı polise ve belki adları da yazardı gazetelerde. "Polis infazcayı arıyor!" Güzel bir başlık; altta Oktay Kayhan'ın cesedinin veya kurşunlanan arabanın, yanda ise kendisinin fotoğrafı olmalıydı. Eylem kadar yapılış biçimi de etki yaratmalıydı.

Daha fazla insanla arabayı durdurmak; Tupamarolar gibi, kendi mahkemelerinin kararını okumak Oktay Aras'ın şaşkın, inanmazlık dolu yüzüne karşı. Onu da yapacağız, gelecekte.

Kantin kalabalık sayılırdı bu saatte. Belki yirmi kişi gazete okuyup, çay içiyordu değişik masalarda. Hiçbirisini tanı mıyordu. Kantinci de yeniydi. Boş bir masaya otururken birkaç kişinin kendisine baktığını hissetti; doğal, yabancı biri ve bu saatte. Yazın ceket giymesinden de Ruşkulanmış olmalıydılar. Aldırmadı. Biraz sonra iki kişi yanına gelip, birini mi aradığını sordular. Evet, dedi, Hami'yi. Adı duyunca yüzü değiştirdi soranların; yoktu, akşama gelirdi belki. Beklerim, dedi, gittiler. Çay içip, simit yedi bir şey yapıyor görünmek için. Bakmıyorlardı artık ona ve uzun zaman oturmak da zordu burada, kimseyi tanımadan. Gelecek, diye düşündü, yalnızlıktan doğan ve bugüne hiç yakışmayan tedirginliğini bastırmak için. Birazdan gelir Oktay Kayhan'ın ölüm haberi, kantinin ortasına bir bomba düşer gibi. Sessizce dinleye-

cekti konuşmaları; kim yapmış olabilir, iyi eylem, o kadar faşiste karşı iki kişi, hedefi vurmuşlar yalnızca, yaralı bile değil başkası ve yüzlerde gizlenmeye çalışılan korku. Bir gerekçe uydurarak çoğu bu gece kalmaz yurttan, faşistlerin veya polisin mutlaka baskın yapacağını düşünerek. Hami çok kızacaktı yine, İstanbul'da denetimlerinden olan yurtların en az bir hafta boşalmasından, belki bazılarının kapatılmasından veya faşistlerin eline geçmesinden dolayı. Oktay Kayhan'ın öldürülmesine karşı tepkisiz kalamazlar, saldıracaklar ve o zaman açıkça ortaya çıkacak çaresizliğiniz. İbrahim ne yapıyordur şimdi? Bitti o artık, henüz bittiğini bilmeden. Yarın beni nasıl vuracağını planını yapıyordur. Akşam olmadan öğrenir haberi ve gelmekten kaçmıyor yarın, korkar. Tek başına, hazırlıksız gitsem bile vuramazlar beni; gelen Cengiz değil, THKP-C.

Kalabalıklaşıyordu kantin; oturacak yer kalmamış, ayakta gruplaşmalar başlamıştı. Yeni gelenleri de tanıımıyordu. Hepsi Devrimci Yol'dan mı bunların? Kalabalığın arasında hiç kimse ona dikkat etmez ve hatta aynı masaya oturmuş üç kişi bile kendi aralarında okulla ilgili anlamadığı konularda konuşurken, tedirginliğinin arttığını hissetti. Ne kadar çabuk değişmiş her şey! Öğrenci hareketi iki büyük kapılı geniş bir salon, hiç boş kalmadan sürekli dolup boşalan. Onlar kalktı, başkaları oturdu; her yanı insan dolmuştu ayakta. Çay, sigara, tostların kızarmış yağ kokusu, uğultu. Hiç kimse haberi yok, sabah iki kişinin ölümü göze alarak gerçekleştirdiği İstanbul'u sarsacak eylemden. Bakmak istemedi saatine, daha zaman vardı ve gelecekti haber. Koyulaşan duvarla birlikte daha serbest konuşuyordu herkes; adlar, olaylar, örgütler, değerlendirmeler. Her yandan yakalayabildiği cümleleri dinliyordu, bu kalabalıkta kaç polis olduğunu düşünürken. Güldü küçümseyerek, öğrenci hareketi işte; kimse de onsuz yapamıyor yine de. Halkın Kurtuluşu ile süren sos-

yal- emperyalizm tartışması; Kurtuluş'la dergilerde karşılıklı olarak yapılan alaylı suçlamalı teorik eleştirilerden sonuç çıkmadı, Ankara'da iki kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan silahlı çatışmadan başka, Acilciler yine bir yazı yayınlamış Devrimci Yol'a karşı; herkes bize saldırıyor, en büyük örgüte. Okumamıştı Cengiz, hiçbirisini ve gerekmezdi; yapmak gerek şimdi. En önemlisi örgüt saflarında ortaya çıkan bölünmeydi. Devrimci Yol'un Mahir Çayan'ı savunmadığını söyleyerek ayrılanların ne yaptığı belli değildi şu anda. Kulak kabarttı iyice. İstanbul'da çoğunluk bizimle diyorlardı, ama olacak şey değildi bu. Henüz örgüt olmaya bile karar vermemişlerdi ve küçük silahlı mücadele gruplarından birisine katılırlardı belki de. Bilmediklerini öğrendi Cengiz, yeni grupları. Adana'da THKP-C kökenli "Koordinasyon Birliği" adlı bir örgüt çıkmıştı. Acilciler bölünmek üzereydiler. Ankara'da da yeni bir grup vardı Mahir Çayan'ı savunan. Turgutlu'daki grubun MLÖSB'ne katılacağı söyleniyordu -hiç duymamıştı ve olamazdı böyle birşey.- Yeni örgütler doğuyordu her yanda, hepsi de THKP-C'yi toparlamak isteyen. On beşe kadar saydı, karıştırdı sonra. Gülümsedi saklamaya çalışarak; istediğiniz kadar konuşun küçümseyerek, siz yoksunuz onların arasında.

Heyecanlandı kalabalık dalgalanınca. Kantine gireni görememişti, ama bir haber gelmişti. Yerinden doğrulur gibi yaptı masada oturanların ilgilenmemesine sinirlenerek. Hayır, o haber değildi, kapı yanında küçülerek sönen bir hareketlenme. Merkez binada yine faşistlerle çatışma çıktığını söylediğini duydu birisinin yanındakine. Oturdu, unuttu, herkes gibi yaparak.

Uykusu geliyordu, ağır bir yorgunluk. Şu haber gelse, gidip yatacaktı hemen. Kalabalığın gerisinden birisi. "Hami'yi soran arkadaş kimdi?" diye bağırdı. Büzüldü olduğu yerde,

kendine kızarak. Hami'den gizlenmek zorunda kalmak, gelseydi şu haber. Tekrar çağırmadı bağran. Gitmek istiyordu, ama oturmak zorundaydı. Kapıda mıydı, yukarıya mı çıkmıştı? Birşey soracaktım dese, görürse; vazgeçti, soracağı hiçbir şey olamazdı Hami'ye. Haber gelmeliydi şimdi. O zaman yüzüne bakarak, konuşmadan çıkıp giderdi. Anlardı Hami, haberdan çok yapanın burada olmasına şaşırarak.

Yurttan ayrılan kalabalık bir grubun arasında çıktı dışarıya. Devrimci Yol'dan ilk ayrıldığı dönemdeki eziklik gelmişti içine. Yalnız olmak o kalabalığa karşı ve en fazla aynı eylemleri yapabilmek onunla. Kızdı, adımlarını hızlandırıp kalabalıktan ayrılırken. Köşede telefon kulübesi vardı. Oktay Kayhan ile görüşecektim, kim arıyor, söylerdi bir ad öldürdüğü adamın telefona gelmesini beklerken. Ağır yaralı ve hastanede olmalıydı en azından. Vazgeçti orada olmaması gereken birini aramanın anlamsızlığını düşünerek. Gazeteleri beklemeli en iyisi. Gizli tutuyorlar belki de, ondan gelmedi haber. Caddede karşıya geçip dolmuşa bindi. Yapmak istediği yanlıştı, çok tehlikeliydi hatta, biliyordu, ama yine de... Topkapı'da durup sabah hızla yürüyüp geldikleri yola baktı bir süre Yalnız değildim, Oktay Kayhan geldi, ilk arabadakiler gördü bizi ve vurdum onu. Olmamış olamaz bu, vurdum. Gitmek oraya şimdi, araba yolunu izleyerek iyice yaklaşmak yurda ve belki de iyice soluklaşmış birkaç damla kan izi görmek yerde. Biraz yürüdü o yöne doğru, birden tenhalaşan yolda tedirginliği artarken. Hiç olmazsa polis arabaları dolaşıydu çevrede, yoktu. Döndü. Topkapı'da sık sık o yöne doğru bir şey görebilecekmiş gibi bakarak dolaşıp durdu.

İki akşam gazetesini de aldı, Tercüman ve Hürriyet. Beklediği gibi, yoktu. İllerde, ilçelerde çatışmalar ve ölümler, hükümet açıklaması, polis operasyonları yoğun aramalar, yakalananlar ve yoktu. Yurda haber gelmiş olsaydı önemsemeye

cekti, yarın yazarlardı nasıl olsa. Akşam, dün akşam gibi; değişmedi mi hiçbir şey ölümü göze aldıktan sonra bile? Hızlı hızlı yürüdü o yöne doğru. Yıkık duvardan mezarlığa girdi sonra; ağaçları, beyaz taşları geçti, otlara oturdu caddeden görünmeyen bir yerde. Silahını çıkardı, tüm mermileri boşalttı avucuna. Saydı, yeniden saydı, iki mermi eksikti. İki mermi eksikti ve kovanları, polis arayıp bulmadıysa eğer, hâlâ orada duruyor olmalıydı. Kalktı. Gazeteleri almadı yanına. Eylemi yapmışlardı, ama anlamadığı bir şey olmuştu sonra. Bildiklerinden çok daha önemli birisi miydi Oktay Kayhan, öldürüldüğünü devletten ve öldürenenden başkasının bilmemesi gereken. Böyle durumlarda polis hemen saldırırdı bulabildiği hedefe, öldürülenle ölü veya diri ele geçirileni birlikte açıklardı sonra. Fikret'le konuşması gerekiyordu bunu. Yeniden bindi dolmuşa. Haber olmayınca anlamsızdı her şey, sabah erkenden bulurum onu daha iyi, belki o zaman.

Işıklar yanıyordu. Minibüs Londra Asfaltı'ndan hızla inerken sola, küçük barakaların üzerinden uzağa bakmaya çalıştı. Aydınlıktı gökyüzü, yurdun ışıklarının hepsi yanmış gibi.

*

Polis arabaları; minibüs, otomobil ve kamyon, dizilmiş duruyorlar. Çoğu boş veya polisler uyukluyor içinde. Bir şey yapmak için değil de, varlıklarını göstermek için sanki. Yavaşladı, daha ileriye yürümekte kuşkuya düşerken. Şimdilik ilgilenen yoktu onunla ve iyi olmuştu bir tomar gazeteyi yanında taşımaması. Saat yedi bile olmadı daha. Erkenden kalkmış, tüm gazeteleri almış, hiçbir şey bulamamış ve atmıştı hepsini. Acele etmediğini özenle göstermeye çalışarak yönünü değiştirip uzaklaştı polislerden. Yukarıdan dolaşırım, Fikret uyanmamıştır daha. Gece bir şey olmuş burada, büyük bir olay. İki itfaiye arabası çıktı evin olduğu sokaktan. Heyecanlanarak yürüdü, ama arka taraf da tutulmuştu, yaklaşamıyordu sokağa. Bizim ev mi basılan, Fikret yakalandıy-

sa mahvolduk! Ne yapacağını bilemedi bir an, durumu öğrenmeden de uzaklaşamazdı buradan. Kalabalık toplanıyordu yavaşça, içinde kimin ne olduğu belli olmayan. Evi uzaktan bile göremezdi artık, birazdan sivil polis dolar heryan. Gördüğü ilk büfeye gidip sigara aldı.

"Ne olmuş burada böyle?"

"Gece duymadın mı abi?" dedi onun yaşlarındaki büfeci. Hayır, duymamıştı, işten yeni geliyordu çünkü. Gizlemeye çalıştığı artan bir tedirginlikle dinledi çatışmanın gece yarısından sonra başlayıp birkaç saat sürdüğünü, evde yangın çıktığını, polisin ancak bomba atarak içeriye girebildiğini ve bir kişinin kollarından çekilip yerde sürüklenerek dışarıya çıkarıldığını; gündüz gibi aydınlatılmıştı tüm sokak, gördüm hepsini. Gece televizyonda izlediği maçı anlatıyordu sanki. Uzaklaştı oradan; birden yaklaşıp konuşmalarını dinleyen, orta yaşlı, takım elbiseli ama kravatsız, ince bıyıklı adamlarla ilgilenmiyormuş gibi görünerek; baktıkça üzerine gelir bunlar.

Fikret öldü veya yakalandı ağır yaralı olarak. Bu kadar çabuk, nasıl, demek dün gece gelseydim ikimiz de... Baskın, tuzak ve ölümle birlikte yürüyordu, öylesine tetikte ve kuşkucu. Nasıl buldular bu evi? İzleme, olamaz, eylemden önce saldırırlardı o zaman. Bir gece önce olsaydı baskın, sabah, ikimizin de ölebileceğini düşünürken. Teslim olun, çarpışacaklardı kurtulma şansları olmadan. Fikret iyi direnmiş azıcık cephaneye karşın. Belki de iki kişi olduğumuzu sanıyorlardı içerde ve onun için yavaş hareket etti polis, kendini tehlikeye atmak istemeden.

Şişli'ye kadar yürüdü. İzleyen yoktu, öyle sanıyordu, ama huzursuzdu yine de. Nasıl buldular bu kadar çabuk, benden başka kimse bilmiyor bu evi. İhbar veya Fikret'i izlemiş ola-

bilirlerdi bir dernekten çıktıktan sonra. Dikkat etmezdi o böyle şeylere. Durdu, bir vitrine bakıyor gibi yapıp yüzünü caddede yürüyenlerden gizleyerek, içindeki paniğin görülmesinden korkarak. Nedeni bilinemeyen baskın, yakalanma, ölüm ve ardından süreklilik; olmasa bile olduğu izlenimini yayarak. Ne yapmalı şimdi? Fikret öldü veya yaralı ve sorguda. Her şeyi biliyor o, benim evden başka! Kızdı, çaresizliğini hissederken. Kaç kere karar vermişlerdi tersini yapmak için, ama kendiliğinden oluyordu böyle. Yöneticilerden birinin yakalanması ve çökmesi her şeyin. Çatışma sabaha karşı bitmiştir. Belki yaralı olmasına karşın direniyordur sorguda, çözüldü veya. Akşama kadar herkesi toplarlar o zaman, benim dışımda. Haber verebilirdi, en azından bir bölümüne, en yakın Okmeydanı'ndaki ev. Otobüse yürürken vaçgeçti, yakalanmayan tek kişinin basılıp içinde karakol kurulmuş evde tuzığa düşeceğini düşünerek. Yapılacak hiçbir şey yoktu, akşam gazetelerini beklemekten başka. Daha önce belki radyo söyler de duyardı herkes. Saatine baktı. Fikret inatla direniyordu belki de, sabah onun geleceğini, olayı öğreneceğini ve evleri boşaltacaklarını düşünerek. Koşarak yetişti otobüse, akşama kadar dolaşamazdı parça parça yıkılışlarını uzaktan izler gibi düşünerek. Çok tehlikeliydi yaptığı ve belki de bitecekti her şey.

Basılan evin sokağı gibiydi burası da; evler, kaldırım, yol, her şey yarım yapılmış. Bekleyen, içinde birkaç kişi bulunan arabalar, sokağın iki yanından evi gözleyen tipler yoktu. Bir kadın vardı yalnız pencereden sarkan ve neye baktığı belli olmayan. Polis, geldiyse eğer, evde bekler zaten. Korkuyor muydu, hayır. İçinde aldırma ile bastırılan, olabilecek her şeye hazır olmaya çalışan gerilim vardı yalnızca. İçeriye girdi, ilk kat, sağdaki daire, gözlerinin karanlığa alışması için bekledi biraz, çekti silahını. Dinledi. Hiç ses yok. Sırtını duvara dayayıp öteki kapıları da gözlemeye çalışırken uzanıp

çaldı zili. Ses sönüp gitti, sessizlik yine. Uyuyorlar mıydı, kimse yok muydu, belli değildi. Yeniden çalmadı zili, istemediği kişilerin duymasından çekinir gibi. Yavaş hareketlerle kağıt kalem çıkardı cebinden. Görmeden, her harften sonra yeniden dinleyerek çevreyi, "Fikret yakalandı. Dikkatli olun." yazdı. Kağıt bitmişti birden, C'yi zor sığırdı sonuna. Kapının altından itti içeriye, yavaşça eğilip birden doğrulmanın arasında. Sokağa çıktı. Garip bir araba geliyordu karşıdan, içinde üç kişi. Ona baktılar, eve de. Polis olduklarını düşündü adımlarını hızlandırırken. Notu bulurlarsa daha da kötü olur evdekiler için. Başkaları da gelmeli birazdan, onlar polisse eğer. Dönüp bakmak istedi, izliyorlarsa kendini ele vereceğini düşündü sonra. Koşar gibi yürüyordu artık içinde birden büyüyen panikle. Dolmuşa bindi nefes nefese, dönüp baktı sonra, izleyen yoktu, hiç kimse yoktu. Garip, çok garip. Birkaç durak sonra büyük bir rahatlık çöktü üzerine, yalnız oturduğu minübüsün arka kolduğunda kapanan gözleriyle. Bitti, akşama kadar yapacak şey yok artık. Birkaç ev daha vardı gidilmesi gereken, ama her şeyini tüketmiş gibi hissediyordu kendini, artık en küçük hareketiyle bir felaket olacaktı sanki Başkası bu kadarını da yapmaz. Bir köşede beklemek gerekiyor şimdi. Bakalım ne olmuş ve nasıl gelişecek? Dün, bu saatlerde Fikret geçti buradan. İki günde üç kere ölmedim. Ölüm gelmiyor buluşmaya. Garip, çok garip.

VIII

Cengiz, Cennet Mahallesi'ne gitti, koltuğunda akşam gazeteleri. Küçük kır kahvesini buldu kolayca, oturdu, Kahveci akşam olurken gelen bu yeni müşteriye baktı garip, belki kapatacaktı, vazgeçti, istenilen iki kişilik semaveri hazırlayıp koydu masaya. Hemen yakınındaki ağaçlarla ilgilenmedi, arkalarında pusu kurulmuş muydu veya bekleyen var mıydı nişan almayı düşünerek, değmezdi; bugün ölmeyecekti, ama ölmüştü Fikret. Kahvecinin meraklı bakışlarına aldırmadan açtı gazeteyi masaya semaveri kenara iterek. Anarşistin sonu! Büyük fotoğrafta kanlar içinde Fikret; çatışma saatlerce sürdü, bir ihbarı değerlendiren güvenlik güçleri, evde birkaç kişinin daha olduğu ve kaçtıkları sanılıyor karanlıktan yararlanarak, tüpgazı da ataşe veren anarşist, teslim olmadı. Haberin sonunda ölen militanın Çayan Savaşçıları'ndan olduğu ve uzun zamandır arandığı açıklanıyordu bir polis şefi tarafından.

İyi bulmuştu gazeteyi ilk okuduğunda; operasyonun yayılma tehlikesi yok, iyi savaşmış Fikret, örgütün adı da var, birkaç kişi de kaçtı deniliyor üstelik. Eylem grupları dağıldı, bittiler diyenler ne söyleyecekler bakalım şimdi? Bizim de bir ölümüz var artık!

Büyük ölüleri vardı her yıl küçük de olsa bir eylem yaparak andıkları; Mahir Çayan, Ulaş Bardakçı, Hüseyin Cevahir, Deniz Geçmiş, Yusuf Aslan, Hüseyin İnan, Sinan Cem-

gil ve Kızıldere şehitleri; ama kendi ölüsü olmamıştı hiç bu yeni örgütün. Kahramanlığı, özverisi, düşünceleri ve kişiliğiyle simgeleri olacak bir ölü. Acilcilerin, Eylem Birliği'nin var, MLÖSB'nin yok ve bizim de var artık.

Amaçları durmadan büyüyordu Fikret'in öldüğünü öğrendiğinden beri; örgütün yeniden ve daha iyi kurulmasını sağlayacak bir ölüm bu. Hiç yazı yazmamıştı Fikret, ama el yazısıyla birkaç kısa notu olacaktı Kemal'deki dosyalar arasında. Üzerinde çalıştığı bir yazı basılan ve yanan evde yok olmuş olabilirdi. Fotoğrafı da olacaktı bir yerlerde; hemen bir afiş ve bildiri, ardından da mutlaka bir eylem yapmalıyız, her yıl öldüğü gün tekrarlanacak olan. Fikret'le büyüyecekti Çayan Savaşçıları, mahvoldu İbrahim. Çatışma sırasında evden kaçanlardan birisinin ben olduğumu düşünmüştür doğal olarak, ötekilerin kim olduklarını merak ediyordur sıkıntı içinde. Bölündükçe, öldükçe çoğalıyor bunlar. Gazeteyi katladı gülümseyerek. Bakmak istedi çevresine, vazgeçti sonra; korktuğunu sanır gözleyip haber götürecek olan, varsa eğer, ama gelemes o. Ben polisin kuşattığı evden kaçtım İbrahim, çarpışarak, senden mi korkacağım.

Öğleden sonra, akşam gazetelerini bekler ve Şişli'den Taksim'e, oradan Galatasaray ve Tünel'e kadar amaçsızca, hiç kimseye ve hiçbir şeye aldırmadan yürüyüp geriye dönerken, birdenbire karar vermişti buluşmaya gitmeye. Niğde yurduna, herhangi bir derneğe, yalnız başına eve veya başka bir yere gidemezdi, istemiyordu. Bir hesabı kapatmak bu gece, kimse ödemedi, gelmeyecek İbrahim, ama benim için. Gazeteleri almıştı sonra, bocalayıp şaşırmıştı kendine, üzülmesi gerekmez miydi, karar veremiyordu fotoğrafa bakarken. Yüzü kan içinde, ne düşünüyordu ölürken, belirsiz. Rahattı mutlaka, görevimi, yapılabileceklerin en iyisini yaptım, artık o sürdürsün. Gerekir mi üzülmem, öldü Fikret, pek

çok sorunu çözerek. Seviyordu onu, iki kişiydim, öldü birisi, Cengiz'den Cengiz'e Çayan Savaşçıları şimdi. Ne garip, üzül-müyorum. Öyle bir yere çıkardı ki beni Fikret, yukarısı yok ve insan ancak tek başına ulaşabilir buraya. Her şey olunan yere bıraktım seni, her şey ol sen de. Çevresine baktı, buraya geldiğimi bilseydi çok kızardı mutlaka. Ateş etseler şimdi, yaklaşmaktan korkarak; yaralansam bile yeter onlara, yakalanırım, kaçamadan. Ne endişe ne korku kapladı içini; inanmıyordu geleceklerine, ateş edeceklerine, vurabileceklerine, vurulsa bile yaralanacağına. Ölmeyeceğim ben, ölü-mü istemedikçe. Kahveci zayıf birkaç ampulün ışığında masaları siliyordu sık sık ona bakarak. Gitmeli mi, buluşma sa-ati geçti, gelemeydi, gelmeyi bile düşünmedi belki. Yazılar okunmuyordu artık, fotoğraf silikti. Kalktı içine endişe dol-masını engelleyemeden, şimdi... Gazeteleri almadı. Tek ba-şınaydı artık, her şey için ve her şeye karşı.

Gökyüzü yıldız dolu, belirginleşiyorlar karanlık arttıkça. Büyük bir dikkatle hareket etmeliydi artık, tüm yıldızlar ona bakıyormuş gibi. Yalnızım, mutluyum, istemesem de. Çok iş var yapacak. Sevdiği sözü hatırladı birden; yıllar önce bir dergide okuduğu, yalnız onun için bir defter alıp içine yazdığ-ı, sonra insanların unuttuğu sözü: Dünyada her şeyi göze al-mış insandan daha tehlikeli silah yoktur. Yıldızlar bakıyor, herkes bakacak yakında. Bir ordunun bile yapamayacağı, kar-rarlı ve becerikli tek insan gerektiren işler vardır. En büyük suikastleri bir kişi yapar, casusluğu ve en iyi korunan binala-ra girmeyi de. Büyük güvenlik örgütleri tek kişilik düşman-dan korkar en fazla; ne yapacağı, nerede olduğu bilinemez onun. En büyük önlemlerin arasından sızar, vurur ve sarsar. Bilinen kısıtlamalar yoktur onun için. Tartışmaz, başkası yoktur çünkü; güvenmez ve güvenilmez de bu nedenle. Kor-kuları ve kuşkuları yoktur başkalarıyla ilgili. Yakalansa, sor-gulanamaz, yoktur ele verecek kimsesi. Sayıların üzerinde

aritmetiğin kurallarının işlemediği yerde yaşar o. Yalnızca öldürülebilir, düşmana zafer duygusu vermeden; bir kişi ve hiç bitmez bunlar. Her şey sana bağlı artık Cengiz, her şey.

*

Sabah büfeye gitti erkenden, evde ne varsa Kemal'den istemek için. Bildiri yazacak; Fikret'in fotoğrafı, altında "Anısı mücadelemize önder olacak,kanı yerde kalmayacak" -dün gece karar vermişti buna- yazılı ve Çayan Savaşçıları imzalı bir afiş hazırlayacak, sonra Okmeydanı'ndaki eve gidecekti. Hemen mermi bulmak gerekiyordu iki boş silah için, teksir makinesi, ardından da para. Hiçbir düşünce yoktu kafasında, ama konuşacaklar ve birkaç gün içinde de yapacaklardı hepsini. Gazeteleri almış, bakmış ve atmıştı, dünün tekrarını okumadan.

Kemal korktu önce onu görünce. Konuşamadı bir an. Böyle dolaşması doğru muydu, polis her yerde onu arıyordu. Öyle mi, bilmediği bir şeyi dinler gibi baktı yüzüne. Hayranlık ve sevinç gördü. Ne çabuk değişti insanlar! Çok dikkatli olmalıydı, Fikret yoldaş büyük kayıptı zaten. Öylece durdu, neden geldiğini unutarak. Dün gece bir el dolaşmıştı sanki İstanbul'u, o yorgunluğun ve tek olmanın verdiği rahatlıkla gözlerini kapayınca karanlığa düşer gibi uyurken; haberi herkese yayarak, ilişkileri değiştirerek. Kafası karıştı, almaya gelmişti buraya; dosyaları, kitapları, her şeyi isteyecekti onda kalan; vermek istemezse - olabilirdi- silahı çekip götürcekti eve. Canı sıkıldı, bitirmek için geline bir ilişkinin doğuşu yeniden. Çevresi sarılıyordu yine, iyi geçinmek zorunda olduğu insanlarla. Okmeydanı, Sarıyer ve Fikirtepe'de üç evde kalanlar ve onlarla ilişkide olanlarla birlikte elli kişi vardı en az. Sorun değildi, daha bilmedikleri olsa da. Onu çok daha alt düzeyde tekrarlayacak insanlardı onlar, bunlar gibi değil. Sertçe isteyip, alıp, bitirmeyi düşündü her şeyi. Büfede sıcağı içecek satmadıkları için özür diler gibi konuşup, önüne sandviçleri yığan Kemal, hayrandı ona, bunun için her an ye-

ni bir neden bularak. Gazetelerde fotoğrafı da çıkmıştı belki, böyle dolaşması... Söylemedi, yoktu, sorar gibi baktı ona, nereden biliyordu olanları gazetede okumadan? Yılmaz gelmişti gece -bakışları sertleşti, sonra- onunla görüşmek istiyordu mutlaka. Örgüte dönmeye karar vermişler, öğleyin bekleyecek, her gün, sen gelinceye kadar.

Demek öyle, gitmeliydi buradan, hemen. Evden nasıl kaçtıklarını sordu Kemal. Bir şeyler söyledi ona, kendisinin de anlamadığı; istemedi, evet, gelecekti sonra, uzaklaştı oradan. Arkasından baktığını bildiği için dolmuşa bindi hemen, indi bir durak sonra. Yürümek, nereye, buluşmaya gidecek mi; teksir makinesi, eylem kadrosu, belki de para; sorunlar çözüldü birden. Sonra, her şey eskisi gibi mi olacak yeni bir ayrılığa kadar? Onun hatalarını arayan, başkalarını söylediği her şeyin etkisinde kalan, İbrahim'le ilişki içinde Yılmaz. İbrahim! Durdu. Onunla anlaşarak geri dönüyor belki. Dün gece görüşmüşlerdir gazeteleri okuduktan sonra, ben onu beklerken. Korktular daha da büyük eylemler yapacağımızdan. Demek sarsılmış İstanbul dünden beri; saatler süren çatışma, kahramanca ölüm ve polis çemberini yarıp kaçan birkaç kişi. Niğde yurduna gitmenin tam sırası şimdi. Onu beliyor sanarak yanında duran dolmuşa bindi. Ne düşündüğümü öğrenmek istiyorlar, daha önce yapmak veya engellemek için. Benimle kaçanları soracaktır önce, kim bunlar? Her gün bekleyecekmiş, ben gelinceye kadar. Gitmeli buluşmaya, tokat gibi birkaç kısa cümle; söylemişim değil mi, biz yaparız diye, ihtiyaç yok size. Dönüp uzaklaşmalı sonra, bunu anlatsın İbrahim'e.

Dolmuş Topkapı'ya yaklaşırken sağna baktı; mezarlık var ileride, sokak, yurt. Ne oldu Oktay Kayhan? Gazetelerde aramamıştı onu, ama olsaydı okurdu mutlaka. Ölseydi yazarlardı veya birşey oldu henüz bilmediğimiz. Ne kadar.

uzakta kalmış bir eylem şimdi. Fındıkzade'de inmedi yurda gitmekten vazgeçerek. Bir efsane gibi konuşuluyordur, Hami görünmez ortalıkta böyle zamanlarda.

Nereye gitmeli, Okmeydanı'na veya buluşmaya Taksim'e. Evdeki üç kişi büyük saygıyla dinleyeceklerdi onu, hele basılma olasılığı olan eve uğrayıp not bırakması, önderin en zor koşullarda bile onları düşünmüş olması, iyice artıracaktı değerini. Onlar coştukça anlatacaktı coşarak ve sıra yapılması gereken işlere gelecekti birkaç saat sonra. Hemen bulunması gerekenleri sıralayacaktı Cengiz ve eylem için de bilgi gerekti. Fikret'in ölümünden sonra sessiz kalamayız. Ona, örgüte büyük bir inançla bağlıydılar, ama o kadar. Fazlası beklenemezdi onlardan. Her şeyi ben yapmalıyım. Küçük bir yeri soysam tek başına, artık ne çıkarsa, parayla mermi alırız, ardından daha büyük bir soygun ve eylem için de bilgi toplanmış olur bu arada. Sonra hızla büyüyecekti örgüt, o artık iyice yorulunca. Öleceğim o zaman, gelişmeyi daha da hızlandırarak. Fikret başladı, ben bitirdim, kuruluş dönemi geride kaldı artık. Sonrasını da yaşamak çok olur bir insan için.

Rezillikle döşenmiştir unutulmaz bir kahraman olmanın yolu. Tek hata yeter mahvolmak için, küçük bir işyerini soyarken yakalanmak gibi. Örgüt de, sen de bitersin. Başarılı ol, ilerle, büyük sonuç unutturur oraya nasıl gelindiğini, ve bazı şeyleri yalnız sen bilirsin zaten. Gidelim bakalım, her gün bekleyecek olan adama. Ne kötü, en yeteneksizler insana en fazla bağlı olanlar.

Yılmaz buluşma saatinden önce gelmiş bekliyordu. Acele etmeden yaklaştı, gözlerini ondan ayırmadan. Orta boylu, etine dolgun gösterişli gövdesi yıpranmış gibiydi son gördüğünden beri. Yüzüne baktı; uykusuz, yorgun, mahvolmuş adamlar. Sevindi onu görünce ve bunu özellikle göstermek

istiyormuş gibi geldi Cengiz'e. Beklemiyordu beni, bugün gelmekle hata ettim, birkaç gün geçecek, haber yollayacaktı, sonra... Aynı ağaçlı yolda yürüdüler, sabahın ılık ve güzel havasında. Ne güzel olmuş burası, sessiz ve gölgelik. "Evet," dedi, "benimle görüşmek istemişsin, fazla zamanım yok, birazdan gitmem gerek ve burası da iyi bir yer değil konuşmak için."

Telaşla yanıtladı Yılmaz; doğrudu, hata yapmıştı burasını seçmekle, Fikret yoldaşın ölümünden beri değişmişti koşullar, çok dikkatli olmak gerekiyordu artık. Aynı sözcüklerle konuşuyorlar ve İbrahimden söz etmedi daha. İstanbul çalkalanıyordu, belki de tüm ülke, Çayan Savaşçıları'nın kahramanlığı ve başarısıyla. Her eylemde bir hata bulan Devrimci Yolcular bile susmuştu şimdi. Diğer yoldaşlar da iyiydi değil mi? Başıyla onaylamakla yetindi Cengiz. Yaralı bile yoktu demek! Alçak bunlar! Kaçanlardan biri yakalansaydı sonra, yaralı olduğu için, bir doktor ilişkileri bile yokmuş derdiniz hepiniz. Konuşmadı. Bunlar seni neden ilgileniyor der gibi baktı ona. Artan bir telaşla hata yaptıklarını söyledi Yılmaz. MLÖSB'den doğru bir ayrılma kararının ardından, Beyhanlar eylemine de katılmalarına karşın, bağımsız kalarak sonra, hata yapmışlardı. Çayan Savaşçıları'nın kendini böylesine kanıtlayabileceğini düşünmemişlerdi. Ne kadar yüksek bir yer burası. Evlerin damları üzerinden Boğaz görünüyor ve gemiler. İncecik sokaklarda yürüyen önemsiz insanlar. Durmadan konuşuyordu Yılmaz örgüte yeniden alınmayacakları endişesiyle. Boş durmamışlardı geçen zamanda, THKP-C düşüncesini savunan birisi kız, yeni birkaç kişiyle ilişki kurmuşlardı, silahları vardı ve bir gruptular işte, ama ciddi bir örgüte katılmaktı hepsinin düşüncesi.

"Sen bana daha önce de haber göndermiştin" dedi. Onu istiyordu.

Evet, İbrahim aramıştı onu ve aracı olmasını istemişti Cengiz'le görüşmek için. İki silahlı mücadele örgütü önderinin biraraya gelmesini heyecanla karşılamıştı Yılmaz ve bilmiyordu sonrasını.

"Gelmedi."

Utandı, sorumlu kendisiymiş gibi. Hiçbir konuda ciddi değildi İbrahim ve devamlı söz veriyordu yalnızca. Onun bilmediği şeyler anlattı; ayrılıktan sonra girdikleri bir eylemde nasıl korkakça davrandığını, onun yüzünden hiçbir şey yapamadan kaçtıklarını ve bu nedenle birkaç kişinin daha ayrıldığını... Teslim oldu Yılmaz, her şeyiyle, teslim alan yok yalnız. "Gitmem gerek" dedi, sertçe sözünü keserek, yakından ilgilendiği bir konuda ondan bilgi alıyor görünmek istemeden. Yorgunluktan sarkmış yüzüne baktı. Birden, iyi giyinmeyi seven, giysileri gösterişli davranışlarının tamamlayıcısı olan olan Yılmaz'ın, kirli bir kot pantolon ve iyice buruşmuş bir gömlekle olduğunu fark etti. Bunlarla uyumuştur mutlaka, yatmışsa eğer. İsteklerini söyledi kısaca, emir gibi. Tüm ilişkilerini toplamalı ve uygun bir yer bulmalıydı toplantı için. Konuşacaktı hepsiyle ve oradaki duruma göre örgüte katılmaları düşünülebilirdi ancak. Yılmaz'ın utangaçça uzattığı, görünüşünden alacağından fazla olduğu belli olan parayı saymadan koydu cebine ve bırakıp gitti onu orada.

Aynı yokuş değil mi burası, evet. Ne kadar çabuk geçiyor dönemler, art arda. Yıkılışın eşiğinden daha güçlü yeniden kuruluş. Bitişe yaklaştığımız oranda daha büyük atak yapıyoruz. Bitti hepsi; Hami, İbrahim, Yılmaz, ötekiler; bir sen kaldın Cengiz. Örgüt, mücadele, kahramanlık, önderlik, sensin her şey. Ötekiler sen olduğun için var, uzantılar gibi. Herkes sana bakıyor, seni konuşuyor, düşünüyor; haydi bakalım.

IX

"Fikret yoldaş" dedi, ağır bir sesle, "hayatını bu örgüt için verdi. Onun özverisi ve kararlılığı hepimize örnek olmalıdır." Sekiz kişi var odada, Yılmaz ve Ekrem ile birlikte. Bu kadar mı, bazı ilişkilerini saklamış olabileceğini düşünüyor; öyle olsun, bunlar bile kalmayacak elinde. Yirmi kişi olsalar, birkaç silah, para, teksir makinesi, biraz eylem deneyimi; başlangıçta bir silahlı mücadele örgütü için çok bile. Yapmıyor ama; cesareten fazla bir şey ister bu; çıkıp ortaya meydan okumak. Ercan önüne bakıyor, Yılmaz'a dönük değil yüzü her zaman olduğu gibi. Bitti o, kim gider artık peşinden.

Sessizlik, herkes biten sözlerini düşünür gibi. Başının biraz üzerine kadar inen sigara dumanı bile kıpırtısız. Fikret yoldaş, O, herkes ölemez O'nun gibi.

Çatışmayı anlattı. Gece salonda oturuyorlardı. Toplantı bitmiş, iki kişi de gitmişti hatta -çok düşünmemişti ne anlatacağı hakkında ve iki kişi eklemek zarar vermezdi kimseye- birden silahlar patladı. Camlar parçalanırken kendilerini yere atmışlar, ışık sönmüştü. Hemen bir durum değerlendirmesi yapmışlardı kurşunlar yağarken ve onlar cevap verirken. Karanlıkta göremiyorlardı birbirlerini, Fikret'teydi otomatik silah ve birden, siz gidin, dedi. Birazdan hiçbirimiz gidemeyeceğiz. Kısa bir tartışmadan sonra, iki kişi arka odanın penceresinden bahçeye atlamışlardı. Arkalarından bağırarak ve ateş edenler olmuştu ama, kurtulmuşlardı düşüncelerini evde bırakarak. İyice uzaklaştıktan sonra bile duyuluyor-

du silah sesleri, çatışma aralıklarıyla sürüyordu hâlâ. Gerekeni yapmıştı Fikret, sonuna kadar çarpışmış ve evdeki tüm belgeleri de yok etmişti.

Sustu. Sayıyı çoğaltmakla hata mı yapmıştı acaba, kalan dört kişiden biriydi sonunda ve olmasa da olurdu belki de.

Kız başını kaldırıp baktı ona, önemli bir konuda karar vermiş gibi. Adını öğrenmemişti. Uzun boylu, pantolon ve gömleği içe çökecek kadar zayıf, ama iri kemikli yüzüyle ilk bakışta tersini düşündüren bir kızdı. Göstermemeye çalışarak gülümsedi. Her silahlı mücadele örgütünün basının adlandırdığı bir kız militanı vardı; Bombacı Leyla, Akrep Nalan, Tomsonlu Zeyno. Buna ne ad takarlar acaba? Her türlü eyleme katılabilirdi o, konuşmadan anlamıştı bunu ve hemen sevgilisi olarak yazılacaktı gazetelerde. Yan yana basılan fotoğraflarında başka kimsenin anlamadığı bir amaca bakan iki insan ve birlikte ölürüz belki.

Yılmaz bir şeyler söyledi anlamadığı, o da dinliyordu bakışlarını çevirirken. "Çayan Savaşçıları" diye başladı sözünü keserek -birden yükseliyor umut, ama Yılmaz tanıyor onu, ben değil-" yeni bir örgüt sayılır. Kısa zamanda büyük başarı kazandık. Bu aşamaya içerde ve dışarda amansız bir mücadele vererek geldik." Yılmaz'ın yüzü karıştı. Kalkmak, tuvalete gitmek veya çay getirmek, başka bir şey yapar görünmek istiyor ama, kımıldıyamıyor bir tür türlü. İlgiyle dinliyor kız. Anlattı, İbrahim üzerinde özellikle durdu. Örgütü zayıflatma çabaları, bundan etkilenenler, hiç bitmeyen söylentiler, şimdi susmak zorunda kalmıştı herkes, ama uyanık olmak gerekiyordu yine de.

Yılmaz kıpırdıyor yerinde, konuşmak istiyor hemen, izleyicisi gibi. Kimse ilgilenmiyor onunla, kız da, anlattıkları düşünülürken.

"Ciddiye alan yok ama" dedi güvensiz bir sesle, "yine konuşuyor İbrahim. Fikret'in MLOSB'ne geri dönmek üzere

olduğunu, ölmeden bir gün önce görüştüklerini, onun Çayan Savaşçıları'ndan sayılamayacağını, hemen ölümüyle ilgili bir afiş hazırladıklarını ve kariyeristliği belli olan Cengiz dışında evden kaçan diğerleriyle görüşmeye hazır olduğunu söylüyordu her yanda.

Sarsıldı saklamaya çalışarak. Fikret, yapabilir mi bunu? Birlikte eyleme girdik, ölecektik! Herkes bekliyordu konuşması için. Sesi titrekti başlarken -Görüşmüştür, bu kadarını uyduramaz İbrahim, ama ölmeye gelmek benimle, nasıl olur! "Fikret yoldaş için" dedi, "asılsız söylentiler yayılmasına bu örgüt izin vermeyecektir." İlk günün şokunu atlatmıştı İbrahim ve en kötü yerden vuruyordu, onlardan değil Fikret. Kuşku girdi kafalara bir kere, yine tam güvenemiyor insanlar. Oktay Kayhan eylemini yazsaydı gazeteler! Anlat-sam, inanmaz kimse şimdi. Gereken yapılacaktı. Bilmiyordu ama, yalanlamanın ötesinde bir şey yapmak gerekiyordu hemen.

Yılmaz'ın yanında oturan kısa boylu, esmer, yaşı mutlak yirminin altında, tam gelişecekken olmamış da öyle kalmış kadar çelimsiz birisi mırıldandı, konuşmak ister gibi. Yılmaz, anlat dercesine cesaretlendirdi onu. İlişkilerinden birisi bu mu, çocuk!

MLÖSB'den iki kişi sık sık rahatsız ediyordu onu. Hele dün. Çayan Savaşçıları'na katılacakları duyulduktan sonra, tehdit etmişlerdi açıkça. Arabayla babasının dükkânına mal taşıırken -şoför demek, çok iyi!- durdurup, zorla تنها bir yere götürmüşlerdi. İstedığı örgüte, hatta Devrimci Yol'a bile katılabilirdi, ama onlara asla. MLÖSB, bunu kendisine karşı yapılmış bir hakaret olarak kabul edecekti. Ona göre davranmalıydı. Silahlarını da göstermişlerdi özellikle, yakında yine geleceklerini söylerken.

"Bu iş burada biter" dedi, Cengiz ayağa fırlarken. Silahını çekecekti, vazgeçti sonra. Onlar çatışma çıkmasın diye çaba

gösterdikçe saldırıyordu oportünizm ve bunlar son çırpınışıydı artık. Kimdi İbrahim ve o örgütten olanlar? Faşistlerle uğraşmanın dışında iş yapabilmişler miydi bugüne kadar? Değil çatışmak, polis arabasını görünce yolunu değiştiren adamlardan başka ne beklenirdi? Gördüğü yerde vuracaktı İbrahim'i -göstermemiştii ama, anlamıştı herkes iyi bir silah olduğunu.- Bu arkadaş, neydi adı, Cezmi, evinde kalmayacaktı artık. Yılmaz yer bulacaktı ona, hemen. Yüzüne sevinç yayıldı Yılmaz'ın kendisine görev verilmesinden dolayı. İstanbul'da kim, nerede MLÖSB'nin Fikret'le ilgili bir afişini görürse, sökecekti hemen. Silahların paylaşılması, eylem için bilgi toplanması, yeniden ne zaman ve nasıl görüşecekleriyle ilgili birkaç kısa emir daha verdi. Şimdi aralıklı olarak, ikişer ikişer ayrılmalıydılar evden. Herkes hareketlendi birden; örgüt bu işte, hayranlık ve canlılık. Yılmaz'a işaret etti kalması için, Ercan da ayrılmadı kendiliğinden. Canı sıkıldı, ama git demedi ona. Mutlu görünüyordu Yılmaz, geçmişin fazla konuşulmadığı ve örgüte kendiliğinden yeniden katıldığı toplantıdan sonra. Yapmayacaktım, alacaktım tüm ilişkilerini, oldu birden, İbrahim gelince. Yeniden söyledi; aramayacaktı onu, ama gördüğü yerde... Yeni bir eylem grubu kurmaları gerektiğinden söz etti. Hemen kabul ediyordu Yılmaz, sormadan, boşluk aramadan. Şoförü eylem için hazırlamalıydı ve sonra, söz arasında söyler gibi, o arkadaşla görüşsem iyi olur, dedi. Yılmaz'ın anlamamasına canı sıkıldı, başka kim olabilirdi? Her şeyi yapabilir gibi görünüyordu o, ama konuşulmalıydı birlikte eyleme girmeden önce. Gülay! Başka bilgi vermedi Yılmaz. Sormadı yeter o güne kadar. Gülay!

Ayrılmadan önce, Oktay Kayhan'dan söz etti, birden aklına gelmiş gibi. Yılmaz araştırmalıydı bu adamın ne durumda olduğunu, gerekiyordu, o kadar. Anlatmadı meraklı bakışlara karşın.

Evden çıkınca çevreye baktı, yoktu. Şimdi konuşabilseydik keşke. Birikmiyor hiçbir şey, ilerledikçe yıkılıyor geçmiş. Dün bile yok artık. Merdiven gibi, basıp üsttekine çıkmak zorundasın, yalnız ve artan bir hızla. Kayboluyor basamak hemen, düşersen duramazsın orada. Demek kuşklar içinde insan, kim ağır basarsa o yana gidiyor, her gün yeniden karar vererek. Fikret'in MLÖSB'ne dönmemesini, eyleme girmesini neyin etkilediğini düşünüyor. Eylemi erteleydim, giderdi Fikret. Örgüt mahvolur, o ölmez, İbrahim kazanırdı. Bu kadar kolay en yukarıdan en aşağıya geçmek; ortası yok bizde; yükseldiğin yerde kalmak veya mahvolmanın dışında. Korktu. sonun bu kadar yakınından geçmiş olmaktan. Demek öldükten sonra da ölebiliyor insan ve kimseye güvenemiyorsun o zaman. Ne kadar sürer bugün? Toplantı, çoğaldık, güçlü bir birlik duygusu çıktı ortaya, eleman ve silah eksikliğimiz kalmadı, ama hoşuma gitmedi yine de. Gözleri parlıyordu Yılmaz'ın; ayrılırken de, katılırken de haklı. Fikret bile etkilendiğine göre. Bundan sonra da sürekli hazırdir yeni pazarlıklar için. Her yerde o; saldırıyor, engelliyor, güvensizlik yayıyor ve biliyor; biz varsak, yok o. Ama mahvetmiştir bu eylem onu, hele ayrılanların geri dönmesi hemen ardından. Hiç durmadan sigara içip İstanbul'u dolaşarak, uykusuzluk ve öfkeden kızarmış kin dolu gözlerini dikip karşısındakine, sanki suçlu dinleyenmiş gibi bakarak, anlatıyordur kalın sesiyle: Cengiz, O, herşeyi yapan; hep yalnız, ama büyüyen adam.

Seni öldürmeyeceğim İbrahim, karşıma çıkma yalnız. Bana saldırmak gittikçe daha çok ezecek seni. Büyüyorum, bitiyor güvendiklerim, bildiklerim, Çıkıyorum, var mı daha yukarısı? İnsan korkuyor burada, gel.

*

Gülay geldi; siyah etek, beyaz gömlek, kısa saç ve insana doğrudan bakan biraz iri gözleriyle. Daha öğle olmamıştı. Maçka'da hiç kimsenin olmadığı bir çay bahçesine oturdu-

lar. Bakamadı ona, istemesine karşın. İşte geldim, sen istediğin için ve olabildiğince güzel olmaya çalışarak. Anlamış mıydı üzerindeki etkisini? Garson gelip gitti, bardaklar. Haberin ne zaman ulaştığını sordu, konuşmuş olmak için. Dün, bugün ise çok korkmuştu, geç kalınca beklemeyeceğini düşünerek. Sabah birden geçivermişti zaman, farkında olmadan. Sessizlik. Gazetede okuduklarından söz etti Cengiz; İstanbul yakında mavi bereli askerlerle dolacaktı, polis yetmediği için. Okullarda, banka önlerinde, kavşaklarda, önemli caddelerde, her yerde. Öğrenci hareketini zor günler bekliyordu. Bizim okul için farketmez, dedi Gülay: Okuyordu, düşündüğü gibi. Nerede? Vatan Mühendislik'te. Orası faşistlerin elinde değil mi, diye sordu hayretle. Öyleydi, ondan kuşkulanan yoktu ama, politikayla ilgilenmeyen iyi aile kızı. O konuşurken bakabiliyordu artık. Rahatsız bile etmemişlerdi şimdiye kadar. Babası bir şirkette genel müdür, tanınıyor. İki kardeşler ve abisini görmüyor genellikle. Herkes moda, kuaför, Avrupa gezileri ve parayla ilgili ailede. Okul bitiyor gelecek yıl, Amerika'ya gönderecekler sonra, ama istemiyor. Dinliyor kesmeden, onunla ilgili olabildiğince fazla şey öğrenmekten mutlu. İlk kez Kerim Yaman'ın cenazesinde çok etkilenmişti, tüm okulla birlikte katıldığında. Binlerce insan, bir kişi için. O günden sonra nefret etmişti zaten yakınlık duymadığı faşistlerden. Hiçbir şey anlamadığı felsefe kitapları okumuştı sonra, okulda çok az olan devrimcilerinden birinin önerisiyle. Seminerler, eğitim çalışmaları, dernekler ve sıkılmıştı bu kadar çok konuşulmasından. Herkes evlenebileceği birisini mi arıyordu veya ona mı öyle gelmişti, bilmiyordu. Terslemişti yaklaştırmaya çalışan birkaç kişiyi. Bunlar, hiçbirisini tanımadığı, ama adları efsane gibi ağızlarda dolaşan 1971'in büyük devrimcilerinin bugünkü izleyicileri olamazdı. Değişik insanlar olmalıydı onlar, ailesi ve okuldaki çevresinin ilişkileriyle ölçülemeyecek. Yılmaz'ı tanımıştı sonra, eylem yapmayı düşünen kişileri; ama, nasıl anlatma-

lı, çok deneyimsizdi bu isanlar. Devrim için eylem eğlence gibi geliyordu onlara, her gün bir örgütün veya ötekinin yaptıklarını konuşurlarken. Oysa büyük sonuçları olmalıydı bunların, yine de kalmıştı onlarla çocukluklarına karşın. -Rahatladı Cengiz, yoktu korktuğu tehlike.- Fikret'in ölümü çok etkilemişti onu, ölebilmek geleceği başkalarına bırakarak. Hele evden kaçabilenler, ölümün kıyısına gidip geldikten sonra da devam edenler, yaşadıkları yeterince önemli değilmiş gibi. Kesin kararını vermişti o zaman, okula da gitmeyecekti artık. Söylemeden anladı Cengiz; asıl şimdi bitmişti Yılmaz onun için, daha büyüğünü tanıyınca.

Çay ikisinin de hoşuna gitmemişti ve sıcak olmuştu burası. Kalktılar. Konuşmadan, yokuş aşağı Beşiktaş'a yürümeye başladılar. Anlatmalıyım ona, her şeyi, neyi? Ölecektim, olmadı, öleceğim. Söyleyemedi birden, göz ucuyla bakıyor muydu kız ona? Kerim Yaman'ın cenazesinde ben de vardım, dedi birden. Durdu, habersiz birlikteliklerinin geçmişini düşünür gibi. Çok kalabalıktı. Herkes katılmıştı. Büyük coşku vardı. Sonraki yıllarda görmedim öylesini, herkesin kendi ölüsü var artık. Sessizlik. Yan yana yürürken bazen çok yaklaşıyorlar birbirlerine, uzaklaşıyor istemeden. Birden çatışmayı sordu Gülay, o, adımlarının sesini dinlerken. Ateş edilince vurulsaydı, pencereden atlayınca bileği burkulsaydı veya kaçamasaydılar dışarıda; ayrıntıya yönelik sonuçlar açık sorular. Anlatıyor yanıtlarının ne kadar birbirini tuttuğunu düşünmeden; dinliyor Gülay onun yaşayabileceği her şeyi içine sindirmek ister gibi.

Ona tarihini anlattı; ideoloji, ölüm, eylem ve silahtan oluşan. Gerilla savaşı, başarısızlıkla zafer arasında gidip gelmekti ve ölüm, herhangi bir anda bulabilirdi insanı. Kazandım demek üzereyken başa dönmek zorunda kalabilirdin veya her şeyin bitişi gibi görünen ölüm, daha büyük bir başlan-

gıcın açılışı olurdu. Büyük amaçlara yönelse de, küçük şeylerle doludur şehir gerillasının yaşamı. Ölebilir, yakalanabilir, mahvolabilir küçük dikkatsizlikler veya bir kararı başka türlü vermiş olmak nedeniyle. Çoğu kez aylar sonra anlar neden öyle olduğunu, hâlâ yaşıyorsa eğer. Bugün birşey yapmayacağım, dolaşıp dinleneceğim dersin; ölürsün. İyi ölmeyen gerilla tüm geçmişini de kötü yapar. Öyle ölmeseydi Mahir, önceki yazdıklarının ve yaptıklarının önemi daha az olurdu. Her an hazır olunmalıydı ona ve bazıları gereken şekilde ölmeyi bile beceremezdi. Fikret, öyle görünmezdi ama bir yabancıdan söz eder gibi konuşuyordu- hazırmış ölüme. İyi ölmeseydi eğer, kötü olurdu. Ne kaçarken vuruldu o, ne de ölümü bekledi çaresizlik içinde. Saatlerce çarpıştı cephanesi bitinceye kadar, evi de yaktı sonunda. Durum bir anda değişti, kimse beklemiyordu Çayan Savaşçıları'nın kendisini böyle kanıtlayacağını. Aslında, dedi sonunda, Fikret'i fazla övdüğünü düşünürken, fazlasını yaptık biz. Oktay Kayhan'ı söyledi onun inanacağını bilerek. Çok yakından ateş ettim, gördüler, ama her şey orada kaldı gibi, nedense. Gözlerini açmış, duyduklarını önemini kavramaya çalışır gibi bakıyordu Gülay. Sesizlik. Hepsi bu işte; büyük, güçlü ve yalnız; Cengiz. İyi bir ölüm için yaşayan adam.

Beşiktaş'a iyice yaklaştıklarında durakladı, biliyordu değil mi, sonrası tehlikeliydi onun için. Bakışlarını kaçırdı yüzüne dikilen gözlerden. Ne garip bakıyor, korku değil, endişeye; istediği çok yakın ve her an kaybolacakmış kadar uzak. Mutlaka ölmek gerekmez, dedi elini sıkarken. Hele sen, ölme. Siyah etekliğinin arkasından baktı, koşup durdursa mıydı; ölme.

X

Ölüm, birdenbire geldi.

İki gündür Gülay'ı düşünüyordu değişik hayat yollarının karışıklığı içinde; birlikte eylem, aranmak, gizlenmek, ölmek birlikte veya yaşamak hep onu düşünerek ve belki kavganın düşüncesiyle itişerek. Artık kolay ölemez insan, tutan var, ölme sen.

Hiç kimsenin bilmediklerini anlatacağım ona; sever, anlar o, benim gibi olarak; iki Cengiz.

Mutluydu; başarı, büyüyen örgüt ve Gülay'dan sonra. Susmak zorunda kalmıştı İbrahim, herkes günlerce Çayan Savaşçıları'nı konuşunca. Becerikliydi Yılmaz; ne zaman basılıp yapıştırıldı afişler, dağıldı bildiriler. Duvarlarda kendisinin yazmadığı, yazanları da bilmediği "Fikretler Ölmez", "Çayan Savaşçıları"nı okudukça, sevinçle hüznün birlikte doluyordu içine. Bensiz de oluyor işte, yetmez mi artık yaptıklarım. Tükenmiş gibiyim, başarıdan sonra. Başı dönüyor insanın bu yükseklikte. Aşağıda küçük insanlar, amaçlar, dedikodular, basit eylemler. İnsanı boğan bir sis gibi. Yarın bitebilecek hayatı vermek birbirine, Gülay'la birlikte bakarken yukardan, ancak oraya çıkanların yapabileceği gibi.

Şoföre para verirken pantolon cebini yokladı dışarıdan, boş gibiydi. Saymadı, belliydi, bitmek üzereydi. Kimseden de isteyemezdi, koskoca örgütün önderi olarak. Para işi yap-

mamız gerek. Dolmuşla giderken gördüğü ilk bankaya baktı dikkatli, indi sonra. İş bankası İncirli Şubesi, kalabalık, girip çıkanlar var sürekli. İçeriye girdi; iki vezne, iki kasa, çok para var burada. Elektrik kısıntısı var öğle saatlerinde, alarm da çalışmaz iyi. Çıktı, yaparız. Daha fazla düşünemiyordu, istemesine karşın; çekiyordu o, Gülay.

Akşama kadar dolaştı; hiçbir yerde oturamadan, bir şey yapamadan, ona telefon etmek isteyip son anda vazgeçerek, içine dolup taşan verdiği kararın sevinciyle. Bankaya gireceğiz, ikimiz eve gideriz sonra ve artık hep benimle olur o. Yarın telefon ederim, yarın.

Çok yorulmuştu hayatında her şeyi yoluna koyduğu bir günden sonra. Akşam, Taksim’de, sonraki günün Hürriyet’ini aldı. Bilinen konular; hükümet açıklaması, ölüsü olmayan bir öğrenci çatışması ve ilk sayfanın en altında bir haber: İstanbul’da emekli bir astsubay öldürüldü. Cihangir Erdeniz öldürülmüş, gazeteye telefon eden kişi, saldırıyı MLÖSB adına üstlenmişti. Kim bu, gazetenin bile ölümüne küçük bir yer ayırdığı adam? İbrahim de ne yapacağını şaşırdı artık. Haberin devamını okudu son sayfada: İki kişi, gündüz saatlerinde, dükkânda çalışan Erdeniz’in yakını bir genç de öldürülmüş; sonda, Cihangir Erdeniz’in, 1971’de Kartal Maltepe’de, Mahir Çayan ile birlikte Sibel Erkan’ı rehin tuttukları evde, Hüseyin Cevahir’i vurarak öldüren keskin nişancı olduğu yazılıydı.

Hiçbir şey anlamadı, gazeteyi katlayıp ceketinin cebine koyarken. İstiklal Caddesi’nde yürürken -ne yapacaktı burada, bilmiyordu- gerçek birden çöktü üzerine: Başardı İbrahim! Işıklar yandı, gölgeler yürüyor, taşıtlar geçiyor, İbrahim iniyor caddeye ağır gövdesiyle. İlk yan sokağa kaçtı, gördüğü ilk yere girdi hemen, biracı. Hiç gelmemişti daha önce; küçük yüksek masaların çevresinde duran birkaç kişi, ba-

zıları uzun taburelere tünemiş, masalar boş. Oturdu. Garson geldi hemen, ne yapılır burada der gibi baktı ona, gitti. Dolu büyük bir bira bardağıyla geldi, yanında küçük bir tabak, atıştırılacak şeyler. Öylece oturdu, elini sürmeden. Sonunda yaptılar demek, nasıl, bilmiyorum. Seni öldürmeliydim İbrahim, daha ayrıldığımız zaman. İzin verdim öfkenin büyümesine. Şu eylemin öncesinde bile bizimle uğraşıyordun. Bildiri yayınlarlar mutlaka, bana ve örgüte hakaretlerle dolu. Boşa gitti her şey; ayrılmamız, Beyhanlar, Oktay Kayhan, buluşmaya gitmem, her şey. Dinlerler mi beni artık, inanırlar mı?

Küçük bir çocuk girdi içeriye, akşam gazeteleri satan. Bir Tercüman aldı. Gözucuyla baktı önce olayın yazılmamış olduğunu umut ederek. Daha büyüktü, eski bir fotoğrafı da vardı adamın. Vicdansız katillerden birinin kaçarken güldüğü de yazılıydı haberde. İbrahim, gülüyor, ölüyü bulduğu için. Sinirlendi birden, büyük bir eylem değildi bu, ilgisiz birisi de öldürüldüğünden. Tupamarolar yok bu ülkede, hatasız iş yapamıyor kimse. Hayır, çevresine baktı umutsuz gözlerle, ilgilenen yoktu onunla. Bütün İstanbul onları konuşuyordur şimdi, en büyük eylem, Mahir'den beri. Nasıl buldular o adamı? Fikret, unutuldu, kahramanca ölse bile. Üçüncü ölümü, birkaç günde. Herkes ölüyor, sen neden yaşıyorsun Cengiz? Hiçkimse düşünmüyor seni bu gece, görmek istemiyor, konuşulmuyor, başarısızlığın bile. Neden böyle oldu, kendimizi kazanmış görürken? Biz mi kötüydük, onlar mı daha iyi, bilmiyorum. Yeniden başlamak, daha güçlü kurulurken bitiş tehlikesiyle karşılaşan örgütle; önce banka, ardından büyük bir eylem. Devrimci mücadele hep yeniden başlamak mı, aynı yerden olmasa bile yeniden? Günü boş geçirdiği için kızmak istedi kendine, yorgunluk. Yapacak ne çok iş çıktı birden; zor ama, çok zor artık. İbrahim saldıracaktı tüm gücüyle, Yılmaz ve ötekileri koparmak, onu bitirmek için.

Büyük hata yaptım ben, öldürmedim onu ve artık sözü bile edilemez öldürmenin. Bize hemen eylem gerek!

Kalktı, kasanın yanında telefon vardı. Gülay'ı aradı kalbi çarparak. İyi, çok ses yok burada, anlaşılmaz neresi olduğu. Sesini tanıdı hemen, telefonunu beklemişti bütün gün. Zorlukla yutkundu, hiç konuşamayacak gibi oldu bir an. "Haberleri dinledin mi? Ne güzel değil mi?"

Yeşil yapraklı, adı bilinmeyen bir bitki vardı, sürekli devrilip yeniden üstüste konulan taşlarım arasında, onu ezdiler. Yanıtlamadı. Yarın buluşmaları gerekiyordu, Yılmaz'a da sen haber ver, dedi soğuk bir sesle. Evet, önemliydi. Kapat-tı. Yerine oturdu. Demek o bile, böylesine etkili olmuş eylem, radyo da söylemiş. Kızdı kendine buluşma saatini öğleden sonraya verdiği için. İbrahim bulabilir onları benden önce, hep hata yapıyorum. Gülay'ı tanır ve bana ilgi duyduğunu anlarsa, hemen elde etmeye kalkar kızı. Hoşuna gittiğinden değil, bana yakınlığından dolayı. Belki Gülay da bakar ona, bana baktığı gibi. "Ne güzel değil mi?" Yine gitti herkes.

İçmeye çalıştı birayı, sıcak ve tatsız. Kalabalıklaşıyordu içerisi yeni müşterilerle. Kasadaki adam tuşlarla oynadı arkasındaki, müzik. Garip bir kasetti bu; arabeskin çeşitlerinden klasik Türk müziğine, oradan Türk hafif müziğine kadar her şey vardı, birbirinin ardısıra. Gülay da gitti. Ne çabuk bitiyor insanlar, büyük umutlarla başlayıp direneni de tüketerek. Birlikte kalamayız artık, birkaç eylem sonra, İbrahim'i geride bırakınca iyice, belki. Yine de birden uzaklaşmamalıyım ondan; bana inat, evlenmeye kalkar İbrahim; yapar, benim olan hiçbir şeyi bırakmamak için. Silahın ve düşüncelerle dolaş sen, onları hâlâ ciddiye alan varsa eğer. Bulup öldürmeliydim onu, ne aptallık. Yine yudumlamaya çalıştı birayı, midesi bulandı. Sarhoş gibiyim, biradan, ola-

maz. Gazetenin sayfalarını çevirdi bardaktan uzaklaşmak için, o haberin devamına bakmamaya çalışarak. Yazılar, fotoğraflar, çizgi roman; son sayfada küçük bir haber çekti ilgisini: "Atatürk Öğrenci Yurdu'na yeni müdür atandı. Oktay Kayhan'ın görevden birdenbire ayrılmasıyla boşalan..."

Hayır, sarhoş değilim, başım dönüyor yalnız, vuramadım onu, o kadar yakından. Adam öldüremez bunlar, biz ise, iki kişi birden...

—*Yeter, yeter*

Öleceksen ölelim...

Timur Selçuk, İspanyol Meyhanesi'ni söylüyor. Birisi, aç şunu, diyor, sesi yükseliyor müziğin; sigara dumanı, konuşmalar, küçük gülüşmeler ve çeşitli kokularla dolu birahane-de. Öl sen, ona yararsın ancak; Küllük önünde aptalca pusuya düşerek ya da serseri bir kurşunun yoluna çıkarak, öl. Adını bile yazmak gereğini duymasın gazeteler. Birdenbire kaybolarak kurtardı kendini, öl. Gülüyor İbrahim; Oktay Kayhan eylemini yaptıklarını kabul edelim, görünürde kendisinden başka tanık yok ama, olsun; mutlaka vurmamak için ateş etmiştir o.

Gitmeliyim buradan, kalktı, garson geldi hemen, onu beklermiş gibi. İsteddiği parayı verdi sayarak, yetmeyeceğinden korkarak. Çıktı kulaklarında gittikçe şiddetlenen sözlerle:

Ölelim, ölelim artık

Bitsin bu delicesine koşu

Bitsin bu koşu...

Dışarısı iyi geldi. İstiklal Caddesi sakinleşmişti; yanıp sönen neonlar, arada, bir geçen arabalar, az ışıpta bile görünen parlak renkli afişler. Kaybolmuştu o, ama iyi bir ölümün sevinci kokuyordu her yan. Taksim'e kadar yürüdü.

Caddenin girişine yakın yerde her gece açılan kitap sergisine baktı. Genellikle devrimci kitaplar satılırdı burada; Marks, Lenin, Mao, Politzer, Nikitin ve ötekiler. Bunlardan alıntılarla çıkan, en az bunlar kadar çok devrimci yayın organları yoktu sergide. Teorik yazı hazırlayacaktım, okumak bile olanaksız oysa, anlamsız da; kendimizi kanıtlamalıyız önce, silinmezcesine. Mahir Çayan'ın "Toplu Yazılar"ına baktı, Che Guevara'nın bir kitabını aldı sonra, arka kapağında iri harflerle, "Ölüm nereden ve nasıl gelirse gelsin..." diye yazan. Birkaç kişi bugünkü eylemi konuşuyorlardı aralarında, alçak sesle; uzaklaştı oradan.

"Birden kaybetmeye karşı sahip olduğumuz her şeyi, yanı-tımız ölmektir." Bir kitap yazarsam ileride eğer, broşür daha iyi, arka kapağına koyacağım bunu iri harflerle; benim sözüm olarak. Beyhanlar eyleminde başarısızdı, Oktay Kayhan'ı vuramadı, evden bile kaçmadı belki o, nerede ötekiler? Yalnız hata yapıyor, eylem yapmak adına. Bir kişi bile yok öldürebildiğimiz. Kendisi için söylenmiş olanları mutlaka unutmuyacaktı İbrahim, saldıracaktı aynı sözlerle. Öncü savaşının yalnızca sözünü eder onlar, adam öldüremezler her şeyden önce. Yapamadık, yapmalıyız, en kısa zamanda. Birkaç gün içinde gireriz bankaya; sonra bilgi toplamalıyız iyi hedefler için, şimdiye kadar bunu yapamamış insanlarla. En az bir haftayı insanları başka konularla uğraştırarak geçirmek gerekiyordu. Sonra etkisi azalır eylemin, yine de mahvoluruz biz de yapamazsak.

Taksim'den uzaklaştı, nereye, yürüyordu işte. Bir makine-ll tüfek olsaydı, gece hedef aramaya çıkardı; Edirnekapı Yurdu, bir polis minibüsü, Küllük veya neresi olursa. Sabah olmadan Çayan Savaşçıları'nın gücünü göstermek, yeni katılanlara gerek duymadan, bilinmeyen, merak edilen insanlarla. "Çaresizlik içinde, hedefsiz bir eylem" diyecekti İbrahim.

Yine de etkili olurdu; vazgeçti, makineli tüfek de gitmişti Fikret'le birlikte. O kurtuldu.ölerek, hatırlayanların saygıyla söz ettiği bir kişi şimdi. Keşke eve gitseydim o gece.

İsrail Hava Yolları'nın küçük bürosunda iki polis bekliyordu, sürekli sigara içerek. Birkaç kez bombalanmıştı burası. Geçerken kuşkuyla baktılar ona. Gittikçe artan örgüt, silahları ve bombalarıyla dolaşıyordu geceleri İstanbul'da. Geç saatlerde gazete bürolarının telefonları çalıyordu peşpeşe; şu amaçla, şu örgüt tarafından bombalanıp kurşunlanan veya basılan yerlerin adlarını saymak için. Kaybolup gittik onların arasında. Devrimci Yol'dan kopanları da alamadık, ayrı örgüt kuruyorlar şimdi. Başarısızlık, hep başarısızlık. Bu kadar kötü müydü hayatım, yaptığım her şey, daha yaşarken anlamsızlaşacak kadar?

Harbiye'de durdu, artık yürüyemeyeceğim. Nedir bu yorgunluk? İki gün uyuyamadığım olurdu eskiden, bir eylemden ötekine koşarken; yine de olmazdı böyle. Dolmuş bekledi, gelmedi. Karşıya geçip otobüse bindi. Arkada, oturacak boş bir yere attı kendini. Bitti, bitirelim artık. Hiç bitmedi hemen yapılması gereken işler ve başaramadık yine de; sürekli acele edip, geç kalarak. Soygun, eylem, ardından bildiri, çekişmeler, bu arada bir eylem daha yaparsa onlar, yeniden başlayacağız. Sana bırakıyorum İbrahim, devrim mi, ne yaparsan yap. Nasıl, bilmiyorum, ama olmadı bildiklerim. Işıklar sana döndü artık ve ben izlemeyeceğim seni karanlığımdan. Düşündüklerine karşı çıkacak gücü bile yoktu, ter basmıştı her yanını.

Bitsin, buradan hiçbir yere gidilmez artık. İnsan öyle bir yere gelir ki bazen hayatta, en doğrusu ölmektir, olabildiğinde iyi bir şekilde; yukarıdan, bazılarını daha büyük yapmaya yarayan küçüklerin arasına inmeden. Ölüm, hayatın yenisinden yazılmış özetidir. Nasıl ölürse, öyle yaşamış olur insan.

Güldü, kendini toplamıştı biraz. Yine kaybettin İbrahim! Bakalım nasıl kalkacaksın kahramanca ölen birisi için kötü konuşmuş olmanın ardından? Örgüt, sürer; iki önderi de çarpışarak ölmüş hangi örgüt dağılmış bugüne kadar?

Gülay'ı düşündü; anlatmak isterdim ona, öleceğimi, yakında. Ölmeye karar verdim izlerken aşağı inen kendimi. Benim adımları da yazın her yıl anısına eylem yapılanların yanına. Belki olmaz o kadarı da; bir listede geçer adım yalnızca, bütün örgütlerin ölümlerinin toplandığı. Yeter, o da yeter.

Hep başka bir son için yaşadım ben. Yanlış mıydı inançlarım ve hayat kocaman bir hata mıydı? Zafere doğru yeni bir atılım öncesinde birden gitti ışıklar, görünmüyor artık yol. Beklesem, umut var mı, yanlış olamaz her şey; hayır, dayanamayacağım.

Yeniden doğması senin, sen olmadan, iyi bitmene bağlı. Düşüncelerini mezara götürürsün o zaman, ölüm uykusuna yatarlar orada, yıpranmadan, hakkında söylenenleri duymadan, dışarıda yeniden doğuncaya kadar. Diriliş töreni yapar insanlar onlar için ve taşılar seni de, yattığın yerde bıraktıklarını sanarak.

Topkapı'ya giden dolmuşta tüm ışıkları yanan İstanbul'a baktı dalgın. O banka bekliyordur şimdi beni; perdeleri çekilmiş, aydınlatılmış olarak. Her sabah erkenden gelip silerler camlarını, temizlerler içini ve hazır olur kahramanca bir ölümü izlemeye.

Edirnekapi'daki duvar dolmuştu o garip yazıyla, arkası mezarlık olmalı, koyu mavi karanlık. Burada Cengiz Yesügey yatıyor. Savaştı, öyle istedi ve öldü. Bu kadar! Her şey mezar taşına sığar. Çok uzakları görür insan yattığı yerden. Yüzmek, gücün kesilinceye kadar yüzmek. Ölürken sonsuz maviliği görürsün her yanında. Hedef görülemeyecek kadar

uzaktır ve değil gelinen yeri, yolu bile görmek olanaksızdır arkada. Kaybolur insan iz bırakmadan; yine de bilir hatırlanacağını, unutulduktan sonra. O mavilikte ölünür ancak ve ne güzeldir orada ölmek.

— . —

